

Møte torsdag den 28. mai 2009 kl. 18
(Møtet ble satt kl. 17.59)

President: Olav Gunnar Ballo

Dagsorden (nr. 40):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (siste delproposisjon - slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning) (Innst. O. nr. 73 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009))
2. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (kontaktforbud med elektronisk kontroll, endring av saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.) (Innst. O. nr. 68 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 25 (2008–2009))
3. Referat

Sak nr. 1 [17:59:47]

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (siste delproposisjon - slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning) (Innst. O. nr. 73 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt som følger på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:01:11] (komiteens leder og ordfører for saken): Dette er en historisk dag. En over 100 år gammel straffelov skal erstattes av en ny, moderne straffelov, tilpasset vår tid. Straffeloven av 1902 har selvfølgelig vært endret et utall ganger underveis, men den nye straffeloven er resultat av en helhetlig gjennomgang og revisjon av de prinsippene vi legger til grunn for straffeloven.

Det er et over 30 år langt arbeid som nå er i ferd med å fullføres. I 2005 vedtok Stortinget den alminnelige delen av ny straffelov, og i fjor behandlet vi kapitlene om

bl.a. folkemord og terror. Disse kapitlene illustrerer godt behovet for en ny straffelov.

Straffeloven av 1902 ble til i en periode da Norge forberedte seg på å bli en fri og uavhengig nasjon. Den trådte i kraft i 1905, samme året som unionsoppløsningen. I vår tid ser vi at den grenseoverskridende kriminaliteten blir stadig mer alvorlig, og globale utfordringer med hensyn til menneskehandel, terror, folkemord og korrupsjon må også gjenspeiles i vår nasjonale straffelov. Internasjonale krav og standarder er blitt en del av norsk strafferett.

Den gamle straffeloven bar preg av å være utformet av menn, for menn, hvor materielle hensyn veide tyngst. Det nye lovforslaget representerer en dreining over mot at hovedfokuset i straffeloven skal være å beskytte individet mot krenkelser.

Jeg er glad for at komiteen i stor grad gir tilslutning til Regjeringens forslag til ny straffelov. Blant annet er komiteen samstemt i at straffenivået for seksuelle overgrep, vold og drap, kjønnslemlestelse og vold i nære relasjoner skal heves betydelig. Straffeloven er en av grunnsteinene i demokratiet vårt, og konsensus om viktige veivalg gir loven enda større tyngde. Det er selvfølgelig nyanser og uenighet på noen punkt, men jeg vil understreke særlig ett forhold der komiteen er enstemmig. Vi ønsker at den betydelige straffeskjerpelsen vi legger opp til når det gjelder den individkrenkende alvorlige kriminaliteten, skal ta til å gjelde straks. Dette må politi, påtalemyndighet og domstoler merke seg.

Det skal legges fram en egen ikrafttredelsesproposisjon for den nye straffeloven i neste periode, men komiteen mener at vi ikke har tid til å vente på denne før disse endringene trer i kraft. Her forventer vi at aktørene i justissektoren følger opp lovgivers meget tydelige signal.

Vi bekjemper ikke kriminalitet med lov alene. Den nye straffeloven er bare ett av mange element i en helhetlig rød-grønn justispolitikk. Vi må oppdage mer kriminalitet. Derfor er jeg glad for at DNA-reformen, som er initiert av den rød-grønne regjeringen, viser seg å bli en suksess. Allerede nå er antall innsendte prøver fra politidistriktene til Rettsmedisinsk institutt fordoblet, og vi forventer en vesentlig økning i oppklaringsprosenten.

Vi må reagere raskere. Derfor er jeg glad for at Regjeringen har prioritert større ressurser til politiet. Vi ser at domstolene har den mest effektive saksbehandlingen i Norden, og vi er i ferd med å fjerne soningskøen, slik at domfelte raskt kommer inn til soning. Vi må rehabilitere bedre. Derfor mener jeg justisministeren fortjener honnør for det arbeidet han har gjort for å styrke innholdet i kriminalomsorgen. I dag vender over halvparten tilbake til kriminalitet etter endt soning. Bedre utdanningstilbud, bedre jobbtilbud og en tett oppfølging der helse, rusmestring og bolig er kjerneelementer, fører til at innsatte er bedre forberedt på å møte livet etter soning. Det vil gi mindre kriminalitet. Vi ønsker å utvide bruken av samfunnsstraff, fordi vi ser at dette gir færre tilbakefall til kriminalitet. Men når det gjelder den alvorlige kriminaliteten, som grov vold og seksuelle overgrep, er vi tydelige på at domstolene skal idømme fengselsstraff.

I dag er seksuelle overgrep et alvorlig samfunnspro-

blem, med store og ofte traumatiske konsekvenser for offeret. Det regjeringsnedsatte Voldtektsutvalget viste til at det i 2006 ble anmeldt 974 voldtekter og voldtektsforsøk. Samtidig viste utredningen at åtte av ti anmeldelser blir henlagt av politiet.

I arbeidet med ny straffelov har Justisdepartementet foretatt en gjennomgang av domsbeslutninger i en rekke ulike overgrepssaker. Det er nedslående lesning. Til tross for at straffenivået er blitt skjerpet de senere år, ligger likevel straffenivået i nedre sjikt av strafferammen. Overfalls- og voldtekter med sterk maktbruk synes å bli straffet strengest, og nivået ligger på fengsling i fire år. I saker der barn er offer for overgrep, ligger straffenivået på mellom ett til to år. Dette er uakseptabelt! Derfor foreslår Regjeringen en betydelig skjerping av straffenivået, og for å sikre oss at dette følges opp, gjøres noen tydelige grep:

- Strafferammen økes.
- Minstestrafen for voldtekt økes til tre år. Normalstraffenivået for voldtekt skal være betydelig høyere enn det. Jeg er glad for at Høyre og SV, som gikk imot å heve minstestrafen i forrige periode, nå mener at det er riktig å skjerpe straffenivået.
- Straffenivået angis ut fra de gjennomgåtte domsbeslutningene.
- Når det gjelder barn under 14 år, skal all seksuell omgang og de mest kvalifiserte seksuelle handlingene heretter anses som voldtekt.

Soria Moria-erklæringen var tydelig på at også vold og drap skal straffes betydelig strengere, og at innsatsen mot vold, spesielt mot kvinner og barn, skal intensiveres.

Som følge av Regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner er fem barnehus etablert. Alternativ til vold bygges ut over hele landet. Alle politidistriktene har fått egne familievoldskoordinatorer. Senere i dag legger Odelstinget lovgrunnlaget for omvendt voldsalarm. Regjeringens forslag til ny straffelov innebærer en straffeskjerping på om lag en tredjedel. Når det gjelder familievolden og kjønnslemlestelse, dobler vi strafferammen. Jeg er veldig glad for at vi også når det gjelder grov vold i nære relasjoner, tar inn en avvergelsesplikt.

En undersøkelse gjennomført av Norsk institutt for by- og regionforskning viser at mer enn hver fjerde kvinne som har levd i parforhold, er blitt utsatt for vold i nåværende eller tidligere forhold. Nylig har vi igjen opplevd tilfeller av drap begått i nære relasjoner, og svært ofte er barn involvert enten som direkte offer for vold eller som vitne.

For Arbeiderpartiet har det vært viktig å få et strengere rettsvern for flere sårbare grupper, og jeg er særlig glad for at vi sikrer at kvinner og barn får sterkere beskyttelse i den nye straffeloven.

Regjeringens forslag til ny straffelov speiler også samfunnsutviklingen på andre viktige områder. Utviklingen og den omfattende bruken av informasjonsteknologi i samfunnet stiller oss overfor nye utfordringer – også i strafferettspleien. Utviklingen gjør samfunnet mer sårbart for angrep. Derfor har datakriminalitet en viktig plass i den nye straffeloven.

Identitetstyveri gjøres straffbart.

Vi hegner enda sterkere om ytringsfriheten, gjennom at bl.a. ærekrenkelser avkriminaliseres, og blasfemiparagrafen fjernes. I forrige periode foreslo Bondevik II-regjeringen å beholde blasfemiparagrafen, og regjeringen fikk den gang støtte fra Fremskrittspartiet. Derfor er jeg glad for at opposisjonen nå har bestemt seg for å støtte Regjeringen i at det er riktig å fjerne denne paragrafen.

Dagens lovvedtak er historisk. En over 100 år gammel straffelov erstattes av en ny, moderne straffelov, tilpasset vår tid.

Til slutt vil jeg gjøre oppmerksom på noen forhold:

På side 6 skal det selvfølgelig ikke stå Venstre, men Sosialistisk Venstreparti i merknaden om straffeloven og samfunnsendringer.

Ved en inkurie har det oppstått en feil i forslag til ny § 270 på side 30, men dette står korrekt omtalt i tekst og i forslag til lovvedtak på side 80.

Det vil også være behov for å se på en del lovgivningsmessige og tekniske tilpasninger for den nye straffeloven kan tre i kraft. Justiskomiteen har allerede mottatt enkelte innspill. Dette vil Justisdepartementet komme tilbake til i forbindelse med ikrafttredelsesproposisjonen som skal fremmes for Stortinget i neste periode.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:09:39]: Jeg har et enkelt spørsmål til komiteens leder.

I en av formuleringene som omhandler voldtekt, bruker komiteen begrepet «mildere» form for voldtekt. Kan komitélederen fortelle meg hva hun legger i begrepet «mildere» form for voldtekt?

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:09:58]: I likhet med representanten Ellingsen reagerer også jeg på bruken av begrepet «mildere» form for voldtekt. I min verden finnes det ingen «mildere» form for voldtekt. Voldtekt er en alvorlig integritetskrenkelse, og jeg tror at alle former for voldtekt – hvor alvorlig de enn er – har store konsekvenser for dem som blir utsatt for det.

Bakgrunnen for at vi har brukt begrepet «mildere» form for voldtekt, er at det står i proposisjonen og det er hentet derfra, og det brukes jo for å nyansere de ulike former for voldtekt. Men jeg er helt enig med representanten Ellingsen i at det kan være misvisende.

André Oktay Dahl (H) [18:10:55]: Ifølge Aftenposten foreligger det en plan for at straffeloven visstnok skal iverksettes innen 2012, men i dokumentene som Stortinget har fått, står det at det er umulig å vite når iverksettelse skal skje. Kan komitélederen forklare Stortinget hvilken plan det siktes til og om den nærmere fremdriften? Hvordan mener hun at domstolene konkret skal følge opp Stortingets forutsetninger og en lov som ikke har trådt i kraft, slik justisministeren i Aftenposten i dag lover skal skje?

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:11:27]: Behandlingen av ikrafttredelsesproposisjonen må det neste stortinget ta stilling til. Den vil bli framlagt for det neste stortinget.

get, og jeg kan ikke her og nå si nøyaktig når den vil bli framlagt.

Men det må være helt klart at når en enstemmig justiskomiteé – Høyre inngår også i denne enstemmigheten – så tydelig sier at allerede nå skal domstolene skjerpe straffenivået i forhold til vold og i forhold til overgrep, er det et meget tydelig signal til domstolene. Også innenfor den nåværende straffeloven – den gamle straffeloven – er det vide strafferammer som gir god mulighet for domstolene til å skjerpe straffenivået. Når det gjelder flere kriminalitetslovbrudd, ser vi at domstolene nå har lagt seg på nedre del av straffenivået, så det er god anledning til å skjerpe straffenivået også innenfor den gamle straffeloven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:12:47]: Høyst ærede president! Hyggelig å se Ballo igjen. Vi skulle gjerne ha sett at du hadde vært med i debatten.

Presidenten: Hjertelig takk!

Jan Arild Ellingsen (FrP): Nok om det!

Det vi er med på i kveld, er en historisk begivenhet. Dette er del to av den store revisjonen av straffeloven som tidligere justisminister Odd Einar Dørum startet på, og som justisminister Storberget i kveld vil lose gjennom i Stortinget, sammen med justiskomiteen. Det er ikke tvil om at det har vært lagt ned en stor innsats fra den forrige regjeringen og fra dagens regjering i det forarbeidet som er gjort. Jeg ønsker å gi honnør til begge statsrådene som har hatt ansvaret for denne jobben.

Samtidig ønsker jeg også å gi honnør til de ansatte i departementet. Jeg går ut fra at de har hatt noen arbeidsomme kvelder og dager med å finne formuleringer og foreta avveininger for å ivareta de politiske føringene som det har vært nødvendig å ivareta. Det viser vel også litt av, skal vi kalle det, den norske dugnaden – måten man gjør det på. Man har altså en politisk bevissthet om hva man ønsker å oppnå, men likevel er det en bred og god prosess.

Likeledes er det naturlig å rette en honnør til alle andre som har brydd seg – det være seg enkeltmennesker, det være seg organisasjoner og andre som har kommet med innspill i beste mening for å utfordre de politiske partiene, og for å komme med sitt bidrag til å gjøre en god lov enda bedre. På nytt igjen synes jeg dette er en del av de norske verdiene som vi til vanlig er stolte av, og som vi setter stor pris på. Det samme gjelder også i denne saken.

Jeg vil også gi honnør til saksordføreren som jeg synes har loset komiteen gjennom en mangfoldig og tung proposisjon på en ypperlig måte, og resultatet i dag viser vel også at veldig mye av det vi legger fram, er komiteen samlet om. Det synes jeg tjener komiteen til ære – og saksordføreren, selvfølgelig, som har gjort denne jobben.

Da er jeg ferdig med å skryte av Stortinget og Odels-tinget, og vi går videre.

En av hovedutfordringene i dette er selvfølgelig også et balansepunkt mellom rollen som lovgiver og domstol. Jeg registrerer i dag at justisministeren er sitert i en artikkel i

Aftenposten, hvor han tar til orde for at mye av det som Odels-tinget vedtar i kveld, kan iverksettes, fordi det ligger et signal her. Samtidig registrerer jeg at Riksadvokaten sier at det er mulig, det, men det finnes et par forbehold i forhold til maktfordelingsprinsippet. Blant annet er det slik at lovgiver vedtar rammene, men det er til syvende og sist domstolene, gjennom vedtak der, som løfter ting opp og setter nye strafferammer. Vi er der i utgangspunktet, og så er det domstolene som etter hvert stadfester hvordan straffeutmålingen skal være.

Regjeringen har laget en modell av dette, hvor man har gått inn og problematisert en del domfellelser og sagt at med dette som bakgrunn så ønsker vi å løfte straffen på en del viktige områder. Metodisk synes jeg det er veldig bra, for det er konkretisert, og det er tydelig hva man ønsker å oppnå. Det er ikke automatisk sikkert at de dommerne som har vært med og fattet beslutningene, er like imponert over Regjeringens jobb, men jeg forutsetter at de har respekt for det, og at de godtar det når man har valgt å gjøre det på den måten.

I det hele: Når man har en såpass grunnleggende debatt som vi faktisk har nå, er det viktig å huske på at det finnes noen maktfordelingsprinsipper. Stortinget gjør sin jobb som lovgiver, og så skal domstolene etterpå gjøre sin jobb når det gjelder det dømmende. Hvis vi roter dette til, da er vi ute å kjøre, og vi bommer på oppgavene våre. Men som sagt, honnør til måten Regjeringen har gjort det på, og Fremskrittspartiet støtter mye av det, selv om vi hadde ønsket at Regjeringen gikk enda litt lenger når det gjelder noen av disse tingene.

Så er det et annet moment jeg har lyst til å dvele litt ved, og som kanskje ikke har fått nok fokus, men som Klassekampen utfordret enkeltmedlemmer av justiskomiteen på for et par dager siden: Hva skal straffes, og hva skal ikke straffes? Jeg har selvfølgelig lest det som står fremst i proposisjonen fra Regjeringen, hvor man sier hva man gjør nå, og hva man går igjennom, man sier noe om straffebudene, man sier noe om strafferammene og om hvordan dette skal gjøres. Men jeg stiller meg tvilende til om vi er flinke nok til å fokusere på konsekvensene av stadig å vedta nye lover og legge begrensninger på hva som finnes utenfor det. Det er for meg en av de grunnleggende debattene som kanskje hadde fortjent et større fokus enn det vi har greid å få til under denne behandlingen. Det betyr ikke at det vi gjør, ikke er bra, men jeg tror at man av og til skal stoppe opp og tenke over at det også finnes andre dimensjoner som vi kanskje ikke ser når vi står midt oppe i et rent lovarbeid.

Videre er det slik at et annet viktig moment for Stortinget – og jeg går ut fra for Regjeringen – er yringsfrihet. Hvordan ivaretar vi yringsfriheten inn imot straffeloven? Der er det vel lov å si at Regjeringen muligens hadde et par feilskjær i starten, men tok seg godt inn igjen, og pr. i dag ser tingene bra ut. Men jeg er glad for at det ble det store fokuset på yringsfriheten som det ble, for det tjener Norge som nasjon til ære at vi faktisk tør å gjøre disse tingene. Vi tør å utfordre hverandre. Vi tør å utfordre hverandre på hijab, på karikaturtegninger, på – nær sagt – nordlendinger og andre begrep som brukes i tide og utide. Men

vi tør å gjøre det, og vi kan gjøre det så lenge vi gjør det på en måte som ikke rammer noen andre urimelig. Det er en kvalitet som vi skal ta vare på. I så måte er jeg glad for at vi også gjennom denne debatten har hatt fokus på ytringsfriheten.

Gradering av straff er noe av hovedoppgaven med det vi har gjort i forbindelse med denne lovproposisjonen. Det synes jeg også er blitt bra. En utfordring i så måte er jo å komme fram til lover og lovrammer som folk kjenner igjen. Det er slik at når vi gjør vedtakene her, er det viktig at de har en legitimitet i befolkningen – at folk sier at dette er fornuftig, denne straffen var passende. Det vil selvfølgelig være nyanser til enhver tid, at noen sier at dette er for tøft, og andre vil si at det er for mildt, men jeg tror vi også skal ha med oss den dimensjonen som er folks rettsoppfatning. Vi er her som representanter for velgerne våre, og da er det også viktig å spille på lag med dem og lytte til dem. Jeg tror at det vi gjør nå, er mer i tråd med den forventningen publikum eller folk har, enn det den forrige loven var.

Så er det slik at straff alene løser veldig få ting. Man er altså nødt til å ha flere tanker i hodet samtidig. En utfordring for Stortinget vil fortsatt være – og som det ikke har vært noen god løsning på – hva man skal gjøre med gjengangere og gjengangerkriminalitet? Det er jo en av grunnene til at Fremskrittspartiet har valgt å støtte Regjeringens tilbakeføringsgaranti, ikke fordi den representerer noe spesielt kreativt og nytenkende, men hvis den kan bidra til at man kan systematisere alle dem som har et ansvar for å hjelpe folk tilbake på en bedre måte enn vi har gjort til nå, så er det verdt det. Jeg har sagt det før, og jeg sier det gjerne igjen, at ett av målene må jo være å gjøre alle til gode skattebetalere, slik at man på en måte føler at man bidrar tilbake til fellesskapet. Jeg tror at for enkelte kriminelle er det nokså tøft å bli sett på som kun en belastning, kun et problem. Spesielt hvis man ønsker å ta et oppgjør hvis man driver med kriminalitet, da er man avhengig av at samfunnet stiller opp og bidrar og hjelper folk til å komme tilbake igjen. I så måte er kriminalitetsbildet ikke ensartet, det er uensartet, og det betyr også at reaksjonsmulighetene må være mangfoldige, og de må passe i forhold til de utfordringene som den enkelte har, samtidig som de skal passe i forhold til den gjerningen som er begått.

Et annet moment som i hvert fall for Fremskrittspartiets del har vært viktig, er begrepet foreldelse. Vi er skeptiske til at man ikke følger opp vårt forslag om å fjerne foreldelsesbegrepet når det gjelder de aller mest alvorlige sakene. Vi synes det er leit at hvis du i verste fall begår et drap og greier å holde deg unna i et gitt antall år, så er du straffri. Vi tror at det hadde vært mye bedre at man hadde et system der en faktisk kunne bli straffet selv om det gikk lang tid, men at domstolen måtte ta hensyn til det ved straffeutmålingen. Jeg tror det er viktig ikke aller minst av hensyn til ofrene og de etterlatte som har mistet noen, at de føler at rettferdigheten skjer fyllest. De vil også ha forståelse for at straffeutmålingen blir minimal, men de vil føle det som en rettferdig handling. Så det mener i hvertfall vi at det er riktig å gjøre.

Vi hadde selvfølgelig også håpet at flertallet skulle være med og se på saker der et barn blir drept før det blir født, men det registrerer vi at de andre partiene ikke vil være med på. Det forholder vi oss til, selv om vi hadde ønsket at vi kanskje kunne tort å utrede et ømtålig punkt. Vi registrerer at så ikke er tilfellet, og det tar vi til etterretning.

Så var komiteens leder inne på innspill til komiteen, og for Fremskrittspartiets del ønsker jeg å referere kort til det som høyesterettsdommer Matningsdal har kommet med. Han har altså påpekt en del ting når det gjelder praktiske tilfeller av grov vold. Der er det slik at for Fremskrittspartiets del ønsker vi at det skal være slik som det er i dag. Vi tror og håper det er en utilsiktet foranledning som gjør at en del av tingene er blitt borte. Vi ønsker at man skal opprettholde dagens nivå på dette, og det er også noe i forhold til uaktsomt drap og skyldkravet der som muligens har en liten logisk brist i seg. Men jeg gjør som komitélederen, jeg setter min lit til at statsråden rydder opp i dette når vi kommer tilbake til innføringen.

Så er det etter mitt skjønn en skrivefeil på side 37 i innstillingen, andre avsnitt. Der er Stortinget skrevet med liten s, og det må være helt utilbørlig. Slik kan vi ikke ha det.

Da skal jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag. Jeg skal også si at vi kommer til å støtte forslagene nr. 25, 26 og 27, fra Venstre.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han refererte til, fra Fremskrittspartiet og Fremskrittspartiet og Høyre, og han har sikret at Stortinget behandles på en respektfull måte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:22:51]: Takk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:23:05]: Tidligere i dag i Stortinget hadde vi en svært interessant debatt som utviklet seg til å bli en debatt om aktiv dødshjelp, og på Fremskrittspartiets landsmøte vedtok partiet å si ja til aktiv dødshjelp. I dag skal vi som kjent ta stilling til ny straffelov, og der støtter en enstemmig komité, inkludert Fremskrittspartiet, at det fortsatt ikke skal være lov å medvirke til medlidenshetsdrap, med andre ord: Aktiv dødshjelp skal fortsatt være straffbart.

Jeg har registrert at representanten Ellingsen har uttalt til media at dette ikke er problematisk fordi det nye programmet først gjelder i neste periode. Og da får jeg problemer, for den nye straffeloven skal som kjent ikke ta til å gjelde før i 2011–2012. Betyr det at Fremskrittspartiet vil endre den nye straffeloven som vi i dag vedtar, allerede til høsten, dersom vi får et regjeringsskifte og det blir en mørkeblå regjering? Og hvordan henger dette sammen med Fremskrittspartiets uttalte mål om å ha mest mulig forutsigbarhet i justispolitikken, spesielt i forhold til lovarbeidet?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:24:07]: Jeg takker for spørsmålet, som jeg synes er betimelig og forventet.

Jeg tror det er ganske enkelt, og jeg regner jo med at representanten har fått med seg argumentasjonen min om hvorfor det bør være sånn som det er. Jeg forholder meg altså til at vi har avgitt en innstilling før det vedtaket ble gjort, og vi skal selvfølgelig følge opp på en god og forsvarlig måte gjennom behandling i stortingsgruppen vår. Men jeg er også glad for den bekymringen som representanten uttrykker, for det hadde jo vært fristende og stilt spørsmål tilbake: Hvis det er så viktig å løfte straffebudene og ta vare på barn og kvinner som utsettes vold, hvorfor iverksetter man ikke de straffebudene her, som representanten er så opptatt av – det skal nå også ha tid til å vente til i 2012? Så jeg vet ikke om det er mer logisk enn vårt forslag.

Presidenten: Neste replikant er representanten Akhtar Chaudhry, deretter representanten Thomas Breen.

Akhtar Chaudhry (SV) [18:24:56]: Jeg er glad for å høre fra representanten Ellingsen at straff alene ikke er løsningen. Vår humanistiske straffepleie og gjennomføringen av straffen er bygd på lang erfaring, dyp forskning og empirisk arbeid. Det viser at det gir resultater. Lengden på straffen er også en del av det. Det er ikke vist noen steder at jo lenger du sitter inne, jo bedre menneske blir du. I sitt arbeid og sine merknader går Fremskrittspartiet inn for lange straffer, og det argumenterte representanten for her fra talerstolen også.

Jeg lurer litt på: Hvilken forskning eller hvilket empirisk arbeid bygger Fremskrittspartiets lojalitet til høye og lange straffer på, hvor ligger det forskningsarbeidet? Eller er det bare sånn at man ønsker ... (presidenten avbryter).

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:26:11]: Jeg var ikke klar over at det var sånn at all politikk var basert på empirisk arbeid. Det er mulig at det er slik hos SV, men det stiller jeg meg sterkt tvilende til, for SV stemte imot en heving av minstestrafen for grov voldtekt, som flertallet i dag kommer til å vedta. Det stemte SV imot da vi hadde oppe den generelle delen. Da stod Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet sammen. Det evner altså ikke SV å gjøre. Det er mulig at representanten Chaudhry har foretatt en personlig empirisk undersøkelse siden da, som er grunnen til at han i dag tar avstand fra Inga Marte Thorkildsens påstand forrige gang. Det er mulig at det er god, logisk SV-politikk, det er dårlig fremskrittspartipolitikk.

Presidenten: Det blir representanten Syversen som får neste replikk, i og med at Arbeiderpartiet allerede har hatt en replikk.

Hans Olav Syversen (KrF) [18:26:52]: Ja, sånn er det når partier som ikke er med i komiteen, begynner å blande seg inn.

Først vil jeg si at jeg synes representanten Ellingsen holdt et meget godt innlegg, et balansert innlegg – jeg holdt på å si veldig balansert til å være fra det partiet han er fra, men det sa jeg selvfølgelig ikke. Derimot stusser jo også jeg og Kristelig Folkeparti over det vedtaket som ble gjort

på Fremskrittspartiets landsmøte – i tilknytning til den voringen vi skal ha senere i dag når det gjelder aktiv døds-hjelp. Siden jeg kanskje tror innstillingen fra justiskomiteen kom før Fremskrittspartiets landsmøte, har jeg tenkt å formulere spørsmålet på en litt annen måte: Kom Fremskrittspartiets vedtak på landsmøtet som en overraskelse på representanten Ellingsen?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:27:41]: Det kom som en overraskelse på mindretallet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

André Oktay Dahl (H) [18:28:01]: Det vi behandler i dag, er resultatet av en kjempedugnad fra flere regjeringer, statsråder og et embetsverk som antakeligvis har jobbet både netter og dager og det som verre er. Jeg har også lyst til å rose saksordføreren og komiteen for godt samarbeid.

Goethe uttalte at man burde mistro alle dem som føler en sterk trang til å straffe. Edmund Burke uttalte på sin side at dårlige lover er den verste form for tyranni. Det danner kanskje bakteppet for at Bjørneboe på sin side uttalte at ethvert fremskritt er avhengig av at både skrevne og uskrevne lover blir brutt. At hele Stortingets spekter fra venstreside til høyreside 95 pst. står sammen i innstillingen til straffeloven betyr forhåpentligvis at Regjeringen har truffet ganske godt.

Lovforslaget er en ny gjennomtenkning av hva som skal straffes, og hvor strengt det skal straffes for ulike lovbrudd. Lovforslaget representerer også en dreining over mot at fokuset skal være å beskytte individer mot krenkelser, det være seg vold, seksuelle overgrep eller drap. Selv om det kan virke litt småradikalt og spesielt å si det, bar, som komitélederen var inne på, den forrige straffeloven preg av å være laget for mer enn hundre år siden – av og for menn. Det er også sagt at menneskehetens historie er historien om stadig urettferdighet og overgrep fra mannens side overfor kvinnen, i den hensikt å tyrannisere henne fullstendig. Fullt så ille håper jeg det ikke er i 2009, men uansett var det i vår gamle straffelov hensynet til eiendom og verdier som fikk hovedfokuset. Høyre er da veldig glad for at en enstemmig komité ønsker å skjerpe straffene for grove, integritetskrenkende kriminelle handlinger som rammer spesielt kvinner og barn, men også menn.

For å være sikker på at økte minstestrafte for voldtekt og automatisk rubrisering av kvalifiserte seksuelle handlinger overfor noen under 14 år fungerer etter intensjonen, og ikke medfører at man frifinner i større grad fordi lengden på straffen gjør at domstolen kanskje føler seg satt i en tvangssituasjon mens den hadde vært innstilt på å gi en lavere straff for forholdet hvis det var mulig, viser jeg til Høyres forslag, nr. 23, hvor vi ber om en uavhengig evaluering tre år etter lovens ikrafttredelse.

Hva angår ikrafttredelse vil jeg be statsråden i sitt innlegg klargjøre uttalelsene i dagens Aftenposten. Der sier han at planen er at loven skal være iverksatt i løpet av 2012. I proposisjonen står det at det ikke er mulig å tidfeste. Har derfor statsråden noe konkret å si om denne planen, som Stortinget ikke kjenner til,

og hvordan ser han for seg den nærmere ikrafttrede-
sen?

Jeg ber også statsråden konkretisere hvordan han har tenkt å få ikke-ikrafttrådte lovbestemmelser til å virke nå, som han sier i dagens Aftenposten. Utad kan det virke som en litt besynderlig form for nyorientering av den rettskildelæren som vi har hatt til nå. Jeg vil også be statsråden svare ja eller nei på om han har tenkt å fremme forslag til endringer i någjeldende straffelov for å fremskynde dette, slik vi gjør med frister for foreldelse hva angår kjønnslemlestelse – en sak som komiteen har til behandling nå.

Voldtektsutvalget var viktig. Det planlegges å opprette fire stillinger under Kripos som skal jobbe målrettet og spesifikt med sedelighetssaker. Det er et stykke fra premissene i Voldtektsutvalget, og jeg ber statsråden om å redegjøre i sitt innlegg for fremdriften i dette arbeidet, redegjøre for hvorvidt disse stillingene er utlyst, og hvor langt man har kommet i ansettelsesprosessen. Dette har vi, fra Høyres side, hørt ikke har skjedd ennå.

Stortingets nettverk for barns rettigheter har blitt opplyst om at det er behov for bedre kontroll med nivået på advokater som opptrer som bistandsadvokater i saker som omhandler overgrep mot både barn og voksne. Ved siden av å vedta straffebestemmelser som skal tre i kraft på et eller annet tidspunkt, er det også viktig at det arbeidet som gjøres av bistandsadvokater i forbindelse med denne type saker, er av høy kvalitet. Jeg håper han kan si noe om hvilke kvalitetsfremmende tiltak som han ser for seg gjennomført fremover.

Spørsmålet om kriminalisering av bruk og besittelse av dopingmidler har vært gjenstand for diskusjon i lengre tid og under skiftende regjeringer. Nærmest dagen etter at straffeloven ble fremlagt, hvor kriminalisering *ikke* foreslås, varslet representanter for regjeringspartiene utredning av spørsmålene – noe man altså har hatt tre og et halvt år på seg til å gjøre. Det ble brukt som et argument for å avvise forslag om en nasjonal dopinglovgivning, som ikke handlet om kriminalisering i det hele tatt, men om adgangen til dopingtesting også utenfor den organiserte idretten for å forebygge dopbruk, som først og fremst skjer blant gutter og menn.

Forslagene nr. 2, 3 og 4, fra Høyre og Fremskrittspartiet, er et forebyggingsstilbud til en regjering som er opptatt av å inkorporere kvinnekonvensjonen og sikre likestilling, men som i dette tilfellet vil bidra til at likestillings- og forebyggingspolitikk også vil kunne gjelde begge kjønn. En nasjonal dopinglov, at det utarbeides en handlingsplan for å bekjempe et negativt kroppspress samt bekjempe økende forekomst av spiseforstyrrelser blant gutter, og ikke minst at man får kontroll med dopingtilstrømmingen til landet, er viktige supplement til at det skjer en skikkelig vurdering av kriminaliseringsspørsmålet.

Høyre er glad for at vi har fått regjeringspartiene med på at man skal se nærmere på den såkalte hiv-paragrafen. Det er behov for en ny gjennomgang, hvor det foretas en bred helsefaglig vurdering basert på oppdatert kunnskap og analyse av rettspraksis. Jeg registrerer at man ikke vil være med på å bestille en slikt sak til Stortinget, men jeg oppfatter flertallets merknader og essensen i dem slik at

dette på et vis bakes inn. Jeg vil be om tilbakemelding på når man regner med at Stortinget kan få seg forelagt en slik gjennomgang.

Ved utformingen av bestemmelser som beskytter bestemte grupper, vil det alltid knytte seg utfordringer til å avgrense hvilke grupper som bør omfattes. Vekternes rettsstilling i Regjeringens forslag til ny straffelov er ikke god nok. Vekterne har mye kontakt med publikum, og opplever økt omfang av vold og trusler i sin yrkesutøvelse. Å gi vektere økt vern vil være et viktig supplement til den nye loven om vaktvirksomhet, som vi vedtar snart.

Den straffeloven vi vedtar i dag, vil ikke være mye verdt hvis vi ikke løser også den pågående politikrisen. Så skal jeg love at Høyre ikke skal snakke om politikrisen mer i dag, men det er viktig sett i forhold til den økonomiske og organiserte kriminaliteten man kan anta øker i omfang med en finanskrisen. Gjentatte ganger har vi sett en manglende samhandling mellom ulike offentlige kontrolletater og politiet i f.eks. trygde- og skattesviksaker, hvor en lang rekke saker henlegges på grunn av kapasitetsmangel i politiet.

Vi har ikke konkludert i spørsmålet om hvorvidt andre bør få etterforskningskompetanse, men vi ber Regjeringen om å utrede det, samtidig som vi ønsker å hindre den snikprivatiseringen vi ser ved at selskaper engasjerer privatetterforskere og private granskinger av mangel på politikraft.

Høyre har også foreslått en høyere maksimumsstraff for – jeg holdt på å si – vanlig kjønnslemlestelse enn det Regjeringen legger opp til. Vi er alle enige om at kjønnslemlestelse er ille, og fordi et samlet storting mener at det må bekjempes, hadde vi egentlig håpet at regjeringspartiene i dag kunne støttet et forslag også når det gjelder såkalt mildere former – hvis en kan bruke et slikt uttrykk om dette – for kjønnslemlestelse. Det er veldig vanskelig å se for seg at noen som helst form for kjønnslemlestelse kan skje uaktsomt.

Vi ønsker også at man har kjønnsnøytrale bestemmelser om omsorgsunndragelse. Samlivsbrudd er traumatiske for de voksne og, ikke minst, for barna. Derfor er det viktig at lovverket legger opp til gode samværsordninger, ordninger som er gode for voksne, men viktigst for barna. Derfor fremmer vi forslag – som vi også håper på støtte for, kanskje i siste liten – om likebehandling av samværs-sabotasje uavhengig av om det er den barnet bor fast hos, som står for sabotasjen.

Når det gjelder stemmeforklaring, vil vi varsle at vi støtter Venstres forslag, nr. 25 og 26. Forslag nr. 27 har vi til observasjon, og kanskje kan regjeringspartiene foreslå at det vedlegges protokollen eller oversendes Regjeringen for videre realitetsbehandling. Det ville være en god idé for oss alle.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [18:36:52]: Da den alminnelige delen av straffeloven ble lagt fram i 2005, foreslo Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet på bakgrunn av det lave straffenivået spesielt i voldtektsaker at minste-

straffen for drap og voldtekt skulle økes. Dette fikk den gangen ikke støtte av Høyre. Lederen av justiskomiteen den gang, Høyres Trond Helleland, begrunnet dette med at å øke minstestraftene var et uttrykk for mistillit til domstolene. Partiet ville derfor ikke støtte forslaget. Nå støtter imidlertid Høyre en økning av minstestraften. Mitt spørsmål til representanten Oktay Dahl er derfor: Har Høyre nå mistet tilliten til domstolene?

André Oktay Dahl (H) [18:37:31]: Høyre har stor tillit til domstolene, men vi er fortsatt skeptiske til økt bruk av minstestraft. Det er derfor vi ønsker å evaluere effekten av de lovendringene som her skjer – et forslag som regjeringspartiene faktisk bør stemme for, slik at vi sammen kan realisere de intensjonene vi har. Jeg skal innrømme at for Høyres del er dette med bruk av minstestraft utfordrende, fordi vi risikerer flere frifinnelser. Vi har etter nøye gjennomgang og gjennomtenkning kommet frem til at vi ønsker, under tvil, å støtte forslaget slik som det foreligger, men anbefaler da Arbeiderpartiet å stemme for vårt forslag om å evaluere effekten av det, slik at vi får realisert intensjonen vi nå har felles.

Akhtar Chaudhry (SV) [18:38:22]: Stortinget har flere ganger vært innom Fremskrittspartiets landsmøtevedtak om aktiv dødshjelp. Vi vet at Høyre har ambisjon om å danne regjering sammen med Fremskrittspartiet. Høyre kommer i dag til å stemme for innstillingen slik den foreligger. Det kolliderer med Fremskrittspartiets vedtak fra landsmøtet. Da er mitt spørsmål: Hvordan vil Høyre forholde seg til Fremskrittspartiets forslag dersom det blir en regjering bestående av Høyre og Fremskrittspartiet?

André Oktay Dahl (H) [18:38:57]: Svaret på det er at vi antakeligvis forholder oss til det på samme måten som Arbeiderpartiet har måttet forholde seg til at representantens parti er mot NATO, mot EØS og mot oljeboring i nord.

Ingrid Heggø (A) [18:39:21]: Eg vil gå litt tilbake til spørsmålet fra Bjørnflaten, som eg følte at representanten Oktay Dahl på ein fin måte unngjekk å svara på. Du sa ikkje noko i det svaret om kva som har skjedd, som gjer at Høgre no går inn for minstestraft. Kvifor har ein snudd?

André Oktay Dahl (H) [18:39:44]: Først vil jeg påpeke at man ikke tiltaler representanter med «du». Så når vi er inne på at Fremskrittspartiet er nøye med formaliteter, skal jeg være det også. Jeg anbefaler altså at man bruker korrekt tiltaleform framover.

For øvrig svarte jeg på spørsmålet til Arbeiderpartiet ved å vise til evaluering. Hvis ikke Arbeiderpartiet har fått med seg at vi faktisk har endret standpunkt, under tvil, må jeg si det er utfordrende å forstå hva spørsmålet faktisk dreier seg om.

Presidenten: Presidenten har også et spørsmål til representanten Oktay Dahl. Det er fremmet tre forslag fra

Høyre. Det er forslagene nr. 21, 22 og 23. Ønsker Høyre fortsatt å fremme disse forslagene?

André Oktay Dahl (H) [18:40:18]: Selvfølgelig. Jeg hadde tenkt å ta dem opp i et senere innlegg, men jeg kan gjøre det nå – og få en bekreftelse på det.

Presidenten: Representanten André Oktay Dahl har tatt opp de forslagene han refererte til.

Vi går da tilbake til den ordinære talerlisten. Neste taler er Akhtar Chaudhry, som har en taletid på inntil 5 minutter.

Akhtar Chaudhry (SV) [18:40:48]: Det ser ut til å være en feil i forhold til innstillingen, for SV fikk 10 minutters taletid i komiteen. Kan komitélederen bekrefte det?

Presidenten: Presidenten vil understreke at vi har vortert over oppsettet med hensyn til taletid, og der er det angitt 5 minutter. Representanten Chaudhry kan eventuelt komme tilbake senere med et treminutters innlegg.

Akhtar Chaudhry (SV) [18:41:13]: Det er 107 år siden dette landet fikk den straffeloven som Stortinget i dag vil reformere. At loven har stått i 107 år, sier litt om hvor stort skritt det er å bringe den i samsvar med dagens samfunn, hvordan dagens nordmenn tenker, og hvilke prinsipper de legger til grunn når det gjelder rettferd, rettsikkerhet og strafferettspleie, og hva vi i dag mener skal stå i første rekke når vi skal tenke rettsvern. Straffeloven for 107 år siden hadde eiendom og ære som viktigste begreper. Dagens Norge setter vold og overgrep i sentrum, særlig mot kvinner og barn. Loven bærer preg av å ta *hele* samfunnet på alvor – ikke bare menn og alt som tradisjonelt er knyttet til menn.

Lovforslaget vi i dag behandler, bygges på tre rettsprinsipper:

1. Det skal reageres strengt mot dem som begår alvorlig kriminalitet som rammer liv, helse og den seksuelle integritet.
2. En human og fleksibel straffeforfølgning og straffegjennomføring
3. Straff bør bare kunne brukes mot handlinger som medfører skade eller fare for skade på interesser som samfunnet bør verne om.

SV og den rød-grønne regjeringen har en aktiv, helhetlig kriminalitetsbekjempelse som sin ledestjerne. Vi har sagt det tidligere fra denne talerstolen, og gjentar det i dag, at det å sørge for trygghet i samfunnet er et velferdsspørsmål og dermed et stort offentlig ansvar. Derfor er kriminalitetsbekjempelse viktig velferdspolitik for oss.

Vårt regjeringsgrunnlag – Soria-Moria-erklæringen – er tydelig på at straffenivået for voldtekt, drap, grov vold og sedelighetsforbrytelser skal ha en betydelig heving. Vi kan med trygghet si at vi leverer på dette punktet i dag.

Det er viktig for oss å fastslå at lovbrudd som krenker enkeltindividet, slik som grov vold og voldtekt, av allmennpreventive hensyn skal påtales kraftig. Jeg mener likevel at vi må prøve å forstå hvordan en voldsutøver ten-

ker. Jeg tror ikke at det dersom terskelen for voldsutøvelse heves eller senkes, ett år opp eller ett år ned, i straffeni-vå, vil påvirke voldsutøverens måte å tenke på. Det viktigste er derfor at vi hele tiden husker at det er holdningene som er det viktigste. Vi må derfor fortsette arbeidet med å skape holdninger mot vold og krenkelse av andre menneskers integritet.

Vi må videre sørge for at alt som fremmer vold, blir mest mulig begrenset. Og der har Fremskrittspartiet, som liker å være representanter for et lov- og ordensparti, et problem. De senker avgifter på alkohol, og de åpner for alkoholskjenking hele døgnet. Det rimer ikke med partiets politikk når det gjelder lov og orden.

Vold i nære relasjoner er noe av det verste et menneske kan oppleve fordi man blir krenket – ikke minst fordi man blir krenket av en man har tillit til, kanskje av en man har et kjærlighetsforhold til, eller av en man kanskje er avhengig av omsorg fra.

Det samme gjelder kjønnslemlestelse. Derfor er det veldig viktig for oss, fra SVs, fra regjeringspartienes side, å markere at denne typen vold aksepterer vi ikke. Derfor hever vi strafferammen her.

Vi ønsker å gjøre det mulig for jenter å få tid til å bli selvstendige, bli i stand til å reagere og bli kjent med sine følelsesmessige reaksjoner før en eventuell foreldelsesfrist går ut. Derfor øker vi foreldelsesfristen for bl.a. kjønnslemlestelse, som er en grov krenkelse av enkeltindividet.

Jeg vil helt til slutt si at vi har en helhetlig politikk. Her kan vi vise til alle de gode tiltakene som er gjort for at ofrene også blir tatt vare på, at de f.eks. skal få nødvendig hjelp og beskyttelse. Voldsspiralen skal brytes. Der har vi satt i gang veldig mange tiltak. Ofrene skal gis tilbud om tilrettelagte samtaler, osv. Dette viser at den rød-grønne regjeringen har en helhetlig kriminalpolitikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [18:46:16]: I flere innlegg og replikker her har det blitt vist til behandlingen i forrige periode. Mitt spørsmål til representanten for SV er: Under behandlingen sist stemte SV imot å heve strafferammen for grov vold. Hva er det som har fått SV til å snu under denne behandlingen?

Akhtar Chaudhry (SV) [18:46:41]: Meg bekjent har vi aldri vært imot at grov vold skal påtales i samsvar med folks rettsoppfatning. Ikke minst skal påtalen være allmennpreventiv og gi klar reaksjon til forbryteren. Derfor mener vi at innstillingen i dag er i samsvar med vår politikk – både tidligere og nå.

André Oktay Dahl (H) [18:47:18]: Representanten Chaudhrys kollegaer Karin Andersen, Hallgeir Langeland og May Hansen foreslår å innføre en egen grunnlovsbestemmelse om vern mot diskriminering på grunn av kjønn og diskriminering av minoriteter, som er helt parallelt med Høyres forslag, nr. 21, om endringer i straffeloven. Det forslaget vil kunne få flertall hvis SV stemmer for det i dag – og vi kan få gjennomført det i løpet av kort tid. Hva er

bakgrunnen for at SV stemmer mot å foreta en slik nødvendig lovendring, som man er enig i, og heller vil vente på at man kanskje får stemt ned et grunnlovsforslag som krever to tredjedels flertall – i slutten av perioden?

Akhtar Chaudhry (SV) [18:47:59]: Meg bekjent ble Høyre kontaktet da grunnlovsforslaget ble fremmet i Stortinget. Høyre valgte ikke å være med på det. Jeg registrerer at Høyre nå er enig i substansen i forslaget. Det gleder meg virkelig. Det betyr at det faktisk kan være flertall for forslaget i Stortinget i neste runde. Vi mener at dette forslaget fortjener en grunnlovsendring og et grunnlovsvern, ikke bare en enkel lov.

André Oktay Dahl (H) [18:48:46]: Jeg må si det er litt interessant at man mener at Grunnloven er mer praktisk enn lovendringer når man skal gjennomføre politikk. Kan representanten Chaudhry klargjøre hvordan det å vente på en mulig grunnlovsendring kan få større effekt enn å få vedtatt en lovendring som man kan bruke i rettsystemet umiddelbart?

Akhtar Chaudhry (SV) [18:49:04]: Jeg mener ikke å ha sagt at det er mer praktisk. Jeg sa faktisk at grunnlovsvern har mer tyngde enn en enkelt lov. Det viktigste må være at en lov med den type substans som vi her snakker om, har den tyngden den trenger. Så vi venter til grunnlovsforslaget blir behandlet i Stortinget. Jeg vil ta med meg at Høyre er enig i substansen, og forventer at Høyre stemmer for forslaget når det kommer til behandling i Stortinget.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Hans Olav Syversen (KrF) [18:49:55]: Det er slik at Kristelig Folkeparti ikke er med i justiskomiteen. Jeg må si at det er et solid arbeid som er gjort i komiteen i forbindelse med denne innstillingen til ny straffelov. Så all honnør til komiteen og saksordføreren.

Jeg har lyst til å dvele to sekunder ved det faktum at det er bred politisk enighet om mange av forslagene i innstillingen og om det som har vært Regjeringens utgangspunkt. Det er utrolig viktig for dem som skal operasjonalisere denne loven at det er bred enighet, slik at man kan påregne at den også vil stå seg over tid. Hvis man ser historisk på det, må jeg si at det er vel verdt å notere seg at det fra SV til Fremskrittspartiet er så stor enighet knyttet til de enkelte paragrafer og strafferammer. Det er rett og slett ganske bemerkelsesverdig.

Trygghet og rettssikkerhet er sentrale verdier i et demokratisk samfunn. Å sikre disse er jo en av statens mest grunnleggende oppgaver. Her er straffeloven en viktig del. Men som det er sagt, er det også viktig å tenke helhetlig. Straffeloven er én brikke. Samtidig må vi forebygge bedre. Det gjelder i mye av den øvrige politikken vi legger rammer for bl.a. her i huset

Vi må oppklare mer. Det er uholdbart når politiet blir nødt til å foreta prioriteringer som faktisk går på folks rettsfølelse løs. Her er det nok å snakke om de mange henleggelsene i saker med kjent gjerningsperson. Jeg skal

ikke ta opp ressursituasjonen i politiet, men det er klart i sammenheng med at hele straffesystemet er viktig for at den allmenne tilliten skal være på et så høyt nivå som mulig.

Fra Kristelig Folkepartis side er vi glad for det tydelige grepet som er gjort når det gjelder å heve strafferammene for voldtekt, grov vold og drap. Vi har også vært særlig opptatt av å slå hardere ned på vold og overgrep mot kvinner og barn. Vi støtter dermed forslagene på disse områdene fullt ut.

Vi støtter imidlertid også forslagene fra mindretallet om skjerpelse av straff for kjønnslemlestelse. Vi støtter også forslaget om nulltoleransestrategi som Fremskrittspartiet har fremmet.

Jeg har lyst til å gå over til, med den korte tiden jeg har, å nevne noe som har vært viktig for oss, nemlig rusmisbruk. Her var det jo en kraftig legaliseringslinje blant Straffelovkommisjonens flertall. Jeg er glad for at både Regjeringen og flertallet her enstemmig har gått den motsatte veien av det flertallet i kommisjonen gjorde.

Når det gjelder våre egne forslag, vil jeg ta opp disse. Det gjelder for det første at vi ønsker en annen foreldelsesfrist for overgrep som gjelder seksuell omgang med barn, også når det gjelder seksuell handling, som det heter i deler av paragrafene. Vi ønsker å utvide forslaget om at foreldelsesfristen først begynner å løpe fra fylte 18 år, til å omfatte flere paragrafer enn det komiteen går inn for.

I tillegg ønsker vi å opprettholde dagens paragraf når det gjelder ærekrenkelse og når det gjelder blasfemi, og fremmer forslag i tråd med dette. For øvrig vil Kristelig Folkeparti stemme for en rekke av mindretallsforslagene. Det har vi gitt beskjed om. Det er så mange at jeg ikke har tid til å gå igjennom det, men det fremkommer nærmere under voteringen. Men jeg kan nevne at det gjelder bl.a. forslaget om gjennomgåelse av den såkalte hiv-paragrafen og forslaget fra Venstre om oppfølging av Voldtektsutvalget. Flere andre viktige forslag kommer vi til å støtte her i Odelstinget, og i Stortinget de forslagene som etter hvert blir sendt over dit.

Presidenten: Representanten Hans Olav Syversen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [18:55:13]: Kristelig Folkeparti og Arbeidarpartiet har i det store og heile vore einige i justispolitikken. Da tenkjer eg særleg på dette med heilskaps-tenkinga, og det å ikkje gå ut og føra ein hendingsorientert justispolitikk.

Eg er òg glad for at representanten nemnde det med ruspolitikken, der vi har stått side ved side. Men eg vil litt tilbake til representanten sin eigen replikk til Framstegspartiet. Høybråten har gått ut og sagt at alvorleg sjuke menneske treng menneske med varmt hjarte og varme hender og ikkje ei giftsprøyte, noko eg er heilt einig i. Er det då i det heile mogleg for Kristeleg Folkeparti å støtta ei regjering der det største og berande partiet på borgarleg side, Framstegspartiet, truleg vil fremja forslag om nettopp aktiv dødshjelp i neste periode?

Hans Olav Syversen (KrF) [18:56:05]: Det kunne være fristende å ta en lengre debatt om et så viktig tema. Det er jo ingen tvil om hva vår holdning til dette er. Og som representanten Heggø var inne på, går det et klart skille mellom det vedtaket som Fremskrittspartiet har fattet på sitt landsmøte, og det Kristelig Folkeparti står for.

Når det gjelder samarbeid mellom Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, tror jeg vi avklarte det ganske greit på vårt landsmøte, så de bekymringer representanten Heggø har i så måte, tror jeg hun kan la ligge.

Samtidig vil jeg si at innenfor justiskomiteens virkeområde har vi under to regjeringer hvor Kristelig Folkeparti var medlem, hatt konstruktivt samarbeid også med Fremskrittspartiet, så bildet er jo ikke helt svart-hvitt, som det ofte ikke er i justispolitikkenes domene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Odd Einar Dørum (V) [18:57:10]: Jeg deler den oppfatning at komiteen har gjort et solid arbeid. Men det ligger til grunn et solid arbeid fra departementets side.

Jeg synes det er grunn til å konstatere at det er et bredt sammenfall mellom den alminnelige del av straffeloven av 2005, som ble framlagt av den forrige regjering, og den spesielle delen, som framlegges nå. Det er et bredt sammenfall. Det er en videreføring av en human og fleksibel straffepolitikk, og det er en skjerping av noen viktige verdier: liv, helse og seksuell integritet.

Det har tidligere vært enighet om kampen mot den organiserte kriminaliteten, og Stortinget har også behandlet terror, der det i det overveldende vesentlige var samsvar mellom lovgivningen fra 2002 og lovgivningen i 2008. Grunntanken i straffeloven fra 1902, som var meget moderne for sin tid, og som jo avløste annen straffetenkning, var jo at man skulle være human og fleksibel. Man skulle se det enkelte individ når straffen ble utmålt. Man skulle ikke se individet som en del av det kollektive, og man skulle ikke operere med kumulative strafferegimer, som i praksis, for å si det på folkelig norsk, ville vært en variasjon av den amerikanske tenkemåten om en, to, tre og vekk med vedkommende! Disse linjene er jo da videreført, men med de tilføyelser som en moderne tid krever når det gjelder datakriminalitet, organisert kriminalitet, trafficking, kjønnslemlestelse og andre alvorlige kriminelle forhold.

Det springer også ut av denne loven at i en serie sammenhenger vil straffen utløses gjennom reaksjoner som konfliktråd, samfunnsstraff og på andre måter, men på viktige områder, som seksuell integritet, enten det gjelder voksne eller barn, når det gjelder vold, drap og angrep på helse, vil man være strengere og reagere strengere. Venstre deler den vurdering som departementet samlet har gjort i tilnærmingen til disse spørsmålene, og som kommer fram av lovens forarbeider her i dag. Så jeg synes det var grunn til å markere dette først. Jeg synes det er det generelle, det er det overordnede, det er sammenfallet i straffepolitisk tenkning – altså en kriminalpolitikk som i praksis er human og fleksibel, men streng på viktige områder.

Så vil jeg kort gå inn på hvordan vi stemmer, for jeg

synes det er grunn til å gjøre det. Først våre egne forslag. Vi fremmer et forslag med en endret overskrift for § 299. Vi er av den oppfatning at det ikke skal endre innholdet i det minstestraftebudet som er fremmet. Der vil jeg også si at jeg har kommet fram til at det er rett å ha en minstestraft på tre år. Hvorfor jeg har gjort det? Vel, jeg har måttet konstatere, som de fleste, at domstolene ikke følger det Stortinget over lang tid har gjort. Jeg må ta Voldtektsutvalgets utredning til etterretning. Og når jeg tar det til etterretning, blir konsekvensene for Venstre at vi stemmer for en minstestraft på tre år. I en ideell verden ville vi ikke hatt det slik, men vi har ingen ideell verden på dette punkt. Da må vi forholde oss til at det er slik.

Vi er også utålmodige når det gjelder oppfølging av Voldtektsutvalget. Derfor har vi fremmet to konkrete forslag om det, forslagene nr. 26 og 27.

Når det så gjelder forslag fra opposisjonen, vil vi stemme for ett av straffebudene som er fremmet fra opposisjonens side, og det er straffebudet som går på samværsretten, altså § 261 første ledd. Vi stemmer ikke for de andre straffebudene, verken fra Høyre og Fremskrittspartiet sammen eller fra Fremskrittspartiet alene.

Når det gjelder Kristelig Folkepartis straffebud, vil vi stemme for forslag nr. 28, om hvordan man konkret regner foreldelsesfristen i det straffebudet som er omtalt. Vi stemmer ikke for forslagene nr. 29 og 30.

Når det så gjelder forslagene fremmet verbalt, vil jeg bare si følgende: Vi stemmer mot forslagene nr. 2 og 3, og vi stemmer for forslagene nr. 4–6. Vi stemmer eventuelt subsidiært for forslag nr. 7, men jeg vil gjerne si at hvis man først skal reagere på en atferd som er aggressiv eller sjenerende, så bør det gjelde mer enn tigging. Det bør gjelde salg og tigging. De partiene som i sin tid stod sammen om dette, hadde også med prostitusjon, fordi vi, av forskjellige grunner, var imot kriminalisering av horekunder. Derfor har Venstre fremmet forslag nr. 25.

Vi stemmer imot forslag nr. 8, vi stemmer for forslagene nr. 9–11, vi stemmer imot forslagene nr. 12–20, og vi stemmer for forslagene nr. 21–23.

Jeg er klar over at en serie av disse forslagene først kommer til behandling senere i Stortinget, men fordi Venstre ikke sitter i komiteen, velger jeg på denne måten å registrere hvor vi står.

Men for å avslutte der jeg begynte: Jeg synes det er gledelig at vi i et land som Norge kan ha et så bredt sammenfall i tenkningen omkring straff og bruk av straff og ikke minst hvor man ikke skal bruke straff, som det er både i den alminnelige del av straffeloven 2005 og i den spesielle delen, som vi behandler her i dag. Det synes jeg det er grunn til å være tilfreds med – ikke selvtilfreds, men tilfreds i den forstand at det viser at det er noen brede linjer som skal holde. Og det bør være slik når man tenker straff i et samfunn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Thomas Breen (A) [19:02:18]: Først av alt er jeg glad for at vi igjen viser at vi i stor grad er enige med partiet Venstre i justispolitikken. Det viser også denne saken.

Representanten Dørum var inne på hvorfor han fremmet forslag nr. 24, om å endre § 299 og overskriften der. Han gav uttrykk for at han trodde det ikke ville berøre minstestrafteffen. Det er for så vidt juridisk mat, så jeg skal ikke legge meg borti det.

Mitt spørsmål er: Hva er det som er så avgjørende med å endre overskriften i denne paragrafen, all den tid man er enig i at vi skal ha en minstestraft å la straffen for voldtekt i resten av bestemmelsen? Venstre foreslår jo i realiteten ingen endringer i paragrafen?

Odd Einar Dørum (V) [19:03:06]: For det første vil jeg holde fast på at straffen for seksuelle overgrep, også de som er definert kvalitativt til en ramme av minstestraft, og som jeg har sjekket med lovkyndige, står vi fast på. Når vi har valgt å endre overskriften akkurat her, og bare her, er det fordi det finnes en del variasjoner av livet hvor det å ha betegnelsen voldtekt på seg kan være et stigma som jeg ikke ønsker man skal ha med. Jeg ønsker å tenke så nyansert at det kan være slike situasjoner, selv om det finnes åpenbare situasjoner, for det er det som er den alminnelige begrunnelsen for det. Så det er et forsøk på å nyansere. Jeg opplever at den sittende regjeringen har prøvd å være presis og nyansere i veldig mange sammenhenger – det er ikke et forsøk på å svekke straffebudets reelle innhold, altså den krenkelsen som finner sted. Det er min begrunnelse.

Jeg er takknemlig for at spørsmålet ble stilt, for da fikk jeg forklart det bedre enn jeg kunne gjøre i mitt korte innlegg på talerstolen.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [19:03:57]: Slik som jeg kjenner partiet Venstre, er det et parti som alltid har heget sterkt om ytringsfriheten. Da Dørum var statsråd, la han – i 2005 – fram et forslag til alminnelig straffelov der han foreslo at blasfemiparagrafen skulle bevares. Mitt spørsmål til representanten Dørum er om han er mer bekvem med den rød-grønne regjeringens forslag til ny straffelov, der man foreslår at blasfemiparagrafen fjernes, enn han var med sitt eget forslag til ny alminnelig straffelov, der man foreslo å bevare blasfemiparagrafen.

Odd Einar Dørum (V) [19:04:46]: Dette er en historie om kompromisser i to runder – først et kompromiss i Bondevik II og så et kompromiss i den rød-grønne regjeringen, hvoretter Venstre ble fri fra kompromisset etter regjeringsskiftet, og hvoretter den rød-grønne regjeringen ble fri fra seg selv etter at den oppdaget at kompromisset i grunnen var litt håpløst. Dermed ender man med den hyggelige situasjonen – med unntak av Kristelig Folkeparti, som har et prinsipielt syn – at vi velger å fjerne den. Jeg la ikke skjul på da jeg la fram ytringsfrihetsbestemmelsen for Grunnloven i sin tid, at det var slik det var. Så vi har satt fri to parter her: meg, ved ikke å kompromisse med andre, og de rød-grønne, etter å ha hatt en kollokviegruppe med seg selv i all offentlighet, noe som førte til at vi fjernet blasfemibestemmelsen. Så vi kan gratulere hverandre for at vi slipper å ha den fra nå av.

For å si det kort: Gud trenger ikke beskyttelse. Herren

passer på seg selv. Mennesker har tidvis hatt behov for beskyttelse, men menneskene må tåle alle ytringer. Det er en del av vårt samfunns styrke at det er slik. Jeg tror representanten og jeg i grunnen er veldig enige, president – man må huske å snakke via presidenten!

Presidenten: Utmerket!

Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Knut Storberget [19:05:56]: Proposisjonen som Odelstinget behandler i dag, markerer slutten på et over 30 års langt arbeid med en helt ny straffelov. Det var den såkalte kriminalmeldingen av 1978 – en berømt sådan – som var startskuddet for dette omfattende og tidkrevende lovarbeidet. Det er grunn til å rette stor takk både til tidligere regjeringer og, ikke minst, til medarbeidere i Justisdepartementet. Jeg er glad for at opposisjonen også ser det enorme arbeidet som ligger der, og vi er dem stor takk skyldig. Det er laget et godt grunnlag for å få en effektiv strafferett for framtida.

Bakgrunnen for at Justisdepartementet for mer enn 30 år siden tok initiativet til en straffelovreform, var at samfunnsforholdene og synet på bruk av straff hadde endret seg betydelig siden vedtakelsen av gjeldende straffelov i 1902. Det var derfor jeg kalte dette et hundreårsprosjekt. Gjennom kriminalmeldingen ønsket Justisdepartementet på 1970-tallet å invitere til en allsidig kriminalpolitisk debatt som videre skulle etterfølges av en straffelovreform. Vi er ved enden av en veldig lang prosess. Vi er heldige som får lov til å dra dette i land.

Gjennomføringen av denne straffelovreformen har vært et møysommelig og tidkrevende arbeid, hvor slutføringen har foregått i tre trinn: Første trinn ble avsluttet ved vedtakelsen av alminnelig del i 2005. Mange gode generelle prinsipper ble foreslått av den forrige regjering, knesatt og vedtatt av Stortinget med brede flertall. Stortinget la ved denne vedtakelsen viktige føringer for det videre arbeid med utformingen av spesiell del. Særlig gjelder dette de generelle retningslinjene for bruk av straff og målsetting om større harmoni mellom de ulike lovbruddene når det gjelder hvor streng straff som kan idømmes.

Annet trinn i slutføringsarbeidet var vedtakelsen av første del av spesiell del våren 2008. Ved denne vedtakelsen kom det inn i den nye straffeloven nye straffebud som med tydelighet viser at straffelovgivningen må tilpasses nye samfunnsforhold og samfunnstrusler. Kapitlene om folkemord mv. og terrorhandlinger er et resultat av at strafferetten har blitt mer internasjonalisert ved at den har til oppgave å verne både det nasjonale og internasjonale samfunn mot et nytt kriminalitetsbilde.

Proposisjonen som Odelstinget nå behandler, utgjør siste trinn i slutføringen av straffelovreformen. Proposisjonen inneholder de resterende kapitlene i spesiell del, bl.a. viktige kapitler om voldslovbrudd, seksuallovbrudd og vern av folkehelsen og det ytre miljø. De resterende kapitlene som Odelstinget nå har til behandling, inneholder de straffebud som hyppigst anvendes, og som således utgjør såkalte volumbestemmelser i det totale kriminalitetsbilde.

Den nå gjennomførte straffelovreformen har vært helt nødvendig. Synet på bruk av straff og hvilket innhold straffen bør ha, har endret seg betydelig siden vedtakelsen av straffeloven 1902. Samfunnsutviklingen de siste 100 årene har vært formidabel på mange livsområder – og således også de kriminalpolitiske føringene. I lang tid har utviklingen gått i retning av et mer rettferdighets- og humanitetsorientert syn på bruk av straff. Det skal vi alle være glade for. Dette har gjort det nødvendig å tenke gjennom på nytt hvilken uønsket atferd som kan møtes med straff, og hvilket innhold straffen skal ha.

Den nye straffeloven representerer derfor så vel avkriminalisering av enkelte lovbrudd som nykriminalisering. Eksempelvis skal ikke ærekrenkelses lenger kunne møtes med straff – erstatning og oppreisning blir etter forslaget de lovfestede reaksjoner mot krenkelse av ære og omdømme. Blasfemibestemmelsen videreføres heller ikke. Meget har vært sagt, skrevet og tenkt her, og den endelige løsningen tror jeg vi alle kan være tilfreds med.

Den nye straffeloven – og kriminalomsorgsmeldingen, som ble fremmet i fjor høst – er resultatet av denne nødvendige gjennomtenking av de nevnte grunnleggende kriminalpolitiske spørsmål. De henger sammen, de betyr noe for oss, det kan få stor betydning i forhold til kriminalitetsbildet. Gjennom arbeidet med ny straffelov har det nøye blitt vurdert hvilke uønskede handlinger et moderne samfunn kan møte med det strengeste tvangsmidlet vi står overfor å kunne bruke, nemlig straffen, samtidig som kriminalomsorgsmeldingen representerer den rettferdige og humanistiske tenking om hvilket innhold straffen bør ha. Én ting er å diskutere straffens lengde, noe annet er å fylle straffen med vettug innhold.

Gjeldende straffelov kan hevdes i stor grad å være skrevet av og for menn. Den nye straffeloven markerer på flere områder et tydelig skille fra datidens tenking om strafferettens rolle og utforming. Jeg vil i denne sammenheng framheve den særlige oppmerksomhet som er viet til å etablere et bedre strafferettslig vern for kvinner og barn. Derfor er jeg svært glad for at komiteen har sluttet seg til forslagene i proposisjonen så bredt og så sterkt. Det å gi barn og kvinner en bedre strafferettslig beskyttelse, bl.a. i form av betydelig skjerping av straffen for mishandling i nære relasjoner og egne straffebud om seksuelle overgrep mot barn, kan ikke understrekes nok. Jeg er glad for at komiteen har fulgt opp mitt innspill i brev til komiteen om å utvide avvergingsplikten til også å gjelde for grov mishandling i nære relasjoner.

I forlengelsen av det som er sagt om betydelig skjerping av straffen for mishandling i nære relasjoner, vil jeg framheve at Ot.prp. nr. 22 realiserer viktige kriminalpolitiske målsettinger i Soria Moria-erklæringen om skjerpet straff for grov vold, drap og seksualforbrytelser. Vi sa vi skulle gjøre det, og vi gjør det nå. Generelt foreslås det at straffen skjerpes med ca. 1/3, men for enkelte voldslovbrudd foreslås det en dobling av straffen.

Til dette har jeg lyst til å framheve at måten å gjennomføre straffskjerpingen på er helt ny. Det er bra at vi har et bredt flertall også om dette i Stortinget. Det gir et tydelig signal til norske domstoler. Selve anledningen i dag,

at man faktisk vedtar straffeloven – den spesielle delen – i helhet, er også et argument for at domstolene skal lytte. Tidligere har man jo nøyd seg med generelle uttalelser – enten i budsjettmerknader eller i lovmerknader eller hva det nå måtte være – om at straffen bør bli strengere, eller at straffen er for lav og bør opp. Dette er gode eksempler på det Nils Jareborg, svensk juridisk professor, omtaler som at

«Lagstiftare har de mest fantasifulle uppfattningar om verkan av sine beslut, om vad som er behövt för att hålla brottsligheten på en viss nivå och om effekterna av att en straffskala höjs eller sänks».

Regjeringa har derfor valgt en ny strategi for å justere straffenivået opp: En gjennomgåelse av rettspraksis har gitt et empirisk grunnlag for konkret å kunne angi fra hvilket nivå straffen skal heves, og hvor mye den skal heves. Jeg er overbevist om at denne strategien er meget velegnet for å oppnå ønsket straffenivå, fordi domstolene på denne måten får helt tydelige signaler fra lovgiver om hva som skal være normalstraffenivået for en rekke typer lovovertrедelser. Jeg vil samtidig understreke at dette forslaget om straffskjerpning på ingen måte er ment å begrense domstolens konkrete skjønnsutøvelse ved straffastsettelse eller straffenivåets dynamiske utvikling. Jeg er svært glad for at en samlet justiskomiteé har sluttet seg til hvordan straffskjerpningen foreslås gjennomført, og hvor mye straffenivået foreslås hevet. I tillegg vil jeg understreke at det er prisverdig at komiteen er tydelig på at det signaliserte straffenivået skal ta til å gjelde straks straffeloven er vedtatt i Stortinget.

Strafferammene og straffenivået for de ulike lovbruddene skal i størst mulig grad gjenspeile hvor alvorlig samfunnet anser et lovbrudd å være i forhold til et annet lovbrudd. De siste to tiårene har det for enkelte lovbrudd skjedd en betydelig skjerpning av straffen. Det har ført til at man ut fra straffenivået å bedømme kan synes å anse det aktuelle lovbruddet som mer alvorlig enn det man tradisjonelt oppfatter som et mer alvorlig lovbrudd. En slik utvikling har også skapt undring og vært grobunn for misnøye blant folk flest og politikere. Derfor har det som del av totalgjennomgåelsen av straffelovgivningingen blitt foretatt en justering av strafferammene for de enkelte lovbrudd for i større grad å kunne gi et inntrykk av hvor alvorlig samfunnet anser lovbruddet å være i forhold til andre lovbrudd.

Sjøl om arbeidet med ny straffelov er slutført ved vedtakelsen av den proposisjonen Odelstinget har til behandling i dag, er det fortsatt en del lovgivningsmessige og tekniske tilpasninger som må foretas for at den nye straffeloven kan tre i kraft. Den største lovendringsoppgaven består i å tilpasse straffeprosessloven til den nye straffeloven, da først og fremst justere hvordan påtalekompetansen skal fordeles mellom aktørene innenfor påtalemyndigheten, og for det andre tilpasse adgangen til bruk av etterforskningsmetoder til de nye strafferammene.

Jeg rekker ikke å ta hele manuset mitt, men jeg har nå gjennomgått de viktigste forslag til endringer i den nye straffeloven. Disse har sin bakgrunn i endrede samfunnsforhold, som f.eks. utvikling av datateknologi, dels i end-

rede verdioppfatninger, strengere syn på integritetskrenkelser osv.

Jeg mener at den straffeloven Odelstinget i dag behandler, er en straffelov som ivaretar behovet for å sende et klart og tydelig signal: Det er strengt på noen områder, men samtidig ivaretar det også behovet vi har for å signalisere humanismen i strafferettskjeden.

Trygve Slagsvold Vedum hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [19:16:23]: Statsråden har vært tydelig på at det nå er mulig for domstolene å ta tak i de nye straffebestemmelsene som vedtas i løpet av kvelden. Jeg oppfattet langt på vei at statsråden nå åpnet for noen shortcuts her. Min forståelse av det er at det skal etableres en ny praksis, og det gjøres gjennom domstolsvedtak. Eller er det sånn at statsråden ser for seg at det går an å kjøre slalåm her, og komme fortere til mål enn det vi har tradisjon for her i landet?

Statsråd Knut Storberget [19:16:49]: Først må jeg si at jeg undres litt over spørsmålsstillingen, for det bidrar på mange måter til å svekke det tydelige signalet som kommer fra en samlet komité, både om straffenivå og også om metodikken som er brukt. Jeg oppfatter at alle står samlet om det.

Min erfaring fra strafferetten er at ved straffeutmåling, når man har romslige strafferammer, og man ligger ofte i nedre sjikt, er tydelige og klare politiske signaler av verdi. Et tydeligere politisk signal enn det som gis her i Odelstinget i dag, kan man ikke få, fordi vi ser loven i sin helhet. Man står samlet om det, og man har i lovarbeidet pekt på konkrete saker og også angitt et nytt normalnivå. Derfor mener jeg at dette er et politisk signal som er så tydelig at man også må legge vekt på det ved utmåling av straff etter den gamle straffeloven.

André Oktay Dahl (H) [19:17:52]: Jeg har lyst til å rose statsråden for et enormt engasjement for overgrepsofre. Det har statsråden hatt i lang tid. Jeg regner med at det var en forglemmelse at man bare nevnte kvinner og barn; det gjelder også menn.

Spørsmålet fra min side er i forlengelsen av Fremskrittspartiets: Vil statsråden ta initiativ til å gjennomføre endringer i 1902-loven knyttet til overgrep og voldtekt etter mønster av hva man gjør nå i forhold til foreldelse og kjønnslemlestelse, som det bl.a. refereres til i Aftenposten? Man vil at ting skal skje nå. Og i tilknytning til det som står i dagens Aftenposten: Hvilken plan er det det vises til i Aftenposten som ikke Stortinget har blitt informert om, når journalister får et begrep om at dette skal skje innen 2012? Det har ikke Stortinget fått opplysninger om.

Statsråd Knut Storberget [19:18:36]: Aller først: Takk for honnøren. Det tar jeg til meg.

Når det gjelder spørsmålet om overgrep, er det grunn til å understreke at de menn som utsettes for overgrep, enten det er unge gutter, eldre gutter eller menn, absolutt skal ha beskyttelse av de bestemmelser som gjelder. La det ikke herske noen tvil om det.

Så til spørsmålet om man foretar endringer av den gamle straffeloven: Det tar vi ikke sikte på å gjøre. Vi mener at mange av de strafferammene som gjelder i 1902-loven, og det oppfatter jeg også Høyre legger til grunn, er så pass vide at når det er så entydige politiske signaler som kommer ved behandlingen av straffeloven i dag, så får det betydning for straffesaksbehandlingen også etter 1902-loven.

Når det gjelder spørsmålet om ikrafttredelse, er det helt klart at vi planlegger ikrafttredelse så raskt som bare det, for vi mener jo at dette er en viktig lov. Men det er mange ting som skal på plass, og det er vanskelig å forutsi. Jeg kan ikke gå god for sitatet i Aftenposten, for jeg har ikke lest det sjøl. Vi planlegger en rask ikrafttredelse, men ser vel for oss 2011–2012.

Odd Einar Dørum (V) [19:20:00]: Det er bra at dette skal tre i kraft så snart som mulig. Venstre vedstår seg – og det er derfor jeg tok ordet nå – de merknader som er knyttet til straffetenkningen. Jeg sa på talerstolen i stad at vi vedstår oss prinsippene som ligger i lovens forarbeider og i lovsaken til Odelstinget.

Jeg skal ikke kommentere ytterligere hvordan domstolene skal opptre. De som vil lese odelstingsdebatten, får gjøre det. Så la det ligge.

Jeg tok ordet for å stille statsråden et spørsmål, siden det er lagt så mye vekt på det i den lovsaken vi har i dag, om å bekjempe angrep på den seksuelle integritet. Det er et veldig bredt spekter. Jeg er opptatt av hvordan statsråden nå ser på det trykket som ligger på å følge opp Voldtekstutvalgets ulike initiativ, for det er svært viktig at det er trykk på det. Jeg kjenner statsrådets engasjement, men jeg har også en viss kjennskap til det vi kan kalle for motstands ånd i forvaltningsstrukturer – på tross av statsrådets engasjement. Jeg vil gjerne ha litt frimodig tale på dette punkt på denne dag i Stortinget.

Statsråd Knut Storberget [19:21:05]: Vi nedsatte Voldtekstutvalget fordi vi mener at noe må gjøres for de voldtektsutsatte, og vi mener også at de råd vi fikk av Voldtekstutvalget, er gode råd. Men vi kan ikke dermed gi noen garanti for at vi kommer til å følge alle.

Når det gjelder spørsmålet om bistandsadvokat, mener jeg at vi har levert. Når det gjelder spørsmålet om voldtektsmottak, som utvalget også var veldig opptatt av, har vi valgt å følge opp det. Når det gjelder spørsmålet om barn som utsettes for voldtekt, har vi valgt å følge opp barnehuskonseptet. Ikke minst med DNA-reformen, med den mulighet man nå har for lettere å kunne få tak i rett gjerningsperson, har vi valgt å følge opp dette.

Samtidig mener jeg at det er behov for å få en sentral organisering i politiet i forhold til dette arbeidet, og det er bakgrunnen for at vi allerede for inneværende års budsjett fikk på plass noen få stillinger. Representanten Dørum

vet at det tar lang tid å lage statsbudsjett, men det var altså så raskt vi bare kunne i forhold til Voldtekstutvalgets avgivelse. Så får vi se hva framtida vil bringe.

Hans Olav Syversen (KrF) [19:22:01]: Det er interessant å se på samspillet mellom de maktorganer vi har, den utøvende, den lovgivende og den dømmende. Forrige periodes justiskomiteé var jo særdeles opptatt av, kanskje også frustrert over manglende signaler, eller at signalene ikke ble helt tatt av domstolene når det ble gitt relativt klare signaler fra den lovgivende forsamling.

Jeg vet ikke om dette også er noe av bakgrunnen for at justisministeren har brukt mye tid og, interessant nok, også gjennomgått en del rettsavgjørelser i proposisjonen for å markere hvilke straffehevinger man ønsker seg. Så jeg vil egentlig utfordre statsråden litt mer prinsipielt på hvordan han nå vurderer oppfølgingen av de politiske signaler som den lovgivende forsamling gir i de øvrige organer vi her snakker om.

Statsråd Knut Storberget [19:23:20]: Dette er jo etter min mening den mest spennende debatten med tanke på dette lovarbeidet, og jeg mener at vi nå må følge nøye med på hvordan domstolene bruker disse nye signalene. Jeg har sjøl gjennomgått samtlige voldtektsdommer i løpet av de siste ti årene for å se på utviklingen av straffenivået, og vi ser en dobling av straffenivået. Så domstolene har vært lydhøre for signaler før også, men etter Kristelig Folkepartis oppfatning i forrige periode, og mange flere også, var det altså ikke tilstrekkelig. Det er altså et stykke vei mellom det å stå og skrike i Stortingets vandrehall overfor P4, når vi står overfor en konkret sak og vi synes at det er for lav straff, til det vi nå gjør i Stortinget. Vi behandler altså et hundreårsprosjekt, en samlet vurdering. Stortinget er samlet, vi har gått konkret til verks for å peke på hvor vi mener normalnivået skulle ligge. Dette er det tydeligste politiske signalet når det gjelder straffenivå, som etter mitt skjønn er gitt fra Stortingets side.

Så jeg er av den grunn optimist. (Presidenten klubber.) Dette tror jeg vil bli lagt merke til.

Solveig Horne (FrP) [19:24:36]: Statsråden har i denne perioden vært svært opptatt av at barn ikke skal utsettes for overgrep, verken her i Norge eller i utlandet.

I Politiforum for en tid tilbake var det en artikkel om en ordning som er innført i England, der man varsler andre lands myndigheter når pedofildømte reiser utenlands. Når statsråden er så bekymret og opptatt av barn som blir utsatt for overgrep, hvorfor er da ikke statsråden villig til å se på en utredning av et slikt internasjonalt varslingsssystem i Norge?

Statsråd Knut Storberget [19:25:13]: Dette er jo strengt tatt veldig på siden i forhold til det vi behandler i dag. Vi behandler jo straffereglene for pedofile i så fall. Så jeg syns, med respekt å melde, at når det gjelder så viktige problemstillinger, er det vanskelig på sparket å gå inn i slike problemstillinger når jeg ennå ikke har lest Politiforum. For jeg syns at det fortjener

oppmerksomhet og også en politisk håndtering som er seriøs.

Men når det gjelder spørsmålet om internasjonalt samarbeid, må jeg jo si at det man nå gjør i forhold til både Europol og Eurojust, og det internasjonale kriminalpolitiske samarbeidet man har etablert, som også vil kunne fange opp folk med pedofile trekk som særlig agerer på Internett, er det viktigste vi kan gjøre internasjonalt. Jeg tror vi skal være varsomme med å tro at det finnes noen lettvinne løsninger, at man nærmest kan varsle i hytt og pine når det gjelder personer, enten det er domfelte, eller endog at de ikke er domfelt. Jeg har liten tro på at det vil være særlig effektivt. Men selvfølgelig får vi, når det gjelder forslag på dette feltet, være åpne for å ta debatten.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet slutt.

Solveig Horne (FrP) [19:26:34]: Dette er en historisk dag, er det veldig mange i dag som har sagt. Vi må vel være stolte noen og hver av oss over å få lov til å være med og behandle den viktige saken som denne straffeloven er.

Da jeg for nesten fire år siden kom inn i justiskomiteen, var det første representanten Jan Arild Ellingsen gav meg, Innst. O. nr. 72 for 2004–2005. For dem som ikke vet hva det er, kan jeg nevne at det er innstillingen til siste straffelov. Les denne, så får du innblikk i hva alt dette dreier seg om, var Ellingsens kommentar. Det er vel et av de dokumentene som er mest lest.

Justispolitikk er et vidt begrep. Alt henger i grunnen sammen med alt. Det er en sirkel – en vond sirkel, er det kanskje noen som sier – men en sirkel som kanskje skulle vært en kjede som var sluttet: Vi har politiet som håndhever og utøver, vi har domstolene som dømmer, og vi har kriminalomsorgen som gjennomfører.

Denne justiskomiteen har hatt opphetede debatter om ressurser til politi som skal håndheve loven, de som skal gi tryggheten til samfunnet og forebygge.

For bare en måned siden debatterte vi kriminalomsorgsmeldingen, straffegjennomføringen. Man må fylle straffen med vettugt innhold, som statsråden sa i sitt innlegg. I dag gjelder det selve straffeloven, straffutmålingen, reaksjonene på kriminelle handlinger, straffbare handlinger. Alt henger sammen.

Et trygt samfunn er målet i justispolitikken. «(...) straff er samfunnets sterkeste middel for å styre adferd», sa en enstemmig komité i Innst. O. nr. 72.

Folks rettsoppfatning blir det ofte pratet mye om. Hva er folks rettsoppfatning når det gjelder straff? Er det det som folk oppfatter som rimelig ut fra den gjerningen som har blitt begått? Jeg kan f.eks. nevne:

- voldsepisoden på Karl Johan for en tid tilbake – grov vold, 50 dagers samfunnsstraff
- drap – som også får bare noen år, i forhold til ti års fengsel for Munch-tyveri
- åtte år for grov vold mot et uskyldig barn med døden til følge

Jeg kunne ramse opp mange eksempler som kanskje strider mot folks rettsoppfatning.

Fremskrittspartiet mener det nå er på høy tid – og er

veldig glad for – at de andre partiene nå innser alvoret med de mest alvorlige voldshandlingene, og justerer strafferammene opp. Fremskrittspartiet har foreslått dette flere ganger denne perioden, men motargumentene har vært at vi skulle vente til behandlingen i dag.

Endelig er denne dagen her, og så kunne vi kanskje sluttet dette innlegget og bare gitt honnør for at vi er kommet dit vi er kommet i dag. Men nei, Fremskrittspartiet er faktisk fremdeles skuffet. Vi er skuffet over at strafferammene og straffenivået burde blitt hevet på mange flere områder.

Realiteten i dag er at Regjeringen reduserer straffenivået på flere viktige felt, som Fremskrittspartiet mener er feil signaler å sende ut. Straffen for tyveri senkes, straffen for underslag senkes, straffen for ran senkes, og strafferammen for heleri senkes. Hvilke signaler er det da vi sender på disse saksområdene der det er mest mørketall? Nulltoleranse skulle det ha vært for dette. Dette er helt feil signaler, og det er noe som vi ikke burde ha gjort i det hele tatt.

Hva med den preventive virkningen? Hva med folks rettsoppfatning? Og rehabilitering? Ja, jeg sa faktisk rehabilitering. Statsråden og jeg var på kino i går og så Innsatte og gjeld. Der traff vi Beate fra Bredtveit fengsel. Hun soner en narkotikadom på to år og hadde åtte måneder igjen. Hvem hadde trodd at hun skulle si at hun var glad for at hun hadde fått en lang dom? Hun trengte faktisk tid til å lande, hun trengte tid til rehabilitering, og hun trengte tid til å få orden på livet sitt.

Til og med fengselsbetjentene sier det samme, at skal vi få til en skikkelig rehabilitering, er korte dommer et hinder. Den jobben de skal gjøre for de straffedømte for å få dem på rett kjøll igjen, tar tid.

Men strengere straffer er ikke bare for dette. Det virker preventivt, det er i tråd med folks rettsoppfatning og, ikke minst, en straff på grunn av at man har begått en kriminell handling.

Det er, igjen, utrolig skuffende at Regjeringen nå setter ned strafferammene for vinningskriminalitet. Her starter ofte den kriminelle løpebanen. Derfor synes vi det er veldig skuffende at Regjeringen ikke gjør noe med dette.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Eirin Faldet (A) [19:31:31]: Det er viktige endringer i straffeloven som blir vedtatt i dag. Voldsutøvelse er i seg selv kriminelt. Samtidig vet vi at vold avler vold. Den som vokser opp i et hjem preget av vold, har større risiko for selv å utvikle voldelig adferd. Vold i nære relasjoner er således både en type kriminalitet som må forebygges, og en risikofaktor for alle de barna som får barndommen preget av et voldelig hjemmemiljø. Jeg er glad for at den nye straffeloven skjerper straffen og øker strafferammene for grov vold i nære forhold, og at familievold nå skal straffes mye strengere.

Det er helt nødvendig at vi alle er oppmerksom på den råskapen som herjer i mange tusen norske hjem. Vi vet at det er en sterk sammenheng mellom en vanskelig barn-

dom og psykiske lidelser i voksen alder. Barn lever sine liv nå, og de har krav på å ha det bra, har barneombud Reidar Hjerermann uttalt. Det er derfor det er så viktig og helt nødvendig at vi som er voksne, ser barna, også andres barn.

I den nye straffeloven vil alle seksuelle overgrep mot barn under 14 år bli betraktet som voldtekt. Det medfører strengere straff for overgriper, og det er helt nødvendig.

Jeg er enig med statsråd Storberget, som har påpekt at norske domstoler må bruke mer skjønn i barnefordelingsaker. En far som er voldelig og har slått mor, bør ikke automatisk få samværsrett med barna. Barn bør beskyttes mot den frykten de har følt ved å være vitne til at mor blir slått. I tilfeller der volden ender med overlagt drap, mener jeg personlig at det ikke skal gis samværsrett til den som har begått den kriminelle handlingen. Jeg synes personlig at barn ikke skal brukes som et ledd i behandlingen av en person som har mishandlet og drept en forelder med overlegg.

Det er selvsagt mange sider av en sak, og jeg er glad for at vi har et rettsvesen som fungerer godt og behandler alle rettferdig. Kriminalitet er et samfunnsproblem som løses best gjennom en politikk basert på fellesskap og inkludering. Vold i hjemmet løses ved at vi bryr oss om hverandre. Ved å endre straffeloven og skjerpe straffene for vold mot barn har justisministeren nok en gang vist at han tar de svakeste på alvor, nemlig barna.

Thomas Breen (A) [19:34:22]: Den økonomiske kriminaliteten stiller samfunnet overfor store utfordringer og er en vedvarende trussel mot grunnleggende verdier som den norske velferdsstaten er tuftet på. Politiet sier at kompleksiteten i den økonomiske kriminaliteten forverres, og det foregår i økende grad i organiserte former og med sterk grad av internasjonalisering. Politiet selv sier videre at grensen mellom økonomisk kriminalitet og annen kriminalitet blir mindre tydelig. Økonomisk kriminalitet inngår ofte som ledd i en grov, profittmotivert kriminalitet.

Det var i dette perspektivet jeg ble meget overrasket da jeg så forslaget om å avkriminalisere skattesvik – fra det partiet som hevder å være lov og orden-partiet. Så begynte jeg å tenke litt bakover på episoder og uttalelser om dette temaet tidligere fra Fremskrittspartiet og kom fram til at dette burde egentlig ikke overraske meg. Men det som er fint, er at vi i dag har et flertall som ikke vil gå inn for å avkriminalisere skattesvik. Begrunnelsen for dette ble egentlig gitt da jeg refererte til hva politiet selv sier. Men logikken bak kan man tydeligvis med fordel gjenta: Veldig mye av den kriminaliteten vi har, er økonomisk motivert, enten det dreier seg om vinningsforbrytelser, narkotikasalg eller ran. Felles for dem som genererer penger fra slik aktivitet, er at de har behov for å hvitvaske sine verdier eller skjule sine verdier. Det er i den forbindelse de rød-grønne partiene vil rope et varsko om å avkriminalisere deler av den foreslåtte § 378. Den endringen som Fremskrittspartiet foreslår, vil utvilsomt redusere avdekking av ikke bare unndragelser av midler fra felleskassen vår. Den vil også redusere muligheten for å følge pengestrømmen i mange

saker, noe som er avgjørende for å avdekke og oppklare dem.

Sammen med årlige kutt i budsjettet til skatteetat, toll- og avgiftsetat og kredittilsyn og Fremskrittspartiets noe uheldige bruk av egne midler, som var mye omtalt i media i fjor, tegner det seg et tydelig bilde av hva Fremskrittspartiet egentlig mener om denne formen for kriminalitet. Det er et bevis på at Fremskrittspartiet skal være tøff mot kriminalitet på utvalgte områder, at Fremskrittspartiet vil være tøff mot de svake, men beskytte de sterke. Dette passer inn i profilen hvor de er et parti for pengemakten. Men det passer nok dårlig inn i profilen de prøver å ha, nemlig partiet for folk flest. Heldigvis synes folk flest at man ikke skal snyte på skatten og dermed stjele fra felleskassa. Folk flest er opptatt av å avdekke kriminalitet og vil nok ikke redusere muligheten for det ved å avkriminalisere skattesvik. Igjen ser vi at folk flest er enig i en rød-grønn politikk.

Dette forslaget må jeg si står litt i kontrast til det innlegget representanten Horne holdt, hvor hun snakket om nulltoleranse for vinningsforbrytelser. Det har jo ikke vi. Vi har ikke tenkt å avkriminalisere det. Men vinningsforbrytelser henger også litt sammen med behovet for å opprettholde skattesvikparagrafen, fordi man har behov for enten å skjule eller hvitvaske det man tjener på vinningsforbrytelsene. Igjen ser vi altså at Fremskrittspartiet sier én ting ute, men foreslår noe annet her inne.

Ingrid Heggø (A) [19:37:24]: Kva skal straffast, og kor strengt skal det straffast? Arbeidarpartiet er tilfreds med at vi no får på plass eit strengare rettsvern for fleire sårbare grupper, særleg det at barn og kvinner får sterkare beskyttelse etter lova, og at den nye straffelova gjev auka straffenivå for grov vald, drap, valdtekt og mishandling i nære relasjonar.

Førre straffelov var frå 1902, og når vi i dag skal vedta ei lov som skal gjelda kanskje nye 100 år, i alle fall i fleire tiår, ja då må eg seia at eg føler at det nesten vert gjort litt ære på meg når eg vert nemnd med namns nemning i komitémerknadene til Framstegspartiet for å forsvare bruk av samfunnsstraff. Derimot får representanten Ellingsen framleis stå åleine om å kommentera enkeltdommar som ikkje eingong er rettskraftige. I intervjuet/debatten det er vist til, poengerte eg nesten til det keisame at vi i Arbeidarpartiet ikkje kunne kommentera dommar som ikkje er rettskraftige, men at strafferamma for grov vald skal hevast, noko vi gjer her i dag. Hendingssyrt, einøygd justispolitikk og å ha hatten på som både dømmande og lov-gjevande instans, ja det får Framstegspartiet framleis stå åleine om.

I kriminalomsorgsmeldinga, Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn, sa vi at vi skal bruka meir samfunnsstraff, nettopp fordi det verkar – fordi ein får gjort opp for seg og så gå vidare her i livet. Når ein har eit rusproblem skal ein få hjelp til å få bukt med dette. Derfor skal vi òg gjera meir bruk av § 12 og § 16 og meir narkotikaprogram med domstolskontroll. Men samfunnsstraff skal ikkje brukast dersom lovbroten inneber ei fengselsstraff utan vilkår på eitt år eller meir. I kriminalom-

sorgsmeldinga vert det vist til at i lovens forarbeid er det ikkje anbefalt å bruka samfunnsstraff for alvorlege valds- og sedskapsbrottsverk, noko eg er heilt samd i, og som eg elles viste til i den nemnde debatt.

Vi veit at ein av to er tilbake i fengsel i løpet av fem år. Ved samfunnsstraff er det to av ti. Nokre av dei viktigaste kriteria for å bryta ei kriminell løpebane er jobb og bustad. Både ved samfunnsstraff og bruk av elektronisk soning kan ein behalda jobb og bustad. Dette er det Framstegspartiet er imot. Framstegspartiet synest faktisk at det er heilt greitt at 17-årige Ole, som har tuska til seg litt for mykje pengar frå Nav, kjem i fengsel og mistar jobben og bustaden og knyter seg til eit kriminelt nettverk. Det er viktigare enn å bruka elektronisk soning. Og rehabiliteringstanken, progresjon i soninga, som er avgjerande for å stoppa tilbakefall, er ein òg imot – ikkje i ord, men i handling. Utan rehabilitering og med eit stadig større tal av gjengangarar vert dette ein vond sirkel – å sona strengare straffer utan progresjon, ut på gata til ny kriminalitet, tilbake til fengsel og straff som ikkje verkar. Heilskapstanken med kriminalomsorgsmeldinga og i dag ny straffelov er det som eg meiner skal til for at vi skal få eit tryggare samfunn.

Akhtar Chaudhry (SV) [19:40:51]: Jeg skal prøve å ta tre korte punkter.

Selv om denne loven ikke kommer til å bli gjeldende før om et par år, er de signalene som vi sender, i noen tilfeller så sterke at man må ta det inn over seg. Vi vet at nå går vi mot sommer, og vi vet at noen jenter – jeg har ikke noe tall på det – kan bli tatt ut av landet og kjønnslemlestet. Det er veldig grov kriminalitet og et grovt overgrep mot barn og jenter. Da håper jeg at det at vi nå hever strafferammen for dette, gir et kraftig signal til dem som eventuelt tenker å gjøre dette overgrepet, og ikke minst blir tatt som et positivt signal av dem som jobber mot slike overgrep. Det er det ene.

For det andre vil jeg framheve at vi gjennom denne loven kommer til å frita ektefeller og samboende for straffskyld dersom én av partene har hiv og den andre parten gir samtykke til ubeskyttet sex. Det tror vi vil heve kvaliteten til veldig mange mennesker. Så skal vi også jobbe internasjonalt for å hente flere impulser for å se hvordan denne paragrafen og denne lovgivningen skal fungere.

Til slutt vil jeg ta opp en ting: Jeg har kommet over en brosjyre som Fremskrittspartiet har laget og delte ut 1. mai. Jeg har en kopi av den her dersom Fremskrittspartiet eventuelt vil ha den. I denne står det at de rød-grønne lovet «å heve straffenivået for voldtekt, drap og grov vold». Så står det videre: «I forslag til ny straffelov fra regjeringen er dette ikke foreslått.» Jeg er ikke sikker på om «blank løgn» er et parlamentarisk begrep, men dersom det er det, vil jeg veldig gjerne bruke det – inntil Fremskrittspartiet prøver å motbevise det. Ja, på noen punkter er vi uenige. Men det er ikke hold i å skrive dette i en brosjyre – farget brosjyre – som deles ut, der man beskylder regjeringspartiene og Regjeringen for å bryte et løfte, mens dokumentet som vi i dag behandler, viser det motsatte.

André Oktay Dahl (H) [19:43:45]: Jeg hadde et par spørsmål til statsråden som han naturlig nok ikke rakk å svare på i sitt innlegg. Den ene dreide seg om når man kan forvente at vurderingen av hivparagrafen blir fremlagt for Stortinget. Flertallet har en merknad som i realitet er helt lik det mindretallet har, selv om man ikke fremmer et konkret anmodningsvedtak. Så jeg håper at statsråden kan gi et noenlunde tidsskjema for når vi kan regne med at Stortinget inviteres til å endre den hiv-paragrafen, eventuelt, som vi vedtar i dag, basert på oppdatert kunnskap.

Ellers ble det en debatt om skattesvik, osv. Nå representerer jo ikke jeg Fremskrittspartiet, men jeg synes det er en smule spesielt å gå til frontalangrep på Fremskrittspartiet, og indirekte også Høyre som muligens skal regjere sammen med Fremskrittspartiet, fra dem som faktisk har ansvaret for at omfanget av kriminalitet ikke akkurat har sunket. Oppklaringsprosenten har gått ned, færre saker fremmes for tingrettene og flere saker henlegges av politiet når det gjelder økonomisk kriminalitet. Så jeg må vel si at det er jo ikke akkurat Fremskrittspartiet eller Høyre som har ansvaret for at det blir mye skattesvik, det er faktisk denne regjeringen, som ikke har prioritert politiet.

Så noen avsluttende kommentarer til det som alle er enige om, med litt ulike innfallsvinkler og tvil. Det gjelder dette med at seksuelle handlinger med noen under 14 år, kvalifiserte sådanne, automatisk skal regnes som voldtekt. Jeg har bare lyst til å avslutte med å si at det er ikke helt uproblematisk å håndheve. Vi kan ikke diskutere typer situasjoner hvor det kan virke urimelig, her i dag. Det er ikke mulig. Men jeg tror flere enn meg ser at det er noen nyanser her, ikke minst kanskje de som har opplevd voldtekt, og de som samtidig debuterte på en litt mer hyggelig måte da de var 14 år. Det finnes jo faktisk den typen mennesker som har erfaring med begge deler, og vet forskjellen. De bør kanskje høres når man skal gjennomføre denne delen av straffeloven. Det er hovedårsaken til at vi ønsker å evaluere det forslaget som blir vedtatt om at det automatisk er voldtekt hvis noen begår noe mot noen under 14 år. Samtidig er det viktig at man ser hvorvidt dette kan medføre at domstolene vegrer seg for å domfelle i enkelte typer saker, fordi det blir for strengt å gi tre års fengsel, og at man risikerer flere frifinnelser.

Jeg håper at statsråden kan si noe om den problematikken som tross alt ligger her, selv om et enstemmig storting vedtar det i dag, fordi vi mener det er riktig og et klart signal at man skal ta denne typen kriminalitet på alvor. Samtidig er det et krevende felt. Jeg vet at mange har vært i tvil når det gjelder å slutte seg til dette punktet, så det kunne være greit å få noen avslutningsord fra statsråden i forhold til det punktet også i denne debatten.

Solveig Horne (FrP) [19:46:44]: Det var godt å få litt temperatur inn i debatten, så vi kan diskutere litt uenigheter og ikke bare enigheter.

Først til Thomas Breen. Det er faktisk tilfellet at gjeldende rett i forhold til tyveri er tre år. Regjeringens forslag er to år, mens Fremskrittspartiet har tre år. For underslag er gjeldende rett tre år – to år er Regjeringens forslag. For ran er det fem år – Regjeringens forslag er tre år. For utpres-

sing er det fem år ved gjeldende rett – Regjeringens forslag er tre år. Dette er en utvikling som Fremskrittspartiet mener er et helt feil signal å sende ut i samfunnet.

Så til representanten Heggø. Da vi for en måned siden behandlet kriminalomsorgsmeldingen, var vi enige om veldig mye. Vi var enige om tilbakeføringsgarantien, og vi var enige om at man skal ha et innhold i soningen. Men Fremskrittspartiet har vært helt klar på hele veien at vi er imot å føre soningen på utsiden i stedet for på innsiden, og gjøre om hjem til fengsel når hjemmene blir soningsplass. Derfor har vi vært helt klare på at vi er imot hjemmesoningen som Regjeringen har innført.

Hvis jeg ikke husker helt feil var Ingrid Heggø i sitt innlegg i kriminalomsorgsdebatten helt klar på og enig i at med lengre straffer får man bedre tid til rehabilitering. Komitélederen sa i et innlegg som hun har sendt til alle landets aviser:

«Dårligere progresjon i soningen og færre permisjoner vil føre til dårligere tilbakeføring til samfunnet. Det vil føre til at en rekke mennesker ikke vil være forberedt – trent – til møtet med samfunnet den dagen de er ferdig med soningen.»

Når til og med innsatte og fengselsbetjentene sier at man trenger tid til rehabilitering, må regjeringspartiene også ta dette inn over seg, slik at man kan få tilbakefallsprosenten ned, som vi alle ønsker, ved å gi soningen innhold. De må få den tiden de trenger på det.

Statsråd Knut Storberget [19:49:04]: De perspektiver som representanten Horne nå trekker opp, kan være besnærende – å tenke seg at vi skal lage en strafferett hvor vi skal plassere folk visse steder i forhold til hva som ville være nyttig for deres egen rehabilitering. For oss i regjeringspartiene representerer det i så fall ikke en forlengelse av den humanistiske tradisjon som har ligget i tankene bak strafferetten i Norge. Strafferetten er jo først og fremst et virkemiddel for å reagere mot straffbare handlinger ut fra allmennpreventive hensyn, men også individuelle preventive hensyn. Hvis vi måtte vurdere det individuelt – at du burde egentlig vært i fengsel litt lenger, for da kunne vi kanskje klart å redde deg – er jeg redd at vi er på gal vei. Det betyr ikke at mange vil dra nytte av lange opphold bak murene. Men det forutsetter bare en ting: Det er ikke lengden på straffen som først og fremst er en utfordring – og det er sjelden jeg hører fanger si det som Horne hørte i går – men det er hvilket innhold vi tilbyr dem, og mulighetene for å kunne fortsette det tilbudet når man blir løslatt. Det er der knekkpunktet ligger – få mer progresjon, få tilbud også når man blir løslatt.

Når det gjelder spørsmålet fra representanten Dahl om når vi eventuelt vil komme tilbake til Stortinget og egnede fora i forbindelse med spørsmålet om hivparagrafen, må jeg få lov til å komme tilbake til det. Vi skal ta på alvor det som sies i komiteens merknader om det, men det vil jeg ha litt tid til å se på. Men vi skal gi et svar på det.

Når det gjelder spørsmålet om skattesvik, må jeg si at jeg syns at representanten Breen har et veldig godt poeng når det gjelder det som er prinsipielt i disse lovsakene. For hva er det Fremskrittspartiet gjør under § 378? Jo, man

gjør det nærmest umulig å pådømme skattesviksaker ved å si at vedkommende må ha forstått at det ville ført til skattemessige fordeler for vedkommende. Det er et veldig vanskelig bevisstema. Når man begir seg inn på å fjerne det som står i paragrafen om at man ikke bare har forstått, men at man burde ha forstått, hever man listen for muligheten til å kunne pådømme i de sakene. Det mener jeg Fremskrittspartiet virkelig må ta inn over seg. Det er ikke noe som representerer noen nulltoleranse i forhold til skattesvik. Det vil iallfall gjøre det veldig vanskelig å være effektiv i straffeforfølgningen.

Så til spørsmålet om voldtekt og barn. La meg bare si at det har vi diskutert mye. Det har ikke vært noe åpenbart. Men det som har vært det avgjørende for min del i forhold til å definere overgrep mot barn som voldtekt, er at nei-et ikke er tydelig. Det er de stille barna som bokstavelig talt ligger rolig, men som opplever en like stor integritetskrenkelse som voksne folk opplever når man blir utsatt for uønsket seksuell atferd. Det har vært det avgjørende når vi har stemplet det som voldtekt, fordi vi oppfatter det som voldtekt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [19:52:29]: Først til debatten som Solveig Horne trakk opp. Som også statsråden var inne på, må det være lov å ha to tanker i hodet samtidig, både når det gjelder strafferetten, og når det gjelder kriminalomsorgen. Vi har vært veldig, veldig tydelig på at den alvorlige kriminaliteten, den alvorlige individkrenkende kriminaliteten, som overgrep, som grov vold, skal straffes strengt, men at man for en del andre typer kriminalitet må vurdere andre typer straffereaksjoner. Jeg registrerer jo at f.eks. Alternativ til Vold, som kanskje er de som har best erfaring med å jobbe for å forebygge nye voldsepisoder, mener at vi faktisk går for langt i dette synet.

Representanten Ellingsen var inne på spørsmålet om foreldelse i sitt innlegg. Nå er jo ikke det noe vi egentlig tar stilling til – det tok Stortinget stilling til i forbindelse med behandlingen av alminnelig straffelov i 2005 – men jeg har lyst til å peke på et par punkter. Det er for det første at bevisvurderingen blir vanskeligere jo lengre tid det tar for en sak anmeldes, og med det øker også sjansen for justismord. Det er den siden ved det. Jeg er også redd for at det å ikke ha en foreldelsesfrist vil skape en del forventninger hos folk som jeg tror ikke kan innfris. Det er grunnen til at vi ikke har gått inn på det.

Så har jeg lyst til å spørre Fremskrittspartiet om ett forhold. I forbindelse med straffeloven er de uenig i de vurderingene departementet har gjort når det gjelder uaktsomt drap og drap av nærstående, altså såkalt trafikkdirap, hvor en forelder kanskje har vært så uheldig å drepe barnet sitt ved å kjøre over det. Fremskrittspartiet er uenig i argumentasjonen og mener at hensynet til offeret må være det viktigste. Men så sier de samme medlemmer fra Fremskrittspartiet at de ønsker å heve skyldkravet for uaktsomt drap til grov uaktsomhet, og begrunner det med at den utvidede yrkesrisikoen mange yrkessjåfører har ved å kunne bli stemplet som drapsmann, selv om man kunne utvise den type uaktsomhet, er vanskelig. Da må jeg spørre om det er slik at Fremskrittspartiet har større omsorg for yrkes-

transportsjåfører enn for offeret og større omsorg for yrkestransportsjåfører enn for nærstående som skulle være så uheldig å komme i skade for å ta livet av noen av sine ved uaktsomhet i trafikken.

Ingrid Heggø (A) [19:55:40]: Permisjon, normalitetsprinsippet i fengsla og overgang frå høgrisikosoning til open soning ute i arbeidslivet, er det vi veit hjelper mot gjengangarkriminelle. I innstillinga til straffelov har Framstegspartiet fremja følgjande forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i straffegjennomføringsloven slik at de mest alvorlige straffbare handlinger ikke kan gis åpen soning og/eller prøveløslatelse før fire femtedeler av straffen er sonet, og hvor det ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse i gjentakelsestilfeller.»

Det er det eg meiner med «ikkje i ord, men i handling» når det gjeld progresjon, for i samband med kriminalomsorgsmeldinga stemde dei mot meir bruk av permisjonar. Dei er mot og stemde mot normalitetsprinsippet, dette at ein skal koma seg opp om morgonen, laga sin eigen mat og leva så normalt som mogleg innafor fengslet for å kunna klara seg når ein kjem ut. Og då har eg eit spørsmål: Kva er progresjon i soninga – utan permisjon og utan å skulla gå frå ei høgrisikosoning og over til ei open soning eller andre alternativ?

Presidenten: Solveig Horne har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Solveig Horne (FrP) [19:57:13]: I mitt innlegg snakket jeg om straff, samfunnets strengeste reaksjon overfor den som har begått en kriminell handling. Straffen, som skal gjenspeile alvorlighetsgraden av den kriminelle handlingen en har gjort, skal også være i samsvar med folks rettsoppfatning. Den skal virke preventivt, forebyggende, men den kan også virke rehabiliterende. I de innleggene som regjeringspartiene har hatt her, har jeg hørt at de til nød kan være enig i at det også kan være bra med lengre straffer med tanke på rehabilitering.

Progresjon i soning, til slutt. Fremskrittspartiet vil ha strengere straffer og lengre straffer, men en skal ha progresjon i soningen. En skal sone lenger før en får permisjon, og en skal sluses ut på en måte som gjør at en kommer tilbake til samfunnet som et normalt menneske.

Presidenten: André Oktay Dahl har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

André Oktay Dahl (H) [19:58:21]: For at det ikke skal råde noen tvil: Voldtekt er voldtekt. Det er et nestendrap.

Spørsmålet mitt til statsråden gikk på dem som er under 14 år, og som ikke er stille – for de som er stille, og som er utsatt for overgrep, har et spesielt behov for vern – og dreier seg om: Vil man følge utviklingen og evaluere dette basert på to forhold, nemlig faren for at det kan skje flere frifinnelser fordi domstolene i møte med virkeligheten vegrer seg for å domfelle, og at det er situasjoner hvor

noen på 13 år og elleve måneder kanskje oppfører seg helt annerledes enn de typetilfellene vi alle ønsker å ramme?

Det er ikke til forkleinelse – vi stemmer enstemmig for dette i dag – men det er viktig at vi har et bevisst forhold til de situasjonene som kan avvike fra de typetilfellene vi her ser, rett og slett fordi domstolene kan føle at de er i en tvangssituasjon: enten å frifinne eller gi tre års straff. Det er det viktig at vi får diskutert i forbindelse med denne viktige endringen.

Odd Einar Dørum (V) [19:59:46]: Bare for ordens skyld, siden representanten Dahl nå to ganger har sagt at Stortinget enstemmig kommer til å stemme *for*: Venstre kommer ikke til å stemme for straffebestemmelsen som bruker «voldtekt» som overskrift. Jeg har gjort rede for det i et tidligere innlegg. Representanten Dahl har i grunnen resonnert veldig godt for hvorfor jeg stemmer som jeg gjør, sammen med resten av Venstre.

Jeg skal ikke forlenge debatten, annet enn å si at jeg synes dette bør være registrert. Første gangen trodde jeg det var en glipp, andre gangen kunne jeg ikke ta det for en glipp, så da måtte jeg bare gi denne lille saksopplysningen.

Statsråd Knut Storberget [20:00:26]: Det er litt uklart for meg hva problemstillingen i realiteten er. Hvis det er det forhold at man nå mener at straffeloven allerede fra nå av skal ha virkning i domstolspraksis, og når den trer i kraft formelt sett, også vil få virkning i forhold til spørsmålet om hvordan man definerer og subsumerer – altså hvilke lovparagrafer man finner å bruke når man skal straffedømme – er dette noe vi vil følge nøye med på. Det er helt klart at vi for det første vil se på hvordan straffenivået utvikler seg i rettspraksis – det er jo resultatet av dette. Og der er jeg optimist. Jeg tviler på om begrepsbruken i forbindelse med seksuelle overgrep mot barn, at det defineres som voldtekt, vil bidra til at vi får flere frifinnelser. Jeg har hatt en viss forståelse for det når det gjelder minstestruffer, særlig når det gjelder lovbrudd i utvikling – for å si det slik – i hvert fall i saker som f.eks. pengefalsk, hvor vi har hatt en del frifinnelser fordi minstestruffen ble så høy opp mot det lovbruddet man faktisk står overfor. Men her snakker vi altså om svært alvorlige overgrep mot barn. Jeg tror neppe at domstolene ville vike tilbake for å bruke den benevnelsen som er foreslått, nemlig «voldtekt», i de tilfellene. Snarere tvert imot mener jeg at mange nettopp har etterlyst en klargjøring av hva dette egentlig dreier seg om.

Så mener jeg også at en av grunnene til at vi har blitt hengende etter med hensyn til vold og overgrep mot kvinner, barn og unge menn, først og fremst er at vi gjennom mange, mange år har hatt en annen tilnærming til det kulturelt og strafferettslig sett. Det har bl.a. også blitt reflektert i språkbruk og i ord. Derfor er det viktig for Regjeringa – og etter mitt skjønn bør det være viktig for dem som nå støtter dette i Stortinget – at vi benevner overgrepet ved dets rette navn.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 543)

Sak nr. 2 [20:02:38]

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (kontaktforbud med elektronisk kontroll, endring av saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.) (Innst. O. nr. 68 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 25 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til inntil 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Akhtar Chaudhry (SV) [20:03:45] (ordfører for saken): De fleste beskyttelsestiltakene for personer utsatt for vold og trusler om vold fra nåværende eller tidligere samlivspartner, går ut på at det er den truede personen – i all hovedsak kvinnen – som bærer byrden ved tiltakene. Få tiltak, med unntak av besøksforbud og kontaktforbud, har hatt som målsetting å begrense den potensielle voldsutøverens handlingsrom og bevegelsesfrihet. Regjeringen foreslår nå virkemidler som i større grad innskrenker trusselutøverens frihet, i arbeidet med å øke tryggheten og sikkerheten for ofre for vold og trusler. Regjeringen foreslår nå en endring i straffeloven 1902 § 33 som åpner for muligheten for elektronisk kontroll av voldsutøvere, ved at de bærer en fotbøyle som registrerer om de oppholder seg innenfor området som kontaktforbudet omfatter, såkalt omvendt voldsalarm.

Heretter vil ansvaret for vold og krenkelser plasseres hos voldsutøveren. I dag må kvinnen bære hele ansvaret gjennom å flytte fra sted til sted, ha sperret adresse og/eller mobil voldsalarm. Det er viktig å understreke at en ordning med omvendt voldsalarm ikke er en garanti for fornærmedes sikkerhet, men vil bidra til økt beskyttelse. Elektronisk kontroll vil heller ikke kunne erstatte den mobile voldsalarmen og andre beskyttelsestiltak, men kan bidra til økt og bedre beskyttelse for kvinnen. Med omvendt voldsalarm varsles politiet så snart voldsutøveren beveger seg inn i det området forbudet gjelder for, i motsetning til en mobil voldsalarm, hvor politiets utrykning er avhengig av at kvinnen selv varsler om at voldsutøveren er i nærheten.

I justisministerens brev til komiteen av 19. januar 2009 argumenteres det for at det kan være hensiktsmessig å åpne for bruk av elektronisk kontroll også ved besøksforbud, men det stilles spørsmål ved om en slik ordning kolliderer med Den europeiske menneskerettskonvensjons artikkel 5. Komiteens flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, mener at det kan være hensiktsmessig å åpne for elektronisk kontroll også i forbindelse med straffeprosessuelle besøksforbud. Straf-

feprosessuelt besøksforbud som beskyttelsestiltak brukes hyppigst, og tidsperspektivet i saker vedrørende vold i nære relasjoner er avgjørende.

Komiteens flertall tilrår derfor følgende:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en vurdering, sett opp mot forpliktelsene som følger av Den europeiske menneskerettskonvensjon, for å åpne for bruk av elektronisk kontroll også ved straffeprosessuelt besøksforbud. Erfaringene fra Sverige vil være av stor betydning i denne vurderingen.»

Flertallet i komiteen støtter Regjeringens forslag om å oppheve ordningen med obligatorisk rettslig prøving av påtalemyndighetens beslutninger om besøksforbud som ikke omfatter forbud mot å oppholde seg i eget hjem.

Komiteen tilrår følgende når det gjelder straffeloven § 33 a tredje ledd fjerde punktum:

«Straffeprosessloven § 222 a åttende ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende ved fornyet prøving av kontaktforbud og påbud om elektronisk kontroll.»

I justisministerens brev til komiteen 30. april i år framgår det at det er mulig å bruke utstyret for elektronisk kontroll ved kontaktforbud til å varsle kvinnen via den mobile voldsalarmen om at domfelte er i nærheten, også utenfor de fredede områdene.

Komiteen er enig i det og tilrår følgende:

«Straffeloven § 33 femte ledd annet punktum skal lyde:

Slik kontroll kan bare omfatte registrering av opplysninger om at den domfelte beveger seg innenfor områder omfattet av kontaktforbudet, opplysninger om at den domfelte beveger seg i nærheten av fornærmede, og opplysninger om uteblitte signaler fra kontrollutstyret.»

Så vil jeg helt til slutt – jeg har et halvt minutt igjen – presisere at dette er ett av veldig mange tiltak som må til for at kvinner og barn skal føle seg trygge. Dette er ett av tiltakene som står i «Vendepunkt», Regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Mange tiltak, bl.a. å styrke krisesentrene økonomi og ha familievoldskoordinatorer, er gjennomført.

Ingrid Heggø (A) [20:09:06]: Vi kan ikke akseptere vald, heller ikke den som går føre seg i det private rom. Psykisk og fysisk vald i nære relasjoner er alvorleg kriminalitet og eit brot på grunnleggjande menneskerettar. Omvendt valdsalarm er ei ny brikke av tiltak for å setja søkelyset på vald i nære relasjonar.

Å bekjempe vald i nære relasjonar er eit av hovudsatsingsområda til denne regjeringa, og eg viser til handlingsplanen «Vendepunkt», som inneheld 50 tiltak. Mange av desse tiltaka er alt på plass.

16 av desse tiltaka går på at offer for vald i nære relasjonar skal sikrast nødvendig bistand og beskyttelse. I sin yttarste konsekvens fører valden til tap av menneskeliv, og vi veit at mellom 20 og 30 pst. av alle drap dei siste åra er gjorde av noverande eller tidlegare kjæraste, ektefelle eller sambuar. Vi veit òg at tidsfaktoren for om politiet når fram i tide, kan vera skjebnesvanger.

For å gje litt meir ro og sikkerheit for den valdsutsette vil ein ved denne loveendringa gjera det mogeleg å kon-

trollera at eit kontaktforbod vert overhalde. Både politiet og den valdsutsette får tidlegare varsel om at valdsutøveren bryt kontaktforbodet, og òg at han nærmar seg utanfor dei såkalla freda sonene.

Dersom vi skal greia å bekjempe vald i nære relasjonar, er det ikkje nok å styrkja tilbodet til offera etter at valden har skjedd. Derfor omhandlar denne 50-punktsplanen òg fleire tiltak for å bryta valdsspiralen, ved m.a. å styrkja behandlingstilbodet til valdsutøveren.

Offera for vald i nære relasjonar skal gjevast eit tilbod om tilrettelagde samtaler med valdsutøveren. Samarbeidskompetansen og kunnskapen i hjelpeapparatet er styrkt på fleire felt. Dei etter mitt syn aller viktigaste grepa som er tekne, går på å gjera vald i nære relasjonar meir synleg – det at vi ikkje snakkar om husbråk lenger, er viktig – og førebygging gjennom haldningsendringar.

Omvend valdsalarm er eit tiltak som plasserer ansvaret hjå valdsutøveren, lèt overgriparen bera byrda. Få tiltak, med unntak av besøksforbod og kontaktforbod, set fokus på å avgrensa trussel, eller valdsutøveren sitt handlingsrom. Dei som då set fokus på personvernet til overgriparen, som kan verta spora, skyt over mål, etter mitt syn.

Ordninga med omvend valdsalarm er ikkje ein garanti for fornærma sin sikkerheit, men bidreg til auka beskyttelse. Elektronisk kontroll vil heller ikkje erstatta den mobile valdsalarmen og andre beskyttelsestiltak, men – igjen – det bidreg til auka beskyttelse og ein litt meir leveleg kvardag.

Det er òg mogleg at innføring av elektronisk kontroll kan ha ein førebyggjande effekt ved at tiltaket vert opplevd som inngrep i bevegelsesfridomen. Det gjer i alle fall bevisbyrda ved brot på kontaktforbod mykje lettare, fordi politiet lett kan dokumentera at forbodet faktisk er brote.

Arbeidarpartiet meiner det kan vera føremålstenleg å opna for elektronisk kontroll òg i samband med straffeprosessuelle besøksforbod. Fordi dette er upløgd mark, har vi bedt om ei utgreiing av bruk av elektronisk kontroll opp mot menneskerettskonvensjonen, som saksordføraren var inne på, og at Regjeringa kjem attende med dette til Stortinget.

Arbeidarpartiet støttar òg å fjerna obligatorisk rettsleg prøving av påtalemyndigheita si avgjerd om besøksforbod. Sidan ein har ein vilkårslaus rett til rettsleg høyring, meiner vi rettsikkerheiten er ivareteken. Dette grepet vil òg bidra til at arbeidsmengda vert redusert for politi, påtalemyndigheit og domstol.

Det er viktig at dette tiltaket ikkje vert iverksett før det tekniske er på plass. For ikkje å bidra til endå meir usikkerheit må vi vera sikre på at det tekniske fungerer før vi gjennomfører eit slikt viktig tiltak. Derfor har dette òg teke tid.

Avslutningsvis vil eg visa til eit sterkt møte eg hadde med «Lise», som etter mange år hadde greidd å lausriva seg frå ein valdeleg ektemann. I starten, då han sa: Du er min for evig, meinte ho det var varmt og søtefylt. I dag, sa ho, er det eit teikn på at han har funne meg nok ein gong.

Vi har tidlegare debattert fiktiv identitet som er eit svært drastisk skritt, men også svært verknadsfullt. Men der vert byrda lagt berre på offeret. Med innføring av

omvend valdsalarm vil byrda verta lagd på valdsutøveren. Dette er endå eit skritt i riktig retning.

Solveig Horne (FrP) [20:14:05]: Jeg har lyst til å gi honnør til Regjeringen for denne viktige saken som har blitt lagt fram her i dag. Det er helt uakseptabelt med vold mot de personene dette gjelder. Her må, som forrige taler sa, alle virkemidler tas i bruk. Det går nesten ikke en uke uten at vi leser om episoder der enten eksmenn, ekssamboere eller folk i nære relasjoner truer og drapstruer sine tidligere partnere eller andre.

Vi må få de virkemidlene som øker tryggheten og sikkerheten for ofrene som blir utsatt for vold og trusler. I dag er det de truede personene som bærer byrden. Jeg er glad for at det ansvaret endelig blir plassert der det hører hjemme – hos valdsutøveren. Likevel må vi ikke la dette bli en sovepute. Det er veldig godt at man skal ha begge typer valdsalarm, for det trengs. Vi må i alle fall gjøre alt vi kan for å hindre vold.

I dag er det en ordning med obligatorisk rettslig prøving av påtalemyndighetens beslutning om besøksforbud. Fremskrittspartiet ser at det kan være tidsbesparende. Ofte møter de som er ilagt besøksforbud, ikke opp likevel, de aksepterer det, og domstolene får mye arbeid med dette. Likevel er det viktig at dette blir opprettholdt. Det er også viktig å ivareta rettssikkerheten til den som ilegges besøksforbud.

På høringen kom det fram at Politiets Fellesforbund ønsket et tilstrekkelig handlingsrom og å innføre effektive tiltak for å øke tryggheten for voldsofrene. Derfor er det viktig at samfunnet reagerer så raskt som mulig for å beskytte offeret. Har man brutt ilagt besøksforbud, og da etter en rettslig overprøving innen tre dager, mener Fremskrittspartiet at det må være mulig å innføre elektronisk merking av de personene som har brutt ilagt besøksforbud. Det er beklagelig at Regjeringen ikke allerede i dag kan gå med på det forslaget.

Det er én sak som vi likevel er nødt til å ta opp, og det er det økonomiske når det gjelder innføringen. Vi har hatt store debatter i denne salen om ressursene og behovet i det enkelte politidistrikt og i politiet. Denne lovendringen kommer til å få økonomiske konsekvenser. Det står i sakspapirene at dette skal tas av det allerede eksisterende budsjettet i politidistriktene. Når vi vet at politisektoren i dag er kraftig underbudsjettet, er det uforsvarlig å tillegge politibudsjettene enda flere oppgaver uten at det følger penger med. Nå er det vel ett budsjett til denne regjeringen skal legge fram. Da håper jeg at det blir lagt inn ekstra budsjettmidler til dette. I hvert fall kan jeg forsikre om at hvis det blir regjeringsskifte, skal det komme ekstra ressurser til dette.

Og så er jeg bekymret for innføringen av dette utstyret, som må komme på plass så fort som mulig.

Til slutt tar jeg opp de forslag som Fremskrittspartiet har fremmet.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har tatt opp de forslag hun refererte til.

Elisabeth Aspaker (H) [20:18:11]: Saker der kvinner lever under alvorlige trusler fra tidligere partnere og trenger beskyttelse, er en stor utfordring for samfunnet. Allfor mange kvinner har opplevd parforhold der det har vært utøvd fysisk og psykisk vold. Hendelsen i Trondheim denne uken, der en kvinne som fikk voldsalarm etter å ha anmeldt sin eks for drapstrusler, opplevde å bli nedkjørt av eksen med bil, er direkte sjokkerende. Vitner har fortalt at det ikke var tvil om at kvinnen ble kjørt ned med overlegg. Tilfeldighetene ville – heldigvis får vi si – at en politipatarulje på vei til annet oppdrag kunne gripe inn der og da. Kvinnen fikk nødvendig hjelp, og mannen kunne pågripes umiddelbart.

VG har over tid dokumentert en rystende utvikling med et stort antall kvinnedrap begått av kjærester og ektemenn, og der langvarig trakassering og vold har preget livssituasjonen til en rekke av disse kvinnene. Flere av dem har også vært utstyrt med voldsalarm, men uten at dette kunne forhindre drapshandlingen. Spørsmålet er da hva mer samfunnet kan gjøre for å forhindre at nye drapsoffer føyes til denne skrekkelige listen.

Omvendt voldsalarm, besøkskontroll og kontaktforbud er reaksjonsformer et samlet politisk miljø stiller seg bak. Men ofte er problemet at kvinner ikke makter eller ikke tør å ta det avgjørende første steget og melde sin samboer eller ektefelle til politiet. Mange frykter for hva som vil skje etterpå. Hvor skal de gjøre av seg? Og hvordan skal de greie seg økonomisk? Mange har vært så opptatt av å holde fasaden at selv ikke de nærmeste har oppfattet voldsbruken og har kunnet gripe inn. Fra krisesentrene hører vi at kvinnes frykt ikke er helt ubegrunnet, for det er ikke nødvendigvis slik at hjelpeapparatet og kommunen alltid står klar til å bidra. Og kvinnene selv er heller ikke alltid klar over hvilke rettigheter de har, og hvor de kan oppsøke hjelp. Krisesentrene gjør en formidabel innsats, men kan ikke forventes å tre inn i kommunens og det øvrige hjelpeapparatets roller.

Et sentralt spørsmål er hvor flinke politiet er til å agere i slike saker, og hvor raskt de kan sette inn nødvendige beskyttelsestiltak når kvinnene tar det steget å politianmelde.

Høyre har stor forståelse for at denne type saker er krevende. Vi vet at norsk politi er i ferd med å bygge opp viktig kompetanse på feltet vold i nære relasjoner. Familievoldskoordinatorerne i politidistriktene spiller en viktig rolle i bekjempelsen av vold mellom nærstående og skal også bidra til at voldsopfrene blir ivaretatt og kan føle seg trygge.

På høringen i komiteen anslo Krisesentersekretariatet at mer enn 1 000 kvinner til enhver tid er på flukt fra voldelige menn, og at 1 200–1 800 kvinner må leve med voldsalarm. Det er store tall. Det er ikke vanskelig å forestille seg den psykiske belastningen dette må være for de kvinnene dette gjelder. Man kan jo spørre seg hvordan livskvaliteten er for de kvinner som lever i konstant frykt for vold – i verste fall frykten for å skulle miste livet.

Saksordføreren har på en god måte redegjort for saken. Høyre er opptatt av at politiet må agere raskt og finne løsninger som kan gi de voldsutsatte kvinnene en så god

og effektiv beskyttelse som mulig, og så raskt som mulig. Samtidig er det viktig med tiltak som gjør at voldsutøveren blir den som rammes og får begrenset sin bevegelsesfrihet, av hensyn til offerets sikkerhet. Det er ikke akseptabelt at det er den truede personen som bærer byrden ved tiltakene, som f.eks. kan være sperret adresse eller mobil voldsalarm. Det er grunn til å ta kollektiv selvkritikk på at så få tiltak til nå har fokusert på å begrense den potensielle voldsutøverens handlingsrom og bevegelsesfrihet. Bortsett fra besøksforbud og kontaktforbud er det offeret som har måttet bære konsekvensene og har måttet endre sin hverdag og levemåte ganske dramatisk. Med omvendt voldsalarm får vi et virkemiddel som vil legge begrensningene der de bør være – hos vedkommende som utgjør trusselen.

Det er nå på sin plass at hovedfokus settes på offerets situasjon. Hvordan kan offerets situasjon avhjelpes på en skånsom måte, slik at det blir mulig å leve et tilnærmet normalt liv for kvinnen og eventuelle barn som er inne i bildet?

Utviklingen av ny teknologi som kan bidra til sikrere systemer og raskere varsling når situasjonen krever det, er uhyre viktig. Her må Norge orientere seg også internasjonalt, slik at våre teknologiske løsninger er så sikre som overhodet mulig.

Høyre er også opptatt av at livsviktige og trygghets-skapende tiltak for kvinner som trenger beskyttelse, ikke må begrenses av økonomien i det enkelte politidistrikt.

Avslutningsvis gjør jeg oppmerksom på at forslag nr. 2 er et fellesforslag fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Odd Einar Dørum (V) [20:22:53]: Jeg tar ordet bare for kort å gjøre oppmerksom på at jeg ikke har endret syn når det gjelder såkalt omvendt voldsalarm.

Jeg skjønner hensikten som er formulert av flertallet, men tror ikke at det vil virke slik i praksis. Så vidt jeg skjønner, har man prøvd dette i Sverige uten at det ble noe av, så jeg vil avvise at dette handler om å ta kvinners sikkerhet på alvor. Jeg tror at det er hensikten hos et flertall. Men jeg tror det er veldig mange andre forhold som teller, f.eks. det som Venstre har tatt opp i salen, og som Regjeringen nå gjennomfører, nemlig å sette ned en kommisjon for å se på hvorfor de drapene vi har hatt, skjedde, for å lese signaler i tide, for å oppfange ting i tide og for å stoppe i tide. Det er ett av de tiltakene jeg virkelig tror på.

Det er jo slik, som det også står åpent her, at utenfor besøksforbudssoenen, som enten kan være eget hjem, en del av en kommune eller en kommune, vil man ikke kunne gripe inn – altså når man beveger seg i resten av landet. Da vil man fortsatt være i den situasjonen man nå er i. Dessuten er elektronikken i seg selv en usikkerhet.

I tillegg legger jeg inn at vi ikke har de politiressursene vi må ha.

Jeg skal ikke lage en lang debatt av dette. Jeg oppfatter den gode hensikt hos flertallet. Jeg tror ikke på den praktiske effekten av hensikten, selv om den er uttrykt på den måten som det er gjort. Jeg tror det er helt andre tiltak man må fokusere på.

Konsekvensen av det blir at Venstre vil stemme mot alle forslag, med unntak av § 222 a nytt sjette, syvende og åttende ledd, som går på å gjøre prosedyrene ved besøksforbud raskere og mer effektive.

Vi venter oss mye av den gjennomgangen som nå skjer av de ca. 80 drapene vi har hatt. Vi venter oss også mye av en serie andre tiltak som gjennomgås, men på dette punktet deler vi ikke optimismen som ligger i flertallets argumentasjon. Dette kommer til uttrykk i stemmegivningen, slik jeg nå har presentert det.

Statsråd Knut Storberget [20:25:09]: Det passer jo bra å behandle dette spørsmålet nå, etter at vi har behandlet endringer i straffeloven. Det fokuset vi har på vold i nære relasjoner, viser jo at et nærmest samlet storting, men også Regjeringa, ser kampen mot vold i nære relasjoner gjennom mange typer tiltak.

Vi er helt avhengige av at vi kan flytte fokus fra straffereaksjon til det som er primært forebyggende, og det å kunne skape trygghet selv når straff er utmålt. For vi må ikke innbille oss at en strengere straffelovgivning og en mer effektiv strafferettspleie i nære relasjoner-tilfellene nødvendigvis bidrar til at konflikter dempes, og at trygghet skapes. Mange kvinner opplever jo det motsatte. Derfor er det viktig for oss, ut fra mange hensyn, at dette nå blir vedtatt her i dag.

For det første er det jo et godt eksempel på at vi må ha mange tanker i hodet på én gang, men det avgjørende er jo også å skyve noe av byrden over på den som utgjør en trussel, og som skaper angst. Representanten Aspaker var inne på det – og flere andre også – og det er jeg helt enig i. Jeg tror det er helt avgjørende for å skape trygghet, særlig hos kvinnene, at man vet at det er andre enn en sjøl som også passer på når det er en akutt overhengende situasjon.

Derfor er jeg veldig uenig med representanten Dørum når han påpeker at et argument mot dette er at det ikke gjelder utenfor de nære områder og besøkssonen. Det beste er selvfølgelig at vi skaper full trygghet for kvinnene og de som måtte innlemmes i et slikt prosjekt. Men det at man i hvert fall får trygghet i sine nærrområder, må jo være å foretrekke framfor alternativet.

Jeg er også uenig i å sette dette umiddelbart opp mot ressursituasjonen i politiet. Jeg kunne sagt mye om det, men jeg mener faktisk at denne type tiltak kan bidra til å lette ressursituasjonen – i den forstand at det kan bli lettere for dem som skal ha kontroll og bør ha kontroll når det gjelder så alvorlig kriminalitet, at det faktisk kan bidra til å dempe kriminaliteten.

Så må jeg si at det som er den store utfordringen – og der deler jeg vel i høy grad noe av skepsisen til representanten Dørum – som vi må ta på alvor – og der jeg finner grunn til å være åpen overfor Odelstinget, det er teknologisk kvalitet. Det er bakgrunnen for at dette tar tid, fordi vi føler oss ikke trygge på den teknologiske kvaliteten. Jeg må bare si med én gang at vi kommer ikke til å prute på den teknologiske kvaliteten i dette prosjektet. Da må jeg heller gå litt duknakkert hit til Stortinget og si at det tar litt lengre tid. For å skape en forventning om trygg-

het som brister på bakgrunn av teknologi som ikke rekker, akter ikke Regjeringa å ta sjansen på. Det er bakgrunnen for at det tar tid, og at vi tar oss tid til å finne egnet teknologi. Det jobbes godt med dette, men det er ingen enkel øvelse.

Så er det jo dilemmaer med hensyn til utvidelse av ordningen, og jeg har stor respekt for utålmodigheten i komiteen i forbindelse med dette. Vi skal foreta de oppdrag som gis oss fra flertallet i spørsmålet om utvidelse. Samtidig synes jeg at det når det gjelder såpass nypløyd mark, er greit først å kunne prøve ut dette overfor en engere krets – og da snakker jeg om kontaktforbudet.

Dette er også en internasjonal diskusjon – hvor langt man kan bruke denne type tvangsmidler i kampen mot vold i nære relasjoner.

Jeg vil til slutt bare si at jeg er vert for årets justisministerkonferanse som skal arrangeres i Tromsø. Det er de europeiske justisministrene som er invitert dit, og konferansen er om noen få uker. Jeg har ønsket et felleseuropeisk fokus på denne type vold, og dette blir ett av temaene vi skal diskutere. Jeg har forsøkt å legge grunnlag for det med en nylig utgitt rapport: «Breaking the silence – united against domestic violence». 210 deltakere fra 47 land skal møtes i Tromsø for å diskutere vold i nære relasjoner, og hvordan vi best kan hjelpe ofrene til å finne veien ut av volden. Noe av diskusjonen vil selvfølgelig gå på denne type virkemidler.

Ola v Gunnar Ballø hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [20:30:13]: Statsråden sier i sitt innlegg at det blir feil å prate om økonomi i denne saken, men faktum er jo at utvikling og implementering av dette utstyret vil koste ca. 24 mill. kr første driftsår. Slik som Fremskrittspartiet ser det, er det uansvarlig å tillegge politiet enda en ny oppgave innenfor de eksisterende budsjettammer når vi vet at det er driftsmidler de strever med.

Men mitt spørsmål til statsråden skal ikke gå på økonomi, mitt spørsmål skal gå på utstyret: Når vil dette være på plass, og når regner justisministeren med at dette vil fungere i det daglige liv?

Statsråd Knut Storberget [20:30:54]: Jeg må også svare med hensyn til det med ressurser, for representanten Horne er jo kjent med at Stortinget bl.a. har bevilget ekstra penger til utviklingen av dette. Vi er klar over at når politiet trenger penger til spesielle prosjekter, så er det greit å få bevilget det. Regjeringa er endog blitt beskyldt av politiet for å øremerke altfor mye av de ekstrabevilgningene som kommer. Man må på mange måter ta et valg om man skal ta det innenfor de driftsrammene man har. Vår ambisjon er at de kostnadene man har, skal dekkes innenfor driftsrammene, men at det er fint å få tilleggbevilgninger. Det får framtidige budsjetter avgjøre.

Nå spør også representanten Horne om det som jeg prøvde å forklare i mitt innlegg, som det med min kompetanse er umulig å svare på. Vår målestokk for innføringen av denne ordningen går på om teknologien er god nok. Vi ligger jo på Politiets data- og materielltjeneste som bare det for å få til dette, og vi skal så raskt som mulig komme tilbake til Stortinget når det er på plass.

Elisabeth Aspaker (H) [20:32:09]: Ved bruk av voldsalarmer er det svært viktig at dette blir en reell trygghet, og at man kan stole på at dette systemet fungerer. Det betyr at politiet må ha kapasitet til å reagere, og det betyr også at politiet må ha budsjetter til å kunne anskaffe det antall voldsalarmer som det faktisk er behov for.

Når det gjelder DNA-reformen, har man valgt det grepet at man her har gitt en sentral finansiering for å unngå at man skal få spørsmål om forskjellene mellom politidistriktene i forhold til bruken av dette. Vil statsråden vurdere – eller har han vurdert – om det også for voldsalarmer burde ha vært gitt en sentral finansiering?

Statsråd Knut Storberget [20:32:51]: I stor grad mener vi det er riktig at politimesterne forvalter pengene sjøl, og ut fra lokale forhold fordeler det på en best mulig måte. Jeg mener også at politidistriktenes gode forvaltning av ressursene – ikke bare gjennom vår regjeringsperiode, men gjennom tid er de faktisk en av de offentlige instansene som har klart å holde orden i eget hus når det gjelder økonomi – viser at det er hensiktsmessig. Men i den grad det særlig går på prøveprosjekter og ting som skal være piloter, syns jeg vi må være tilbøyelig til å kunne finne ekstrasfinansiering. Men det får vi komme tilbake til først når dette skal fases inn, og når teknologien er på plass.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Akhtar Chaudhry (SV) [20:33:57]: Jeg vil si at jeg er litt uenig med representanten Dørum i hans tilnærming til tiltaket. Det er klart at det vil bety en belastning, det vil bety et ansvar for den potensielle voldsutøveren, men det er klart at når gevinsten på den andre siden kan være at vi redder et liv, må det gå foran.

Jeg ble helt lamslått da en kvinne for tre måneder siden sa følgende om alarmen hun bar på: Hvis jeg må trykke på denne alarmen, kan dere like gjerne sende en likbil, for da står han utenfor vinduet mitt, og da har ikke politiet tid nok til å komme til meg og redde meg. Det var veldig slående. Det betyr at vi er nødt til å finne andre løsninger som gjør at dette fungerer, og da mener vi at det vi foreslår og vedtar i dag, kan bidra til at sikkerheten, tryggheten, til kvinnen øker. Vi sier ikke at det vil gjøre det, men det kan gjøre det, og da må vi prøve alt vi kan som kan trykke kvinners tilværelse.

Dette er en veldig alvorlig problemstilling. Det er faktisk slik at det er 5 pst. av den voksne befolkningen som blir utsatt for vold hvert år. Det indikerer at det er 180 000 per-

soner som opplever vold eller trusler om vold hvert år i Norge. Det er faktisk slik at 50 000 mennesker i Norge får synlige blåmerker eller kroppsskader hvert år. Det er faktisk slik at mellom 8 000 og 16 000 kvinner blir utsatt for voldtekt i Norge, og ikke flere enn 10 pst. av dem kommer til syne. De aller fleste voldtekter blir begått av en kvinnen kjenner. Vi vet også at i løpet av de siste ni år er bortimot 85 kvinner blitt drept av en de har hatt eller har et forhold til, nåværende eller tidligere partner. Da er vi nødt til å ta dette på alvor. Først og fremst er det slik at vi menn må ta vår del av ansvaret. Det er menn som dreper, det er menn som voldtar, det er menn som utøver vold, og da må vi menn ta det ansvaret. Vi må begynne å snakke om det, og det gjør vi jo. Jeg ser at flere og flere gjør det, men det er behov for at styrken i det øker, og at vi snakker oss imellom. Vi må snakke med våre sønner, vi må snakke med våre brødre, vi må snakke med våre kamerater, vi snakker på idrettsarenaer osv. Det er et ansvar som ligger ene og alene hos menn, og det er vi pent nødt for å ta.

Odd Einar Dørum (V) [20:37:13]: Med respekt å melde var det denne mannen som laget den første handlingsplanen mot vold i nære relasjoner, og har fortsatt med det – det er ikke uenighet om at det skal fortsette – som gjennomførte besøksforbud for menn i deres eget hjem osv.

Jeg har ikke drevet noen polemikk mot flertallet. Jeg tror på flertallets hensikter. Da synes jeg det er litt ille å bli stemplet som at man nærmest skulle være tilhenger av at det skal komme en likbil om man ikke er for dette tiltaket. Det er nemlig slik at det er bra at man nå setter i gang en gjennomgang av alle drapene som har funnet sted, men det var høsten 2007 jeg fremmet et forslag om at de skulle gjennomgås. Men jeg vil ikke drive polemikk på det, for jeg har aldri vært i tvil om statsrådets og andres hensikter.

Min begrunnelse – for å si det slik – knytter seg til noen av de praktiske livsforhold både når det gjelder teknologi, teknologien som skal overvåkes og kontrolleres, to prikkpunkter som skal leses mot hverandre osv. Det vil jeg gjerne be om å bli respektert for at jeg ikke tror på. Men man skal ikke tillegge andre noen andre motiver enn at man ønsker å få en best mulig løsning. Jeg har ikke på noe tidspunkt brukt sterke meldinger – det er fullt mulig i denne saken – og jeg har truffet så mange ofre, f.eks. for ordninger for besøksforbud, som ikke fungerer osv, men jeg har ikke valgt å legge det inn som en polemikk mot flertallet. Jeg kunne brukt mye retorikk rundt dette. Jeg har valgt å avstå fra det, og jeg oppfatter at alle er enige om at saken er alvorlig. Jeg oppfatter at flertallet er meget ryddig og bevisst i sin argumentasjon, men jeg hadde behov for å markere dette.

Selvfølgelig er jeg enig med representanten Chaudhry i at menn har et særskilt ansvar, det var derfor jeg som mann tok det opp. Og jeg vil gjerne si til representanten Chaudhry at når statsråd Storberget treffer sine mannlige justisministerkolleger, vil han, akkurat som meg, oppleve at man av og til møter en liten glassvegg. Der-

for ønsker jeg ham lykke til, for jeg vet at han brenner for det. Men jeg har møtt for mange mannlige justisministere i Europa som ser på meg med et blikk som tyder på at det er i motstands ånd – på baksiden av det blikket.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 596)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Odelstinget går da til votering i sakene nr. 1 og 2 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har det blitt satt fram 30 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–13, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 14–20, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 21–23, fra André Oktay Dahl på vegne av Høyre
- forslagene nr. 24–27, fra Odd Einar Dørum på vegne av Venstre
- forslagene nr. 28–30, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslagene nr. 1–23 er tatt inn i innstillingen på sidene 69–73, og forslagene nr. 24–30 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge en sak for Stortinget som drøfter konsekvensene av økt dopingbruk i samfunnet, herunder en bred gjennomgang knyttet til spørsmålet om eventuell kriminalisering av bruk av doping.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til nasjonal dopinglovgivning.»

Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en egen handlingsplan for å bekjempe et tiltagende negativt kroppspress samt økende forekomst av spiseforstyrrelser blant gutter.»

Forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å foreta en bred, helsefaglig vurdering av hvilke tiltak som effektivt virker forebyggende mot HIV-smitte, med spesielt fokus på hvorvidt oppdatert kunnskap tilsier at straffeloven 2005 §§ 237–238 rent faktisk virker forebyggende og at eventuelle forslag til lovendringer fremlegges for Stortinget innen rimelig tid.»

Forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og vurde-

re den svenske lovgivning knyttet til «meddelarskydd» med sikte på innføring av tilsvarende lovregulering i Norge.»

Forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtekter kan innføre regler om bortvisning av personer som driver med aggressiv og sjenerende tiggging.»

Forslag nr. 8, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor Domstoladministrasjonen for å sikre at klare og formriktige uttalelser fra Stortinget om straffenivået i større grad gjøres kjent for domstolene.»

Forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede strafferettslig vern for ufødte barn og komme tilbake med lovforslag som ivaretar de aktuelle problemstillinger.»

Forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett om å redegjøre for situasjonen knyttet til etableringen av enheten som jobber med voldtektssaker tilknyttet Kripas.»

Forslag nr. 11, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber om at Regjeringen på egnet måte orienterer om hvorledes den vurderer kvaliteten på det svært viktige arbeidet som gjøres av bistandsadvokater i forbindelse med overgrep- og sedelighetssaker.»

Forslag nr. 12, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utrede hvorvidt andre instanser enn politiet kan få begrenset etterforskningskompetanse i saker om økonomisk kriminalitet, og ber samtidig Regjeringen legge frem forslag om å lovregulere private granskninger og privat etterforskning for å sikre at nødvendige rettssikkerhetshensyn ivaretas bedre.»

Forslag nr. 13, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om strafferammen i straffeloven 2005 § 274 bør heves ytterligere.»

Forslag nr. 15, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede det engelske systemet for internasjonal varsling når pedofilidømte skal reise utenlands, samt vurdere å fremlegge forslag om lovendring for å innføre liknende ordning i Norge.»

Forslag nr. 16, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til reforhandling av Luganokonvensjonen.»

Forslag nr. 17, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at strafferammen høynes til fengsel i 30 år der hvor den etter dagens lov er angitt til 21 år.»

Forslag nr. 18, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et system som innebærer at ved første gangs pådømmelse av en kriminell handling skal straffen utmåles skjønnsmessig innenfor hele strafferammen ut fra handlingens grovhet, skyldgrad, art, samt følger for offeret. Når en

straffedømt på ny har begått en forsettlig straffbar handling av samme art eller hvor strafferammen er fengsel i mer enn 6 år, som vedkommende tidligere er dømt for her i riket eller i utlandet, kan straffen ikke settes lavere enn halvparten av straffebudets ordinære strafferamme hvis ikke straffebudet selv bestemmer noe annet. Er personen domfelt for forsettlige handlinger av samme art eller hvor strafferammen er fengsel i mer enn 6 år, mer enn én gang tidligere, kan fengselsstraffen forhøyes med inntil det dobbelte og skal ikke fastsettes lavere enn straffebudets ordinære, maksimale straff. Fengselsstraffen kan ikke forhøyes utover 30 år.»

Forslag nr. 19, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i straffegjennomføringsloven slik at de mest alvorlige straffbare handlinger ikke kan gis åpen soning og/eller prøveløslatelse før fire femdeler av straffen er sonet, og hvor det ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse i gjentakelsestilfeller.»

Forslag nr. 20, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre som en generell strategi i politiet, at det skal være nulltoleranse og rask bøtelegging for mindre alvorlige lovbrudd.»

Forslag nr. 21, fra Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2009 om å fremlegge forslag som sørger for at hatkriminalitet på grunnlag av «annen status» gis det samme lovmessige vern som annen hatkriminalitet.»

Forslag nr. 22, fra Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at lovvedtaket om å kriminalisere sexkjøp følges opp med forskning og evaluering, slik at Stortinget kan få seg forelagt en egen sak om dette etter at loven har virket i to år.»

Forslag nr. 23, fra Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innen 3 år gjennomføre en uavhengig evaluering av effekten av hevingen av minstestrafen i voldtektssaker, og at kvalifiserte seksuelle handlinger med personer under 14 år automatisk skal regnes som voldtekt.»

Forslag nr. 25, fra Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtekter kan innføre regler om bortvisning av personer som driver med aggressiv og sjenerende salg og tiggging.»

Forslag nr. 26, fra Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen stortingsmelding om bekjempelse av voldtekt der tiltakene som er foreslått i NOU 2008: 4 Fra ord til handling følges opp.»

Forslag nr. 27, fra Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette en landsdekkende spesialenhet for sedelighetssaker: Politiets sentrale enhet mot seksualisert vold (SEPOL).»

Forslag 29, fra Kristelig Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme nødven-

dige lovendringsforslag for at den rettsstilstand som fulgte av Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 23de kapittel om ærekrenkelser kan videreføres i straffeloven 2005.»

Forslag nr. 30, fra Kristelig Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme nødvendige lovendringsforslag for at Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 § 142, den såkalte blasfemiparagrafen, videreføres i straffeloven 2005.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

For å redusere antall voteringer i denne saken vil presidenten foreslå en omforent voteringsorden. Det innebærer at hvis mindretallsforslag faller, vil forslagsstillerne støtte innstillingen på disse paragrafene. Det er blitt konferert med forslagsstillerne på forhånd.

Presidenten vil understreke den selvfølgelige forutsetning at når partiene aksepterer en slik voteringspraksis, skal dette ikke bli brukt mot et parti ved en senere anledning.

– Ingen innvendinger er kommet, og slik vil det bli gått fram.

Det voteses først over forslag nr. 24, fra Venstre. Forslaget lyder:

«I lov av 20. mai 2005 om straff gjøres følgende endringer:

§ 299 skal lyde:

§ 299 Seksuell omgang og seksuelle handlinger med barn under 14 år

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

a) har seksuell omgang med barn under 14 år,

b) får et barn under 14 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv,

eller

c) foretar kvalifisert seksuell handling med barn under 14 år.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 64 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.47.59)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 28, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 87 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved overtredelse av §§ 257, 284, 299, 302 og 304 skal fristen likevel regnes fra den dag den fornærmede fyller 18 år.»

Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har varslet at de vil stemme for forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 38 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.48.23)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 14, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«§ 86 skal lyde:

Fristen for foreldelse av straffeansvar er

- a) 10 år når den høyeste lovbestemte straff er bot eller fengsel i inntil 6 år,
- b) 30 år når den høyeste lovbestemte straff er bot eller fengsel i mer enn 6 år.

Der lovens strengeste straff er fengsel inntil 30 år inntrenger ingen foreldelse.

Straffeloven §§ 93–99 oppheves.

§ 112 første ledd første punktum skal lyde:

§ 112 Grov krenkelse av Norges selvstendighet og fred

Grov krenkelse av Norges selvstendighet og fred straffes med fengsel i minst 8 år og inntil 30 år.

§ 118 første ledd første punktum skal lyde:

§ 118 Grovt inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner

Grovt inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner straffes med fengsel inntil 21 år.

§ 122 første ledd første punktum skal lyde:

§ 122 Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter

Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter straffes med fengsel inntil 21 år.

§ 131 skal lyde:

§ 131 Terrorhandlinger

En straffbar handling som nevnt i §§ 138 til 141, § 142 første ledd, §§ 143 til 144, § 192, § 239 (allmennfarlig forgiftning), § 240 (alvorlig miljøkriminalitet), § 254 (grov frihetsberøvelse), § 256 (menneskehandel), § 274 (grov legemsskade), § 275 (drap), § 345 (grov brannstiftelse), anses som terrorhandling og straffes med fengsel inntil 30 år og i minst 8 år dersom den er begått med terrorhensikt som nevnt i annet ledd.

Terrorhensikt foreligger dersom en handling som nevnt i første ledd begås i den hensikt

- a) å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som for eksempel lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet, energiforsyning, sikker forsyning av mat eller vann, bank- og pengevesen eller helseberedskap og smittevern,
- b) å skape alvorlig frykt i en befolkning, eller
- c) urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en mellomstatlig organisasjon.

Straffen kan ikke settes under minstestrafen i bestemmelsene som er nevnt i første ledd.

§ 133 skal lyde:

§ 133 Terrorforbund

Med fengsel inntil 21 år straffes den som planlegger eller forbereder en terrorhandling ved å inngå forbund med

noen om å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 138, 139, 141, 142, 143 eller 144.

Med fengsel inntil 3 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 137 eller 140.

§ 135 skal lyde:

§ 135 Terrorfinansiering

Med fengsel inntil 21 år straffes den som rettsstridig yter, mottar, sender, fremskaffer eller samler inn penger eller andre formuesgoder med hensikt eller viten om at midlene helt eller delvis skal brukes

- a) til å utføre en handling som nevnt i §§ 131, 134 eller §§ 137 til 144,
- b) av en person eller gruppe som har til formål å begå handlinger som nevnt i § 131, § 134 eller §§ 137 til 144, når personen eller gruppen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler,
- c) av et foretak som noen som nevnt i bokstav b eier eller har kontroll over, eller
- d) av et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstav b.

På samme måte straffes den som stiller banktjenester eller andre finansielle tjenester til rådighet for personer eller foretak som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d.

§ 136 skal lyde:

§ 136 Oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger

Med fengsel inntil 15 år straffes den som

- a) offentlig oppfordrer noen til å iverksette en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144,
- b) rekrutterer noen til å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, eller
- c) gir opplæring i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette.

§ 137 skal lyde:

§ 137 Medvirkning til unndragning fra straff for terrorhandlinger

Med fengsel inntil 15 år straffes den som transporterer, skjuler eller på annen måte medvirker til at noen som har begått en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 138 til 144, unndrar seg strafforfølgningen eller en idømt straff.

§ 138 skal lyde:

§ 138 Terrorbombing

Med fengsel inntil 30 år og i minst 8 år straffes den som sender inn, anbringer, avfyrrer eller detonerer et sprenglegeme eller en annen potensielt dødbringende anordning på, i eller mot et offentlig sted, et statlig eller offentlig anlegg, et offentlig infrastrukturbygg eller et offentlig transportsystem, med forsett om å volde tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø.

§ 139 skal lyde:

§ 139 Kapring av luftfartøy og skip mv.

Den som ved vold, trusler eller på annen ulovlig måte

tiltvinger seg kontroll over et luftfartøy i drift eller et skip eller griper inn i en flygning eller seilas, straffes med fengsel inntil 30 år. På samme måte straffes den som med slike midler tiltvinger seg kontroll over innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen.

§ 140 skal lyde:

§ 140 Forstyrrelse av den sikre drift av luftfartøy og skip mv.

Med fengsel inntil 15 år straffes den som ved vold, materiell ødeleggelse, meddelelse av feilaktig informasjon eller på annen måte forstyrrer den sikre drift av luftfartøy, flyplass, skip eller innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen, og derved volder fare for tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme, eiendom eller miljø.

§ 143 skal lyde:

§ 143 Gisseltaking i terrorøyemed

Med fengsel inntil 30 år og minst 8 år straffes den som berøver noen friheten og som truer med å drepe eller skade gisselet eller med å fortsette å holde gisselet frihetsberøvet, med forsett om å tvinge en annen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

§ 144 skal lyde:

§ 144 Angrep på en internasjonalt beskyttet person

Med fengsel inntil 30 år og i minst 8 år straffes den som begår drap på et statsoverhode, en regjeringssjef, en utenriksminister eller en annen internasjonalt beskyttet person når personen befinner seg utenfor sitt hjemland.

Med fengsel inntil 21 år straffes den som berøver en slik person friheten eller skader ham på legemet, eller begår et voldelig angrep på hans tjenestested, bolig eller transportmiddel, der angrepet volder fare for død eller betydelig skade på legeme.

§ 151 første ledd skal lyde:

§ 151 Stemmekjøp og utilbørlig stemmepåvirkning

Med bot eller fengsel inntil 6 år straffes den som ved et offentlig valg

- ved trussel eller andre ulovlige midler søker å påvirke noens avgivelse av stemme,
- ved å gi et gode eller inngå avtale om det søker å oppnå at noen forplikter seg til å stemme på en bestemt måte eller unnlate å stemme,
- opptrer slik at noen utilsiktet unnlater å stemme, eller stemmer annerledes enn tilsiktet.

§ 155 første ledd skal lyde:

Den som ved vold eller trusler påvirker en offentlig tjenestemann til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling, eller søker å oppnå dette, straffes med bot eller fengsel fra 1 inntil 3 år. Maksimalt halvparten av straffen kan gjøres betinget.

§ 158 skal lyde:

§ 158 Grov motarbeiding av rettsvesenet

Grov motarbeiding av rettsvesenet straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om motarbeidingen er grov, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen har voldt fare for noens liv eller helbred, er begått ved flere anledninger, av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg.

Er lovbruddet begått som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, eller handlingen gjennomføres

ved trusler om eller bruk av våpen, er straffen fengsel i minst 1 år.

§ 189 første ledd skal lyde:

§ 189 Ulovlig bevæpning på offentlig sted

Med bot eller fengsel inntil 6 år straffes den som på et offentlig sted forsettlig eller grovt uaktsomt har med

- skytevåpen,
- luft- og fjærvåpen,
- våpenetterligninger som lett kan forveksles med skytevåpen, eller
- skytevåpen som etter våpenloven 9. juni 1961 nr. 1 § 1 annet ledd er gjort varig ubrukbart.

§ 239 første ledd første punktum skal lyde:

Med fengsel inntil 21 år straffes den som tilsetter gift eller stoffer med tilsvarende virkning i næringsmidler eller andre gjenstander bestemt for alminnelig bruk eller salg, eller ved salg eller annen utbredelse av slike gjenstander volder allmenn fare for liv eller helse.

§ 251 første ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som ved straffbar handling eller annen urettmessig atferd eller ved å true med slik atferd tvinger noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

§ 254 skal lyde:

Den som ved innesperring, bortføring eller på annen måte rettsstridig fratrar noen frihet, straffes med bot eller fengsel inntil 6 år.

§ 262 annet ledd første punktum skal lyde:

Den som inngår ekteskap med noen som er under 16 år, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 263 skal lyde:

Den som i ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 269 første ledd skal lyde:

Den som treffer avgjørelse om innholdet i trykt skrift, en kringkastingssending, en nettavis eller tilknyttede nettbaserte debattfora, er strafferettslig ansvarlig dersom det der offentliggjøres noe som ville ha pådratt redaktøren ansvar etter noen annen lovbestemmelse om han hadde kjent til innholdet.

§ 281 skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som grovt uaktsomt forvolder en annens død.

§ 321 annet ledd skal lyde:

Straffen for tyveri er bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 323 første ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som gjør seg skyldig i tyveri når straffskylden er liten fordi det gjelder en ubetydelig verdi og forholdene for øvrig tilsier det.

§ 324 tredje ledd skal lyde:

Straffen for underslag er bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 326 skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som gjør seg skyldig i underslag når straffskylden er liten fordi det gjaldt en ubetydelig verdi og omstendighetene for øvrig tilsier det.

§ 331 første ledd første punktum skal lyde:

Grov utpressing straffes med fengsel inntil 10 år.

§ 332 tredje ledd skal lyde:

Straffen for heleri er bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 344 skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som ulovlig bruker eller forfører over en løsøregenstand som tilhører en annen, og ved det skaffer seg eller andre en betydelig vinning eller påfører den berettigede et betydelig tap.

§ 371 første ledd innledningen skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning § 378 skal lyde:

§ 378 Skattesvik

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som gir uriktig eller ufullstendig opplysning til en offentlig myndighet, eller unnlater å gi pliktig opplysning, når han forstår at det kan føre til skattemessige fordeler.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 56 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.48.42)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«§ 137 andre ledd oppheves.

§ 206 a Dataskadeverk og driftshindringer skal lyde:

For datamodifikasjon straffes den som uberettiget endrer, ødelegger, sletter eller skjuler andres data.

Straffen for datamodifikasjon er bøter eller fengsel inntil 3 år. For grov overtredelse er straffen fengsel inntil 6 år. For liten overtredelse er straffen bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

For driftshindring straffes den som uberettiget overfører data under slike omstendigheter at overføringen vesentlig hindrer eller er egnet til vesentlig å hindre driften av et datasystem eller elektronisk kommunikasjonsnett. Det samme gjelder den som initierer dataoverføring som nevnt.

For driftshindring straffes også den som på annen måte uberettiget foretar handling som er egnet til vesentlig å hindre driften av et datasystem eller elektronisk kommunikasjonsnett.

Straffen for driftshindring er bøter eller fengsel inntil 6 år. For grov overtredelse er straffen fengsel inntil 10 år. For liten overtredelse er straffen bøter eller fengsel inntil 1 år.

Med data menes i bestemmelsen her enhver representasjon av informasjon som lagres eller behandles av et datasystem eller som overføres i elektronisk kommunikasjonsnett. I tillegg omfattes enhver representasjon av informasjon som ikke er lesbar uten bruk av teknisk utstyr.

§ 261 første ledd skal lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende hos seg hele eller deler av tiden, eller har samværsrett, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har fått omsorgen for vedkommende etter vedtak om omsorgsovertakelse.

§ 265 nytt annet ledd litra d skal lyde:

d) Vektore i sin yrkesutøvelse.

§ 284 nytt første ledd skal lyde:

Med fengsel inntil 10 år straffes den som utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer. Rekonstruksjon av kjønnslemlestelse straffes på samme måte. § 286 nytt annet ledd litra d skal lyde:

d) Vektore i sin yrkesutøvelse.»

Presidenten: Venstre har varslet at de vil stemme for § 261 første ledd i dette forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre til § 261 første ledd ble med 43 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.49.09)

Presidenten: Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme for §§ 206a og 284 nytt første ledd i dette forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre til §§ 206a og 284 nytt første ledd ble med 43 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.49.36)

Presidenten: Det voteres så over resten av dette forslaget.

Votering:

Resten av forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 47 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.49.55)

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning)

I

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff endres slik:

I § 5 første ledd føyes til nr. 8, 9 og 10, som lyder slik:

8. anses som omsorgsunndragelse,
9. rammes av §§ 257, 291–296, 299–306 eller §§ 309–316, eller
10. anses som påvirkningshandel.

I § 5 første ledd nr. 6 utgår «eller» etter komma, og i nr. 7 erstattes punktum etter «fengsel» med komma.

I § 5 tredje ledd føyes nr. 8 til i oppregningen.

§ 5 nytt femte ledd skal lyde:

Straffelovgivningen gjelder også for handlinger som er foretatt i utlandet av andre personer enn dem som omfattes av første til fjerde ledd, dersom handlingen har en lengstestraff på fengsel i 6 år eller mer og er rettet mot noen som er norsk statsborger eller er bosatt i Norge.

Nåværende femte til sjettede ledd blir sjettede til syvende ledd.

§ 6 annet ledd skal lyde:

Paragraf 5 *syvende* ledd gjelder tilsvarende.

I §§ 11, 101, 102, 103, 107, 138, 140, 141, 142, 143, 144 og 194 erstattes «legeme» med «kropp» og «legemet» med kroppen.

I § 11 første ledd erstattes «legemsdel» med «kroppsdell».

I § 138 skal det fortsatt stå «sprenglegeme».

I § 11 første ledd føyes «vesentlig» til foran «vansirethet».

§ 15 skal lyde:

§ 15 Medvirkning

Et straffebud rammer også den som medvirker til *overtredelsen*, når ikke annet er bestemt.

I § 16 første ledd erstattes «og som foretar noe som er ment å lede direkte til utføringen» med «og som foretar noe som leder direkte mot utføringen».

§ 22 første ledd skal lyde:

Forsett foreligger når noen begår en handling som dekker gjerningsbeskrivelsen i et straffebud

- a) med hensikt,
- b) med bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig dekker gjerningsbeskrivelsen, eller
- c) *holder det for mulig at handlingen dekker gjerningsbeskrivelsen, og velger å handle selv om det skulle være tilfellet.*

§ 24 skal lyde:

§ 24 Uforsettlig følge

En uforsettlig følge inngår i vurderingen av om et lovbrudd er grovt dersom lovbryteren har opptrådt uaktsomt *med hensyn* til følgen eller unnlatt etter evne å avver-

ge følgen etter å ha blitt oppmerksom på at den kunne inntre.

§ 28 bokstav b skal lyde:

- b) lovbruddets grovhet, *og om noen som handler på vegne av foretaket, har utvist skyld,*

I § 37 bokstav i erstattes «samtykket til» med «samtykket i».

I § 44 annet ledd annet punktum utgår ordet «likevel».

§ 49 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) en samfunnsstraff fra 30 til 420 timer,

§ 63 første ledd erstattes «er straffri» med «ikke kan straffes».

§ 68 første ledd annet punktum skal lyde:

Forhøyelse av strafferammen etter § 79 *bokstav b og c* kommer ikke i betraktning.

§ 74 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder når det kreves inndragning av verdien av en ting som er beslaglagt, eller som mot sikkerhetsstillelse er fritatt for beslag.

Det gjeldende annet ledd annet punktum blir annet ledd tredje punktum.

§ 76 annet ledd annet punktum skal lyde:

Den som må tåle inndragningen, kan mot å dekke utgiftene *kreve å få en kopi av den del av innholdet som ikke omfattes av inndragningen.*

§ 76 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom lovbrøyteren ikke er rettighetshaver til en informasjonsbærer på et datasystem som kreves inndratt, rettes kravet mot tilbydereren av datasystemet. Tilbydereren kan pålegges å stenge lovbrøyterens tilgang til informasjonsbæ-
 ren og slette innhold som tilhører lovbrøyteren. Er lovbrøy-
 teren rettighetshaver til informasjonsbæ-
 ren, kan tilbydereren pålegges å stenge tilgangen til informasjonsbæ-
 ren og slette innholdet.

I § 77 føyes det til en bokstav l, som skal lyde:

- l) er begått i nærvær av barn under 15 år.

Punktumet i bokstav k erstattes av et komma.

§ 78 bokstav h skal lyde:

- h) *det er gode utsikter til rehabilitering.*

§ 80 bokstav j skal lyde:

- j) har handlet i uaktsomt rettsuvitenhet ved overtredelser av straffebud som *krever forsett eller grov uaktsomhet.*

§ 87 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved overtredelse av §§ 257, 284, 299 og 302 skal fristen likevel regnes fra den dag den fornærmede fyller 18 år.

§ 90 første punktum skal lyde:

Foreldelsesfristen for overtredelse av §§ 392 til 394 og kapittel 31 om kreditorvern løper ikke under konkurs eller gjeldsforhandling etter loven.

§ 131 første ledd skal lyde:

En straffbar handling som nevnt i §§ 138 til 141, § 142 første ledd, §§ 143–144, 192, 239, 240, 255, 257, 274, 275 og 355, anses som terrorhandling og straffes med fengsel inntil 21 år dersom den er begått med terrorhensikt som nevnt i annet ledd.

§ 155 annet ledd skal lyde:

Med offentlig tjenestemann menes enhver som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Som offentlig tjenestemann anses også militære vakter, enhver som pliktmessig eller etter oppfordring yter bistand til offentlig tjenestemann, eller sikrer dennes arbeidsplass.

§ 156 annet ledd skal lyde:

Den som ved skjellsord eller annen utilbørlig atferd forulemper en offentlig tjenestemann under eller på grunn av utføringen av tjenesten, straffes med bot.

I § 158 erstattes «helbred» med «helse».

§ 185 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Den som i andres nærvær forsettlig eller grovt uaktsomt fremsetter en slik ytring overfor en som rammes av denne, jf. annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

I oppregningen i § 196 første ledd bokstav a føyes det til et komma etter § 194, og hakeparentesen erstattes av en oppregning av følgende bestemmelser: 223, 239, 255, 256, 259, 274, 275, 280, 283, 289, 291, 299, 312, 327, 329, 355 og 357.

I § 196 annet ledd erstattes hakeparentesen med 312–314.

Nye kapitler 21 til 31 plasseres i annen del, og skal lyde:

Kapittel 21. Vern av informasjon og informasjonsutveksling

§ 201 *Uberettiget befatning med tilgangsdata, dataprogram mv.*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som med forsett om å begå en straffbar handling uberettiget fremstiller, anskaffer, besitter eller gjør tilgjengelig for en annen

- passord eller andre opplysninger som kan gi tilgang til databasert informasjon eller datasystem, eller

- dataprogram eller annet som er særlig egnet som middel til å begå straffbare handlinger som retter seg mot databasert informasjon eller datasystem. På samme måte straffes den som uten forsett om å begå en straffbar handling besitter et selvspredende dataprogram, og besittelsen skyldes uberettiget fremstilling eller anskaffelse av programmet.

§ 202 *Identitetskrenkelse*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget setter seg i besittelse av en annens identitetsbevis, eller opptrer med en annens identitet eller med en identitet som er lett å forveksle med en annens identitet, med forsett om å

- oppnå en uberettiget vinning for seg eller en annen, eller
- påføre en annen tap eller ulempe.

§ 203 *Uberettiget tilgang til fjernsynssignaler mv.*

Den som med forsett om tap for den berettigete eller vinning for seg selv eller en annen fremstiller, innfører, distribuerer, selger, markedsfører, leier ut eller på annen måte utbrer, besitter, installerer, bruker, vedlikeholder eller skifter ut dekodingsinnretning, og ved det skaffer seg selv eller en annen uberettiget tilgang til en vernet formidlingstjeneste, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Med dekodingsinnretning menes teknisk utstyr eller programvare som er utformet eller tilpasset, alene eller sammen med andre hjelpemidler, for å gi tilgang til en vernet formidlingstjeneste.

Med vernet formidlingstjeneste menes

- fjernsyns- og radiosignaler, og tjenester som teleformidles elektronisk på forespørsel fra den enkelte tjenestemottaker, når tilgang er avhengig av tillatelse fra tjenesteyter og ytes mot betaling, eller
- selve tilgangskontrollen til tjenestene nevnt i bokstav a, når den må regnes som en egen tjeneste.

§ 204 *Innbrudd i datasystem*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved å bryte en beskyttelse eller ved annen uberettiget fremgangsmåte skaffer seg tilgang til datasystem eller del av det.

§ 205 *Krenkelse av retten til privat kommunikasjon*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget

- og ved bruk av teknisk hjelpemiddel hemmelig avlytter eller gjør hemmelig opptak av telefonsamtale eller annen kommunikasjon mellom andre, eller av forhandlinger i lukket møte som han ikke selv deltar i, eller som han uberettiget har skaffet seg tilgang til,
- bryter en beskyttelse eller på annen uberettiget måte skaffer seg tilgang til informasjon som overføres ved elektroniske eller andre tekniske hjelpemidler,
- åpner brev eller annen lukket skriftlig meddelelse som er adressert til en annen, eller på annen måte skaffer seg uberettiget tilgang til innholdet, eller

- d) hindrer eller forsinker adressatens mottak av en meddelelse ved å skjule, endre, forvanske, ødelegge eller holde meddelelsen tilbake.

§ 206 *Fare for driftshindring*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved å overføre, skade, slette, forringe, endre, tilføye eller fjerne informasjon uberettiget volder fare for avbrudd eller vesentlig hindring av driften av et datasystem.

§ 207 *Krenkelse av forretningshemmelighet*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som har oppnådd kunnskap om eller rådighet over en forretningshemmelighet i anledning av et oppdrag, tillitsverv, eierforhold, tjenesteforhold eller forretningsforhold, og som uberettiget

- gjør bruk av den, for eksempel ved å utnytte den i næringsvirksomhet som konkurrerer med bedriftens egen bruk av hemmeligheten, eller
- gjør den kjent for en annen, med forsett om å sette noen i stand til å dra nytte av den.

På samme måte straffes den som i anledning av et oppdrag, tillitsverv, eierforhold, tjenesteforhold eller forretningsforhold er betrodd tekniske tegninger, beskrivelser, oppskrifter, modeller eller liknende tekniske hjelpemidler og som rettsstridig utnytter disse i næringsvirksomhet.

§ 208 *Rettsstridig tilegnelse av forretningshemmelighet*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som rettsstridig har oppnådd kunnskap om eller rådighet over en forretningshemmelighet eller tekniske tegninger, beskrivelser, oppskrifter, modeller eller lignende tekniske hjelpemidler.

§ 209 *Brudd på taushetsplikt*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som røper opplysning som han har taushetsplikt om i henhold til lovbestemmelse eller forskrift, eller utnytter en slik opplysning med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning.

Første ledd gjelder tilsvarende ved brudd på taushetsplikt som følger av gyldig instruks for tjeneste eller arbeid for statlig eller kommunalt organ.

For den som arbeider eller utfører tjeneste for et statlig eller kommunalt organ, rammer første og annet ledd også brudd på taushetsplikt etter at tjenesten eller arbeidet er avsluttet.

Grovt uaktsom overtredelse straffes på samme måte. Medvirkning er ikke straffbar.

§ 210 *Grovt brudd på taushetsplikt*

Grovt brudd på taushetsplikt straffes med fengsel inntil 3 år.

Ved avgjørelsen av om taushetsbruddet er grovt skal det særlig legges vekt på om gjerningspersonen har hatt forsett om uberettiget vinning og om handlingen har ført til tap eller fare for tap for noen.

§ 211 *Brudd på taushetsplikt for enkelte yrkesgrupper*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes prester i statskirken, prester eller forstandere i registrerte trossamfunn, advokater, forsvarere i straffesaker, meklingsmenn i ekteskapsaker, og disses hjelpere, som uberettiget røper hemmeligheter som er betrodd dem eller deres foresatte i anledning av stillingen eller oppdraget.

Kapittel 22. Uriktig forklaring og anklage

§ 221 *Uriktig forklaring*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som skriftlig eller muntlig gir uriktig opplysning til

- retten,
- notarius publicus, jf. lov 26. april 2002 nr. 12,
- offentlig myndighet under forklaringsplikt,
- offentlig myndighet når forklaringen er bestemt til å avgi bevis,
- EFTA-domstolen, eller
- Den internasjonale straffedomstolen.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse mot en mistenkt som forklarer seg uriktig om det forhold mistanken mot ham gjelder. Det samme gjelder den som ikke kunne fortelle sannheten uten å utsette seg selv eller noen av sine nærmeste for straff eller fare for vesentlig tap av sosialt omdømme eller vesentlig velferdstap av annen art, med mindre vedkommende hadde plikt til å forklare seg.

§ 222 *Uriktig anklage*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som ved å gi uriktig opplysning til retten, politiet eller annen offentlig myndighet, ved å fabrikere bevis eller ved annen atferd skaper et uriktig grunnlag for straffansvar, og derved pådrar noen en siktelse eller domfellelse.

§ 223 *Grov uriktig anklage*

Grov uriktig anklage straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om anklagen er grov skal det legges vekt på

- hvilke følger anklagen har eller kunne ha fått,
- anklagens art og innhold, og
- de øvrige omstendighetene ved overtredelsen.

§ 224 *Vilkårlig anklage*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som ved å gi uriktig opplysning til retten, påtalemyndigheten eller annen offentlig myndighet anklager noen for en straffbar handling uten at det er rimelig grunn til mistanke.

§ 225 *Anklage om oppdiktet straffbar handling*

- Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som
- for retten, påtalemyndigheten eller en annen offentlig myndighet anmelder en straffbar handling som ikke er begått, eller
  - foretar noe for å vekke mistanke om at en straffbar handling er begått, uten at den er det.

§ 226 *Plikt til å opplyse om uriktig tiltale eller domfellelse*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater å opplyse om omstendigheter som godtgjør at en som

er tiltalt eller domfelt for en straffbar handling som kan medføre fengsel i mer enn 1 år, er uskyldig.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som ikke kunne fortelle sannheten uten å utsette seg selv eller noen av sine nærmeste eller noen uskyldige for straff, fare for vesentlig tap av sosialt omdømme eller vesentlig velferdstap av annen art.

Kapittel 23. Vern av folkehelsen og det ytre miljø

§ 231 *Narkotikaovertrødelse*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ulovlig tilvirker, innfører, utfører, erverver, oppbevarer, sender eller overdrar stoff som etter regler med hjemmel i legemiddeloven § 22 er å anse som narkotika.

Uaktsom narkotikaovertrødelse straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 232 *Grov narkotikaovertrødelse*

Grov narkotikaovertrødelse straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om overtrødelsen er grov skal det særlig legges vekt på

- a) hva slags stoff den gjelder,
- b) mengden, og
- c) overtrødelsens karakter.

Overtrødelse som omfatter en meget betydelig mengde, straffes med fengsel fra 3 år inntil 15 år. Under særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 21 år idømmes.

Uaktsom grov narkotikaovertrødelse straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 233 *Grov overtrødelse av alkoholoven*

Med fengsel inntil 6 år straffes overtrødelse av alkoholoven §§ 2-1, 3-1, 8-1, 8-2 og 8-3 som gjelder en meget betydelig mengde.

Uaktsom grov overtrødelse av alkoholoven straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 234 *Dopingovertrødelse*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ulovlig tilvirker, innfører, utfører, oppbevarer, sender eller overdrar stoff som etter regler fastsatt av Kongen er å anse som dopingmiddel.

Medvirkning til bruk av dopingmiddel som nevnt i første ledd, straffes tilsvarende.

Uaktsom dopingovertrødelse straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 235 *Grov dopingovertrødelse*

Grov dopingovertrødelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om overtrødelsen er grov skal det særlig legges vekt på

- a) hva slags stoff den gjelder,
- b) mengden, og
- c) overtrødelsens karakter.

Uaktsom grov dopingovertrødelse straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 236 *Ulovlig utbredelse mv. av grove voldsskildringer*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt utgir eller frembyr til salg eller leie eller på annen måte søker å utbre film, videogram eller lignende, der grove voldsskildringer på utilbørlig måte er brukt som underholdning.

På samme måte straffes den som gjør bruk av grove voldsskildringer ved offentlig fremvisning, herunder i fjernsynssending eller i formidling av slik sending her i riket. Straffansvaret omfatter likevel ikke den som bare har deltatt i den tekniske virksomhet i tilknytning til sendingen eller formidlingen.

Bestemmelsen gjelder ikke for film og videogram som Medietilsynet ved forhåndskontroll har godkjent til fremvisning eller omsetning i næring. Paragrafen gjelder heller ikke for fremvisning av film eller videogram til personer over 18 år

- a) i regi av en ikke-kommersiell filmklubb, eller
- b) når fremvisningen skjer utenfor næring og etter tillatelse fra stedlig politi.

§ 237 *Smitteoverføring*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som overfører smitte eller utsetter en annen person for fare for å bli smittet av en allmennfarlig smittsom sykdom.

Straff kommer ikke til anvendelse når den som er blitt smittet av en seksuelt overførbart sykdom eller utsatt for slik smittefare er ektefelle eller samboer med den som har overført smitte eller utsatt vedkommende for smittefare, og ektefellen eller samboeren på forhånd har samtykket i å bli utsatt for slik fare.

Uaktsom smitteoverføring straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 238 *Grov smitteoverføring*

Grov smitteoverføring straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om smitteoverføringen er grov skal det særlig legges vekt på om den har medført

- a) allmenn utbredelse av sykdommen eller fare for slik utbredelse, eller
- b) tap av liv eller betydelig skade på kropp eller helse.

Uaktsom grov smitteoverføring straffes med fengsel inntil 3 år.

§ 239 *Allmennfarlig forgiftning*

Med fengsel inntil 15 år straffes den som tilsetter gift eller stoffer med tilsvarende virkning i næringsmidler eller andre gjenstander bestemt for alminnelig bruk eller salg, eller ved salg eller annen utbredelse av slike gjenstander volder allmenn fare for liv eller helse. På samme måte straffes den som ellers forårsaker forgiftning som medfører fare som nevnt.

Uaktsom overtrødelse straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 240 *Alvorlig miljøkriminalitet*

Med fengsel inntil 15 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) forurenser luft, vann eller grunn slik at livsmiljøet i et

område blir betydelig skadet eller trues av slik skade, eller

- b) lagrer, etterlater eller tømmer avfall eller andre stoffer med nærliggende fare for følge som nevnt i bokstav a. Med fengsel inntil 6 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt
- a) minsker en naturlig bestand av fredede organismer som nasjonalt eller internasjonalt er truet av utryddelse, eller
- b) påfører betydelig skade på område som er fredet ved vedtak med hjemmel i naturvernloven kapittel II, viltloven § 7, svalbardmiljøloven kapittel III, lov om Jan Mayen § 2 eller lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. § 2.

§ 241 *Forbund om allmennfarlig forgiftning eller alvorlig miljøkriminalitet*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå en straffbar handling som nevnt i § 239 første ledd eller § 240 første ledd.

§ 242 *Kulturminnekriminalitet*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt volder betydelig skade på kulturminner eller kulturmiljøer av særlig nasjonal eller internasjonal betydning.

Med fengsel inntil 2 år straffes den som i en væpnet konflikt forsettlig eller grovt uaktsomt bruker et kulturminne eller et kulturmiljø av særlig nasjonal eller internasjonal betydning til støtte for militære handlinger og ved det skaper fare for at kulturminnet eller kulturmiljøet skades. Straff kommer likevel ikke til anvendelse dersom det var tvingende militært nødvendig å handle på denne måten.

Kapittel 24. Vern av den personlige frihet og fred

§ 251 *Tvang*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved straffbar eller annen urettmessig atferd eller ved å true med slik atferd tvinger noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

Den som ved å true med anklage eller anmeldelse for en straffbar handling eller med å sette frem en skadelig opplysning eller krenkende beskyldning rettsstridig tvinger noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 252 *Grov tvang*

Grov tvang straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om tvangen er grov skal det særlig legges vekt på om den er begått mot en forsvarsløs person, om den er utøvd av flere i fellesskap, og om den har karakter av mishandling.

§ 253 *Tvangsekteskap*

Den som ved vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press tvinger noen til å inngå ekteskap, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 254 *Frihetsberøvelse*

Den som ved innesperring, bortføring eller på annen måte rettsstridig fratrar noen friheten, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 255 *Grov frihetsberøvelse*

Grov frihetsberøvelse straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om frihetsberøvelsen er grov skal det særlig legges vekt på dens varighet, om den har voldt ualmannelige lidelser, død eller hatt betydelig skade på kropp eller helse til følge.

§ 256 *Forbund om grov frihetsberøvelse*

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 255 straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 257 *Menneskehandel*

Den som ved vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd tvinger, utnytter eller forleder en person til

- prostitusjon eller andre seksuelle ytelser,
  - arbeid eller tjenester, herunder tiggning,
  - krigstjeneste i fremmed land, eller
  - å samtykke i fjerning av et av vedkommendes indre organer,
- straffes for menneskehandel med fengsel inntil 6 år.

På samme måte straffes den som

- legger forholdene til rette for slik tvang, utnyttelse eller forledelse som nevnt i første ledd ved å anskaffe, transportere eller motta personen,
- på annen måte medvirker til tvangen, utnyttelsen eller forledelsen, eller
- gir betaling eller annen fordel for å få samtykke til en slik handlemåte fra en person som har myndighet over den fornærmede, eller som mottar slik betaling eller fordel.

Den som begår en handling som nevnt i første eller annet ledd mot en person som er under 18 år, straffes uavhengig av om vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd er anvendt. Den som var uvitende om at fornærmede var under 18 år, straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.

§ 258 *Grov menneskehandel*

Grov menneskehandel straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den som ble utsatt for handlingen var under 18 år, om det ble brukt grov vold eller tvang og om handlingen har medført betydelig utbytte. Den som var uvitende om at fornærmede var under 18 år, straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.

§ 259 *Slaveri*

Den som bringer en annen inn i slaveri, straffes med fengsel inntil 21 år. På samme måte straffes den som driver med slavehandel eller transport av slaver eller personer bestemt for slavehandel.

§ 260 *Forbund om slaveri*

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 259, straffes med fengsel inntil 10 år.

§ 261 *Omsorgsunndragelse*

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende fast hos seg, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har fått omsorgen etter vedtak om omsorgsovertakelse.

Grov omsorgsunndragelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om omsorgsunndragelsen er grov skal det særlig legges vekt på hvilken belastning den har påført barnet.

§ 262 *Brudd på ekteskapsloven*

Den som inngår et ekteskap til tross for at han allerede er gift, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Den som inngår ekteskap med noen som er under 16 år, straffes med fengsel inntil 3 år. Den som var uvitende om at fornærmede var under 16 år, kan likevel straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.

Straff kan bortfalle dersom ektefellene er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

§ 263 *Trusler*

Den som i ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 264 *Grove trusler*

Grove trusler straffes med fengsel inntil 3 år. Ved avgjørelsen av om trusselen er grov skal det særlig legges vekt på om den er rettet mot en forsvarsløs person, om den er fremsatt uprovosert eller av flere i fellesskap, og om den er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne.

§ 265 *Særskilt vern for enkelte yrkesgrupper*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved trusler søker å påvirke yrkesutøvelsen til en person fra en særlig utsatt yrkesgruppe.

Som særskilt utsatt yrkesgruppe forstås

- helsepersonell som yter medisinsk begrunnet helsehjelp,
- personer som forestår allment tilgjengelig persontransport, som for eksempel jernbane, tunnelbane, trikk, buss, fly, drosje eller ferge, og
- personer som har ansvar for opplæring i grunnskole eller videregående skole.

Den som hindrer yrkesutøvelsen til en person som nevnt i annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Med bot straffes den som ved skjellsord eller annen

grovt krenkende ordbruk eller atferd forulemper en person som nevnt i annet ledd under dennes yrkesutøvelse.

§ 266 *Hensynsløs atferd*

Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 267 *Krenkelse av privatlivets fred*

Den som gjennom offentlig meddelelse krenker privatlivets fred, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som bare har deltatt ved teknisk bistand eller distribusjon av et blad eller tidsskrift produsert i riket. Tilsvarende gjelder for kringkastingssendinger.

Straff etter første ledd kan bortfalle dersom meddelelsen var fremkalt av den fornærmede selv ved utilbørlig atferd, eller meddelelsen er blitt gjengjeldt ved en krenkelse av privatlivets fred eller en kroppskrenkelse.

§ 268 *Uberettiget adgang eller opphold*

Den som uberettiget skaffer seg adgang til en annens hus eller et annet sted som ikke er fritt tilgjengelig, eller som uberettiget forblir på et slikt sted, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Den som uberettiget oppholder seg på fremmed grunn til tross for oppfordring om å forlate stedet, straffes med bot.

§ 269 *Redaktørens ansvar for innholdet i trykt skrift eller kringkastingssending*

Den som treffer avgjørelse om innholdet i et trykt skrift eller en kringkastingssending, er strafferettslig ansvarlig dersom det der offentliggjøres noe som ville ha pådratt redaktøren ansvar etter noen annen lovbestemmelse om han hadde kjent til innholdet.

Straffen etter første ledd er bot eller fengsel inntil 6 måneder. Det kan ikke idømmes strengere straff enn etter den lovbestemmelse som ville ha vært anvendelig om den ansvarlige hadde kjent til innholdet.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som godtgjør at det ikke kan legges ham noe til last med hensyn til kontroll med innholdet eller tilsyn eller rettleiding eller instruks for hans stedfortreder, medarbeidere eller underordnede.

Medvirkning straffes ikke.

§ 270 *Andre forpliktelser ved utgivelse av trykt skrift*

Den som står for trykkingen av et skrift, og som unnlater å oppgi foretaksnavn og trykkested, straffes med bot. På samme måte straffes en trykker som gir uriktig informasjon som nevnt i første punktum. Straff kommer ikke til anvendelse ved trykking av stemmesedler, prisangivelser, formularer og lignende.

Er det i et blad eller tidsskrift ikke angitt hvem som er redaktør, straffes redaktøren og utgiveren med bot. På samme måte straffes redaktøren og utgiveren dersom feil person er oppgitt å være redaktør. Den som har samtykket i uriktig å oppgis som redaktør, straffes med bot.

Den som er redaktør for et blad eller tidsskrift, og som ikke inntar en imøtegåelse av en anførsel som der er frem satt i første eller annet nummer av bladet, på like iøynefallende sted som det imøtegatte, straffes med bot. Redaktøren kan også ilegges løpende mulkt frem til imøtegåelsen trykkes. Kravet om imøtegåelse må fremsettes av den som anførselene direkte angår senest innen ett år etter utgivelsen, begrense seg til anførsler av faktisk art og ikke inneholde noe straffbart.

Med redaktør forstås den som treffer avgjørelse om innholdet i et trykt skrift.

Medvirkning straffes ikke.

Kapittel 25. Voldslovbrudd mv.

§ 271 Kroppskrenkelse

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som øver vold mot en annen person eller på annen måte krenker ham fysisk.

En kroppskrenkelse kan gjøres straffri dersom

- den er gjengjeldt med en kroppskrenkelse eller kroppsskade, eller
- den gjengjelder en forutgående kroppskrenkelse, kroppsskade eller særlig provoserende ytring.

§ 272 Grov kroppskrenkelse

Grov kroppskrenkelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om kroppskrenkelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge sterk smerte, betydelig skade eller død, og for øvrig om den

- har skjedd uten foranledning og har karakter av overfall,
- er begått mot en forsvarsløs person,
- har karakter av mishandling,
- er begått av flere i fellesskap, eller
- er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne.

§ 271 annet ledd gjelder på tilsvarende måte.

§ 273 Kroppsskade

Med fengsel inntil 6 år straffes den som skader en annens kropp eller helse, gjør en annen fysisk maktesløs eller fremkaller bevisstløshet eller liknende tilstand hos en annen.

§ 274 Grov kroppsskade

Grov kroppsskade straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om kroppsskaden er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge uhelbredelig lyte eller skade, sykdom eller arbeidsudyktighet av noen varighet eller sterk smerte, betydelig skade eller død, og for øvrig om den

- har skjedd uten foranledning og har karakter av overfall,
- er begått mot en forsvarsløs person,
- har karakter av mishandling,
- er begått av flere i fellesskap, eller
- er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller

etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne.

Den som volder betydelig skade på en annens kropp eller helse, straffes med fengsel inntil 15 år.

§ 275 Drap

Den som dreper en annen, straffes med fengsel fra 8 inntil 21 år.

§ 276 Samtykke fra den fornærmede

Straff etter §§ 271, 272, 273 og 274 første ledd kommer ikke til anvendelse når den handlingen er rettet mot, har samtykket.

Dersom noen med eget samtykke er drept eller påført betydelig skade på kropp eller helse, kan straffen for gjerningspersonen settes under minstestrafen eller til en mildere straffart enn den som følger av §§ 275 eller 274 annet ledd.

§ 277 Medvirkning til selvmord og til selvpåført betydelig skade på kropp eller helse

Den som medvirker til at noen påfører seg selv betydelig skade på kropp eller helse, straffes med fengsel inntil 15 år, jf. § 274 annet ledd.

Den som medvirker til at noen tar sitt eget liv, straffes med fengsel fra 8 inntil 21 år, jf. § 275.

Straffen etter første og annet ledd kan, dersom særlige grunner gjør seg gjeldende, likevel settes under minstestrafen eller til en mildere straffart enn det som følger av § 274 annet ledd og § 275.

Straff kommer ikke til anvendelse når døden eller betydelig skade på kropp eller helse ikke er inntrådt.

§ 278 Medlidenhetsdrap

Dersom noen av medlidenhet dreper en person som er dødssyk, eller som av andre grunner er nær ved å dø, kan straffen settes under minstestrafen eller til en mildere straffart enn det som følger av § 275.

§ 279 Forbund om drap eller å volde betydelig skade på kropp og helse

Med fengsel inntil 10 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå et lovbrudd som nevnt i § 274 annet ledd eller § 275.

§ 280 Uaktsom forvoldelse av betydelig skade på kropp eller helse

Med fengsel inntil 3 år straffes den som uaktsomt volder betydelig skade på en annens kropp eller helse.

§ 281 Uaktsom forvoldelse av død

Med fengsel inntil 6 år straffes den som uaktsomt forvolder en annens død.

§ 282 Mishandling i nære relasjoner

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler

- sin ektefelle,

- b) sin ektefelles slektning i rett nedstigende linje,
- c) sin slektning i rett oppstigende linje,
- d) noen i sin husstand, eller
- e) noen i sin omsorg.

§ 283 *Grov mishandling i nære relasjoner*

Grov mishandling i nære relasjoner straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om mishandlingen er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge betydelig skade eller død, og for øvrig

- a) dens varighet,
- b) om den er utført på en særlig smertefull måte, eller har hatt til følge betydelig smerte, eller
- c) om den er begått mot en forsvarsløs person.

§ 284 *Kjønnslemlestelse*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer. Rekonstruksjon av kjønnslemlestelse straffes på samme måte.

Samtykke fritar ikke for straff.

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes yrkesutøvere og ansatte i barnehager, barnevernet, helse- og sosialtjenesten, skoler, skolefritidsordninger og trossamfunn, som ved anmeldelse eller på annen måte unnlater å søke å avverge en kjønnslemlestelse. Tilsvarende gjelder for forstandere og religiøse ledere i trossamfunn. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt. Unnlåtelsen er ikke straffbar hvis kjønnslemlestelsen ikke kommer til fullbyrdelse eller til straffbart forsøk.

§ 285 *Grov kjønnslemlestelse*

Grov kjønnslemlestelse straffes med fengsel inntil 15 år.

Ved avgjørelsen av om kjønnslemlestelsen er grov skal det særlig legges vekt på om inngrepet har hatt til følge

- a) sykdom eller arbeidsudyktighet av noen varighet, jf. § 274,
- b) en uheldbredelig lyte, feil eller skade, eller
- c) død eller betydelig skade på kropp eller helse.

§ 286 *Vold mot særskilt utsatte yrkesgrupper*

Den som ved vold søker å påvirke yrkesutøvelsen til en person fra en særskilt utsatt yrkesgruppe, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

Med særskilt utsatt yrkesgruppe forstås

- a) helsepersonell som yter medisinsk begrunnet helsehjelp,
- b) personer som forestår allment tilgjengelig persontransport, som for eksempel jernbane, tunnelbane, trikk, buss, fly, drosje eller ferge, og
- c) personer som har ansvar for opplæring i grunnskole eller videregående skole.

§ 287 *Forsømmelse av hjelpeplikt*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som unnlater

- a) etter evne å hjelpe en person som er i åpenbar fare for

å miste livet eller bli påført betydelig skade på kropp eller helse, eller

- b) ved anmeldelse eller på annen måte etter evne å avverge brann, oversvømmelse, sprengning eller lignende ulykke som medfører fare for menneskeliv eller betydelig skade på kropp og helse.

Brudd på hjelpeplikten etter første ledd straffes ikke når plikten ikke kunne oppfylles uten å utsette seg selv eller andre for særlig fare eller oppofrelse.

§ 288 *Hensettelse i hjelpeløs tilstand mv.*

Med fengsel inntil 3 år straffes den som hensetter en annen i hjelpeløs tilstand med fare for liv, kropp eller helse. På samme måte straffes den som unnlater å gi hjelp til noen i hjelpeløs tilstand som vedkommende har en plikt til å dra omsorg for.

Kapittel 26. Seksuallovbrudd

§ 291 *Voldtekt*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a) skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende atferd,
- b) har seksuell omgang med noen som er bevisstløs eller av andre grunner ute av stand til å motsette seg handlingen, eller
- c) ved vold eller truende atferd får noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 292 *Minstestraft for voldtekt til samleie mv.*

Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 291 omfattet:

- a) innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,
- b) innføring av penis i fornærmedes munn, eller
- c) innføring av gjenstand i skjede- eller endetarmsåpning, eller
- d) dersom lovbrøyteren har fremkalt en tilstand som nevnt i § 291 bokstav b for å oppnå seksuell omgang.

§ 293 *Grov voldtekt*

Grov voldtekt straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov skal det særlig legges vekt på om

- a) den er begått av flere i fellesskap,
- b) den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte, eller
- c) den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbare sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

§ 294 *Grovt uaktsom voldtekt*

Grovt uaktsom voldtekt straffes med fengsel inntil 6 år. Foreligger omstendigheter som nevnt i § 293, er straffen fengsel inntil 10 år.

§ 295 *Misbruk av overmaktsforhold og lignende*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som skaffer seg eller en annen seksuell omgang, eller får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv ved

- a) misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, eller
- b) å utnytte noens psykiske lidelse eller psykiske utviklingshemming dersom forholdet ikke rammes av § 291, eller
- c) å utnytte en person under 18 år i en særlig sårbar livssituasjon.

§ 296 *Seksuell omgang med innsatte mv. i institusjon*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) har seksuell omgang med noen som er innsatt eller plassert i anstalt eller institusjon under kriminalomsorgen eller politiet eller i institusjon under barnevernet, og som der står under vedkommendes myndighet eller oppsikt,
- b) får noen som han står i et forhold til som nevnt i bokstav a til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv,
- c) skaffer en annen seksuell omgang med noen som han står i et forhold til som nevnt i bokstav a.

§ 297 *Seksuell handling uten samtykke*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som foretar seksuell handling med noen som ikke har samtykket i det.

§ 298 *Seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd

- a) på offentlig sted, eller
- b) i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket i det.

§ 299 *Voldtekt av barn under 14 år*

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a) har seksuell omgang med barn under 14 år,
- b) får et barn under 14 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv, eller
- c) foretar kvalifisert seksuell handling med barn under 14 år.

§ 300 *Minstestraff for voldtekt til samleie av barn under 14 år*

Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 299 omfattet:

- a) innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,
- b) innføring av penis i fornærmedes munn,
- c) innføring av gjenstander i skjede- eller endetarmsåpning, eller
- d) innføring av penis inn i og mellom de store og små kjønnslepper.

§ 301 *Grov voldtekt av barn under 14 år*

Grov voldtekt av barn under 14 år straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov skal det særlig legges vekt på

- a) om den er begått av flere i fellesskap,
- b) om den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte,
- c) den fornærmedes alder på handlingstidspunktet,
- d) om det har skjedd gjentatte overgrep, eller
- e) om den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbar sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

§ 302 *Seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år*

Den som har seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år, straffes med fengsel inntil 6 år, hvis ikke forholdet også rammes av andre bestemmelser. På samme måte straffes den som får et barn mellom 14 og 16 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 303 *Grov seksuell omgang mv. med barn mellom 14 og 16 år*

Grov overtredelse av § 302 straffes med fengsel inntil 15 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291, 299 eller 302.

Ved avgjørelsen av om overtredelsen av § 302 er grov skal det særlig legges vekt på om

- a) handlingen er begått av flere i fellesskap,
- b) handlingen er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte, eller
- c) den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbar sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.

§ 304 *Seksuell handling med barn under 16 år*

Den som foretar seksuell handling med barn under 16 år, straffes med fengsel inntil 3 år, hvis forholdet ikke rammes av § 299.

§ 305 *Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som

- a) i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor barn under 16 år.
- b) tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, med mindre forholdet rammes av strengere bestemmelser.

§ 306 *Avtale om møte for å begå seksuelt overgrep*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som har avtalt et møte med et barn under 16 år, og som med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299–304,

§ 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.

§ 307 *Krav til aktsomhet om barnets alder*

For bestemmelsene i §§ 299–306 fører uvitenhet om barnets riktige alder ikke til straffrihet hvis tiltalte på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet. For bestemmelsene i § 295 bokstav c og §§ 309 og 310 fører uvitenhet om barnets riktige alder ikke til straffrihet hvis tiltalte kan klandres for sin uvitenhet.

§ 308 *Mulighet for straffbortfall*

Straff etter bestemmelsene i §§ 299–304, § 305 bokstav b annet alternativ og § 306 kan falle bort eller settes under minstestrafen i § 300 dersom de involverte er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

§ 309 *Kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige*

Med fengsel inntil 2 år straffes den som

- a) skaffer seg eller en annen seksuell omgang eller handling med en person under 18 år ved å yte eller avtale vederlag,
- b) oppnår seksuell omgang eller handling med en person under 18 år ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller
- c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får en person under 18 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

Er den seksuelle omgang eller handling skjedd på en særlig krenkende måte, uten at forholdet straffes etter strengere bestemmelser, er straffen fengsel inntil 3 år.

§ 310 *Fremvisning av seksuelle overgrep mot barn eller fremvisning som seksualiserer barn*

Med fengsel inntil 3 år straffes den som overværer en fremvisning av seksuelle overgrep mot barn eller fremvisning som seksualiserer barn. Med barn menes person under 18 år.

§ 311 *Fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) produserer fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn,
- b) utgir, tilbyr, selger, overlater til en annen, gjør tilgjengelig eller på annen måte søker å utbre fremstillinger som nevnt i bokstav a,
- c) anskaffer, innfører eller besitter fremstillinger som nevnt i bokstav a, eller forsettlig skaffer seg tilgang til slikt materiale,
- d) holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling av fremstillinger som nevnt i bokstav a, eller
- e) forleder noen under 18 år til å la seg avbilde som ledd i kommersiell fremstilling av rørlige eller urørlige bilder med seksuelt innhold.

Med barn menes i denne paragrafen personer som er eller fremstår som under 18 år.

Den som uaktsomt foretar handling som nevnt i første ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsettlig eller uaktsomt unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i første ledd.

Straffen kan falle bort for den som tar og besitter et bilde av en person mellom 16 og 18 år, dersom denne har gitt sitt samtykke og de to er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

Bestemmelsen rammer ikke fremstillinger som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål. Bestemmelsen gjelder heller ikke for film eller videogram som Medietilsynet ved forhåndskontroll har godkjent til ervervsmessig fremvisning eller omsetning.

§ 312 *Incest*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som har seksuell omgang med slektning i nedstigende linje eller får vedkommende til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv. Som slektning i nedstigende linje regnes biologiske og adopterte etterkommere.

§ 313 *Søskenincest*

Med fengsel inntil 1 år straffes den som har seksuell omgang med bror eller søster eller får vedkommende til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 314 *Seksuell omgang mellom andre nærstående*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) har seksuell omgang med fosterbarn eller stebarn, eller en person under 18 år som står under hans omsorg, myndighet eller oppsikt, eller
- b) får en person nevnt i bokstav a til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 315 *Hallikvirksomhet og formidling av prostitusjon*

Med bot eller fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) fremmer andres prostitusjon, eller
- b) leier ut lokaler og forstår at lokalene skal brukes til prostitusjon eller utviser grov uaktsomhet i så måte.

Den som i offentlig kunngjøring utvetydig tilbyr, formidler eller etterspør prostitusjon straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Med prostitusjon menes i denne paragraf at en person mottar vederlag for å ha seksuell omgang eller foreta seksuell handling med en annen eller for å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 316 *Kjøp av seksuelle tjenester fra voksne*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som

- a) skaffer seg eller en annen seksuell omgang eller handling ved å yte eller avtale vederlag,
- b) oppnår seksuell omgang eller handling ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller
- c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen

til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

Er den seksuelle omgang eller handling skjedd på en særlig krenkende måte, uten at forholdet straffes etter strengere bestemmelser, er straffen bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 317 *Pornografi*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) utgir, selger eller på annen måte søker å utbre pornografi,
- b) innfører pornografi med sikte på utbredelse,
- c) overlater pornografi til personer under 18 år, eller
- d) holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling med pornografisk innhold.

Med pornografi menes i denne paragrafen kjønnslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrående, herunder kjønnslige skildringer hvor det gjøres bruk av lik, dyr, vold og tvang. Som pornografi regnes ikke kjønnslige skildringer som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål.

Den som uaktsomt foretar handling som nevnt i første ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsettlig eller uaktsomt unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i første ledd.

Paragrafen gjelder ikke for film eller videogram som Medietilsynet ved forhåndskontroll har godkjent til ervervsmessig fremvisning eller omsetning.

§ 318 *Utstillingsforbud*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som i ervervsøyemed stiller ut bilder av eksplisitt seksualisert karakter, herunder bilder av kjønnsorganer, på en lett synlig måte på

- a) offentlig sted,
- b) et sted som lett kan iakttas fra offentlig sted, eller
- c) utsalgssted.

Bokstav c gjelder ikke for spesialforretninger.

Den som uaktsomt foretar slik handling som nevnt i første ledd, straffes med bot.

Straffansvaret omfatter ikke ekspeditør, betjent eller annen lignende underordnet når overtredelsen vesentlig har vært foranlediget av dennes avhengige stilling til den ervervsdrivende.

§ 319 *Plikt til å vurdere rettighetstap*

Når noen kjennes skyldig i en straffbar handling etter §§ 299, 302, 304 eller 305, skal retten vurdere om rettighetstap etter § 56 skal idømmes.

§ 320 *Forholdet til erstatningsansvar for ærekrenkelser*

Den som beskylder noen for å ha overtrådt bestemmelser i dette kapitlet kan ikke gjøres rettslig ansvarlig for beskyldningen etter skadeserstatningsloven § 3-6 a dersom beskyldningene er fremsatt

- a) i en anmeldelse, eller

- b) av den som hevder å være fornærmet i en fortrolig samtale med en person som det er naturlig å betro seg til, for å bearbeide konsekvensene av handlingen.

Anmelderen eller den som hevder å være fornærmet, kan likevel gjøres rettslig ansvarlig dersom det var grovt uaktsomt å legge til grunn at opplysningene var sanne.

Kapittel 27. Vinningslovbrudd og liknende krenkelser av eiendomsretten

§ 321 *Tyveri*

For tyveri straffes den som tar en gjenstand som tilhører en annen, med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å selge, forbruke eller på annen måte tilegne seg den.

Straffen for tyveri er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 322 *Grovt tyveri*

Grovt tyveri straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om tyveriet er grovt skal det særlig legges vekt på om

- a) det gjaldt en betydelig verdi,
- b) gjerningspersonen har tatt seg inn i bolig eller fritidshus,
- c) det har et profesjonelt preg, eller
- d) det av andre grunner er av en særlig farlig eller samfunnsskadelig art.

§ 323 *Mindre tyveri*

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i tyveri når straffskylden er liten fordi det gjelder en ubetydelig verdi og forholdene for øvrig tilsier det.

Tilegnelse av naturprodukter, herunder stein, kvister, vekster mv., av liten eller ingen økonomisk verdi under utøvelse av lovlig allemannsrett, straffes likevel ikke.

§ 324 *Underslag*

For underslag straffes den som med forsett om en uberettiget vinning for seg selv eller andre rettsstridig

- a) selger, forbruker eller på annen måte tilegner seg en løsøre gjenstand eller pengefordring som han besitter, men som tilhører en annen, eller
- b) forføyer over penger han har innfordret for en annen, eller som på annen måte er betrodd ham.

En handling som går inn under §§ 385 eller 386, straffes ikke etter paragrafen her.

Straffen for underslag er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 325 *Grovt underslag*

Grovt underslag straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om underslaget er grovt skal det særlig legges vekt på om

- a) verdien av det underslåtte er betydelig,
- b) underslaget har pågått over lengre tid,
- c) det er begått ved brudd på en særlig tillit som følger med en stilling, et verv eller oppdrag, eller
- d) det er ført eller utarbeidet uriktige regnskaper eller uriktig regnskapsdokumentasjon.

§ 326 *Mindre underslag*

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i underslag når straffskylden er liten fordi det gjaldt en ubetydelig verdi og omstendighetene for øvrig tilsier det.

§ 327 *Ran*

For ran straffes den som med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning øver vold mot en person, setter ham ute av stand til forsvar eller ved trusler fremkaller alvorlig frykt for vold mot noen, og derved

- a) bemektiger seg en gjenstand som tilhører en annen, eller
- b) tvinger noen til å handle slik at det medfører tap eller fare for tap for ham eller den han handler for.

Straffen for ran er fengsel inntil 6 år.

§ 328 *Grovt ran*

Grovt ran straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om ranet er grovt skal det særlig legges vekt på om

- a) det er brukt grov vold,
- b) det er truet med skytevåpen eller annet særlig farlig redskap,
- c) ranet er nøye planlagt, foretatt overfor en forsvarsløs person, eller
- d) det gjaldt en betydelig verdi.

Straffen for grovt ran er fengsel inntil 21 år dersom ranet har hatt til følge død eller betydelig skade på kropp eller helse, og lovbrøteren har utvist uaktsomhet med hensyn til følgen eller kunne ha innsett muligheten for den.

§ 329 *Forbund om ran*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som inngår forbund med noen om å begå ran.

§ 330 *Utpressing*

For utpressing straffes den som med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning tvinger noen til å handle slik at det medfører tap eller fare for tap for ham eller den han handler for, ved

- a) annen ulovlig atferd enn den som rammes av § 327 første ledd, eller
- b) utilbørlig å true med anklage eller anmeldelse for noe straffbart, eller med å sette frem en skadelig opplysning.

Straffen for utpressing er bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 331 *Grov utpressing*

Grov utpressing straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om utpressingen er grov skal det særlig legges vekt på om den

- a) gjaldt en betydelig verdi,
- b) var nøye planlagt,
- c) var foretatt overfor en forsvarsløs person,
- d) har medført særlig store påkjenninger,
- e) har pågått over lengre tid, eller
- f) av andre grunner er av en særlig farlig eller samfunns-skadelig art.

§ 332 *Heleri*

For heleri straffes den som mottar eller skaffer seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling. Likestilt med utbytte er en gjenstand, fordring eller tjeneste som trer istedenfor det. Heleri straffes selv om ingen kan straffes for handlingen som utbyttet stammer fra på grunn av utilregnelighet, jf. § 20.

Første ledd anvendes ikke på den som mottar utbyttet til vanlig underhold av seg eller andre fra en som plikter å yte slikt underhold, eller den som mottar utbytte som normalt vederlag for vanlige forbruksvarer, bruksting eller tjenester.

Straffen for heleri er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 333 *Grovt heleri*

Grovt heleri straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om heleriet er grovt skal det særlig legges vekt på hva slags handling utbyttet stammer fra, om fordelen gjerningspersonen har skaffet seg er betydelig, og om den skyldige har drevet heleri regelmessig. Gjelder heleriet utbytte av narkotikalovbrudd, skal det også legges vekt på arten og mengden av det stoffet utbyttet knytter seg til.

Dersom utbyttet stammer fra grovt ran, grov menneskehandel eller særlig grov narkotikaovertrødelse, er straffen fengsel inntil 15 år.

§ 334 *Mindre heleri*

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i heleri når straffskylden er liten fordi handlingen som utbyttet stammer fra, størrelsen på utbyttet eller omstendighetene for øvrig tilsier det.

§ 335 *Uaktsomt heleri*

Uaktsomt heleri som nevnt i §§ 332 og 333 straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 336 *Forbund om heleri*

Den som inngår forbund med noen om å begå heleri som nevnt i § 332, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 337 *Hvitvasking*

For hvitvasking straffes den som

- a) yter bistand til å sikre utbyttet av en straffbar handling for en annen ved for eksempel å innkreve, oppbevare, skjule, transportere, sende, overføre, konvertere, avhende, pantsette eller investere det, eller
- b) gjennom konvertering eller overføring av formuesgoder eller på annen måte skjuler eller tilslører hvor utbyttet av en straffbar handling han selv har begått, befinner seg, stammer fra, hvem som har rådigheten over det, dets bevegelser, eller rettigheter som er knyttet til det.

Likestilt med utbyttet er gjenstand, fordring eller tjeneste som trer i stedet for det.

Hvitvasking straffes selv om ingen kan straffes for handlingen som utbyttet stammer fra på grunn av utilregnelighet, jf. § 20.

Straffen for hvitvasking er bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 338 *Grov hvitvasking*

Grov hvitvasking straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om hvitvaskingen er grov skal det særlig legges vekt på hva slags handling utbyttet stammer fra, om utbyttet hvitvaskeren har hatt befatning med er av betydelig verdi, og om lovbrysterer har drevet hvitvasking regelmessig. Gjelder det utbytte av narkotikalovbrudd, skal det også legges vekt på art og mengde av det stoffet utbyttet knytter seg til.

Dersom utbyttet stammer fra grovt ran, grov menneskehandel eller særlig grov narkotikaovertrødelse, er straffen fengsel inntil 15 år.

§ 339 *Mindre hvitvasking*

Med bot straffes den som gjør seg skyldig i hvitvasking når straffskylden er liten fordi handlingen som utbyttet stammer fra, verdien av det utbyttet hvitvaskeren har hatt befatning med og omstendighetene for øvrig tilsier det.

§ 340 *Uaktsom hvitvasking*

Uaktsom hvitvasking som nevnt i §§ 337 og 338 straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 341 *Forbund om hvitvasking*

Den som inngår forbund med noen om å begå hvitvasking som nevnt i § 337 eller § 338, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 342 *Brukstyveri av motorvogn mv.*

For brukstyveri av motorvogn straffes den som uten å ha rett til det tar en motorvogn og bruker eller forføyer over den. Den som tilhører husstanden til eller er i tjeneste hos den som har rett til bilen, straffes likevel ikke for slikt brukstyveri.

Med motorvogn menes kjøretøy som blir drevet frem med motor.

Straffen for brukstyveri av motorvogn er bot eller fengsel inntil 2 år.

På samme måte straffes brukstyveri av fartøy som har motor til fremdrift, og av luftfartøy.

§ 343 *Ulovlig bruk av løsøre mv.*

Med bot straffes den som ulovlig bruker eller forføyer over en løsøregjenstand som tilhører en annen, slik at den berettigede påføres tap eller ulempe.

§ 344 *Grov ulovlig bruk av løsøre*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ulovlig bruker eller forføyer over en løsøregjenstand som tilhører en annen, og ved det skaffer seg eller andre en betydelig vinning eller påfører den berettigede et betydelig tap.

§ 345 *Besittelseskrenkelse*

Den som utetmessig setter seg eller andre i besittelse av en løsøregjenstand, straffes med bot.

§ 346 *Ulovlig bruk mv. av fast eiendom*

Med bot straffes den som bruker eller rår over fast ei-

endom i strid med rettighetene til eieren eller en annen som rettmessig rår over eiendommen, slik at den berettigede påføres tap eller ulempe, eller i strid med dennes uttrykkelige forbud.

Straff etter første ledd anvendes likevel ikke på den som er part i en avtale med den berettigede om bruken av eller rådigheten over eiendommen.

Kapittel 28. Skadeverk og fremkalling av fare for allmennheten

§ 351 *Skadeverk*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som skader, ødelegger, gjør ubrukkelig eller forspiller en gjenstand som helt eller delvis tilhører en annen.

For skadeverk straffes også den som uberettiget endrer, gjør tilføyelser til, ødelegger, sletter eller skjuler andres data.

§ 352 *Grovt skadeverk*

Grovt skadeverk straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om skadeverket er grovt skal det særlig legges vekt på

- skadeverkets art og objekt, for eksempel om det er rettet mot gjenstander til alminnelig nytte eller prydnad, eller som har historisk, nasjonal eller religiøs verdi,
- om skaden er av et stort omfang,
- om det var motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne, og
- om det er begått ved flere anledninger, av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg.

Skadeverk som innebærer ødeleggelse av gjenstand som har en betydelig historisk, nasjonal eller religiøs verdi, eller som innebærer en svært omfattende ødeleggelse av eiendom, regnes som særlig grovt skadeverk. Det samme gjelder skadeverk som har til følge slik ødeleggelse, tap av menneskeliv eller betydelig skade på kropp eller helse, eller nærliggende fare for slike følger. Særlig grovt skadeverk straffes med fengsel inntil 15 år.

Skadeverk som nevnt i første ledd og som er forøvd ved grov uaktsomhet, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år. Grovt uaktsomt skadeverk som nevnt i annet ledd straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 353 *Mindre skadeverk*

Mindre skadeverk straffes med bot. Ved avgjørelsen av om skadeverket er mindre, skal det særlig legges vekt på dets art og objekt, skadeomfanget og hvilke følger det har hatt eller lovbrysterer burde ha skjont at det kunne ha fått.

For mindre skadeverk straffes også den som tilsmusser en gjenstand som tilhører en annen.

§ 354 *Forledelse til formuestap*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som ved å fremkalle eller styrke en villfarelse forleder noen til å gjøre eller unnlate noe som fører til formuestap for noen.

§ 355 *Fremkalling av fare for allmennheten*

Med fengsel fra 2 år inntil 21 år straffes den som forårsaker brann, oversvømmelse, sprengning, sammenstøtning, sjøskade, jernbaneulykke, luftfartsulykke eller lignende ulykke, som lett kan medføre tap av menneskeliv.

§ 356 *Uaktsom fremkalling av fare for allmennheten*

Uaktsom fremkalling av fare for allmennheten straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 357 *Forbund om fremkalling av fare for allmennheten*

Den som inngår forbund om å begå en handling som nevnt i § 355, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 358 *Straff for å hindre forebygging av allmennfarlig ulykke eller avverging av følgene av den*

Den som ved å skade eller fjerne redskaper eller på annen måte søker å hindre noen i å forebygge eller avverge en ulykke som nevnt i § 355 eller følgene av den, straffes med fengsel inntil 6 år.

Kapittel 29. Vern av tilliten til penger og visse dokumenter

§ 361 *Dokumentfalsk*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- ettergjør eller forfalsker et dokument, eller anskaffer et ettergjort eller forfalsket dokument med forsett om bruke det eller la det fremstå som ekte eller uforfalsket,
- rettsstridig bruker et dokument som nevnt i bokstav a og lar det fremstå som ekte eller uforfalsket, eller
- utsteder et dokument og uriktig tillegger seg en stilling som er av vesentlig betydning for dokumentets bevisverdi, og lar dokumentet fremstå som riktig.

Med dokument menes i dette kapittel en informasjonsbærer som gjelder et rettsforhold eller ellers egner seg som bevis for et rettsforhold.

§ 362 *Mindre dokumentfalsk*

Når straffverdigheten er liten, straffes dokumentfalsk med bot. Ved denne avgjørelsen skal det særlig legges vekt på

- hvilken verdi handlingen gjelder,
- om den har hatt til følge skade eller uleilighet for noen,
- i hvilken utstrekning den er resultat av planlegging.

§ 363 *Dokumentødeleggelse mv.*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget ødelegger eller unndrar et dokument eller en del av det.

§ 364 *Borttaking av grensemerke mv.*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som uberettiget

- fjerner, flytter eller ødelegger grensemerke eller merke for grunneiendom eller grunnrettighet, eller
- setter opp slike falske merker.

§ 365 *Uriktig erklæring bestemt til bruk som bevis*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- i et dokument utstedt som ledd i forvaltningens virksomhet, i rettspleie eller i en helseattest gir en uriktig erklæring som er bestemt til å brukes som bevis,
- bruker som riktig en slik erklæring, eller
- forsettlig eller grovt uaktsomt utferdiger uriktig dokument som er egnet som bevis for å oppnå skatte- eller avgiftsmessige fordeler.

Adgangen til å reise straffesak eller avsi straffedom etter første ledd bokstav c faller bort etter 10 år.

§ 366 *Misbruk av identifikasjonsbevis*

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som overlater et vitnemål, pass eller liknende identifikasjonsbevis som er utferdiget til ham, til en annen, selv om han vet eller bør forstå at det vil bli brukt ulovlig.

§ 367 *Pengefalsk*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som forfalsker eller ettergjør penger eller innfører, anskaffer eller mottar slike penger med forsett om utgivelse.

På samme måte straffes den som utgir forfalskede eller ettergjorte penger som ekte eller uforfalsket. Den som uaktsomt medvirker til slik utgivelse, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 368 *Grov pengefalsk*

Grov pengefalsk straffes med bot eller fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om pengefalsken er grov skal det særlig legges vekt på om den gjelder et betydelig beløp, og om den er systematisk utført.

§ 369 *Forberedelse til pengefalsk*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som til forberedelse av pengefalsk fremstiller eller skaffer til veie utstyr og annet som er bestemt for forfalsking av penger.

Kapittel 30. Bedrageri, skattesvik og liknende økonomisk kriminalitet

§ 371 *Bedrageri*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning

- fremkaller, styrker eller utnytter en villfarelse og derved rettsstridig forleder noen til å gjøre eller unnlate noe som volder tap eller fare for tap for noen, eller
- bruker uriktig eller ufullstendig opplysning, endrer data eller datasystem, disponerer over et kredittkort eller debetkort som tilhører en annen, eller på annen måte uberettiget påvirker resultatet av en automatisert databehandling, og derved volder tap eller fare for tap for noen.

§ 372 *Grovt bedrageri*

Grovt bedrageri straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om bedrageriet er grovt skal det særlig legges vekt på om

- det har hatt til følge en betydelig økonomisk skade,

- b) det er voldt velferdstap eller fare for liv eller helse,
- c) det er begått ved flere anledninger eller over lengre tid,
- d) det er begått av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg,
- e) lovbrøyteren har foregitt eller misbrukt stilling, verv eller oppdrag,
- f) det er ført eller utarbeidet uriktige regnskaper eller uriktig regnskapsdokumentasjon, eller
- g) lovbrøyteren har forledet allmennheten eller en større krets av personer.

§ 373 *Mindre bedrageri*

Bedrageri straffes med bot når straffskylden er liten fordi det gjaldt en ubetydelig verdi og forholdene for øvrig tilsier det.

§ 374 *Grovt uaktsomt bedrageri*

Grovt uaktsomt bedrageri straffes med bot eller fengsel inntil 1 år. Dersom et grovt uaktsomt bedrageri må anses som grovt, jf. § 372 annet punktum, kan fengsel inntil 2 år anvendes.

§ 375 *Forsikringsbedrageri*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- a) ved inngåelsen av en forsikringsavtale fortier eller gir uriktig opplysning om en omstendighet som er av betydning for forsikringsgiveren, eller utviser grov uaktsomhet med hensyn til denne betydningen, eller
- b) i den hensikt å få utbetalt en forsikringssum til seg eller andre, skader eller ødelegger en forsikret gjenstand eller på annen måte fremkaller et forsikringstilfelle.

På samme måte straffes den som med forsett om å få utbetalt en forsikringssum til seg eller andre

- a) uriktig oppgir eller gir det utseendet av at et forsikringstilfelle er inntrådt,
- b) gir en skadeoppgave som står i påtakelig misforhold til skaden, eller på annen måte gir uriktig eller ufullstendig opplysning, eller
- c) oppgir til erstatning en gjenstand som ikke er forsikret, ikke er til eller ikke er skadet.

§ 376 *Grovt forsikringsbedrageri*

Grovt forsikringsbedrageri straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om forsikringsbedrageriet er grovt skal det særlig legges vekt på om det

- a) har hatt til følge en betydelig økonomisk skade,
- b) har voldt fare for liv eller helse,
- c) er begått ved flere anledninger eller over lengre tid, eller
- d) er begått av flere i fellesskap eller har et planlagt eller organisert preg.

§ 377 *Bedragerilignende handlinger*

Med bot straffes den som uten å oppgi navn og adresse forlater et overnattingssted, serveringssted eller annet sted der en ytelse er mottatt, uten å betale på stedet som forutsatt. Straff etter paragrafen her kommer ikke til anvendelse dersom forholdet går inn under § 373.

§ 378 *Skattesvik*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som gir uriktig eller ufullstendig opplysning til en offentlig myndighet, eller unnlater å gi pliktig opplysning, når han forstår eller bør forstå at det kan føre til skattemessige fordeler.

§ 379 *Grovt skattesvik*

Grovt skattesvik straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om skattesviket er grovt skal det særlig legges vekt på om det

- a) har ledet til eller kunne ha ledet til unndragelse av et betydelig beløp,
- b) er utført på en måte som i særlig grad har gjort det vanskelig å oppdage,
- c) er begått ved flere anledninger eller over lengre tid,
- d) er begått av flere i fellesskap eller har et planmessig eller organisert preg,
- e) er utført ved å misbruke stilling eller tillitsforhold, eller
- f) foreligger medvirkning under utøvelse av næring.

Ved avgjørelsen av om skattesviket er grovt kan flere overtredelser ses i sammenheng.

Denne paragrafen kommer til anvendelse også om det foreligger uvitenhet med hensyn til de momenter som gjør handlingen grov, når uvitenheten er grovt uaktsom.

§ 380 *Grovt uaktsomt skattesvik*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som grovt uaktsomt gir uriktig eller ufullstendig opplysning til en offentlig myndighet, eller unnlater å gi pliktig opplysning, når han bør forstå at det kan føre til skattemessige fordeler. Dersom et grovt uaktsomt skattesvik må anses som grovt, jf. § 379 første ledd, kan fengsel inntil 6 år anvendes.

§ 381 *Foreldelse av skattesvik*

Fristen for foreldelse av straffansvar etter §§ 378 til 380 er 10 år.

§ 382 *Villedende og uriktig selskapsinformasjon*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som i oppfordring til å delta i stiftelse eller utvidelse av aksjeselskap, allmennaksjeselskap eller annet selskap med økonomisk formål, eller i oppfordring til å overta lån til slikt selskap, gir villedende eller uriktig opplysning av betydning for bedømmelsen av selskapet.

På samme måte som etter første ledd straffes tillitsmann eller funksjonær i selskap som nevnt, såfremt han offentliggjør villedende eller uriktig opplysning av betydning for bedømmelsen av selskapet, eller gir slik opplysning til en selskapsdeltaker eller selskapets fordringshaver, noen av dets organer eller til en offentlig myndighet. Likestilt med tillitsmann og funksjonær etter første punktum, er andre som på grunn av oppdrag for selskapet har kjennskap til dets forhold.

§ 383 *Grov villedende og uriktig selskapsinformasjon*

Grove overtredelser av § 382 straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om lovbruddet er grovt skal det særlig legges vekt på

- a) lovbruddets omfang,
- b) hvilke følger lovbruddet har hatt,
- c) om lovbruddet/handlingen retter seg mot allmennheten eller en større krets av personer,
- d) om lovbruddet er begått ved flere anledninger eller over lengre tid,
- e) om lovbruddet er begått av flere i fellesskap eller har et systematisk preg,
- f) om lovbruderen har foregitt eller misbrukt stilling, verv eller oppdrag, eller
- g) om det er ført eller utarbeidet uriktige regnskaper eller uriktig regnskapsdokumentasjon.

§ 384 *Grovt uaktsom villedende og uriktig selskapsinformasjon*

Grovt uaktsom villedende eller uriktig selskapsinformasjon straffes med bot eller fengsel inntil ett år. Er det grovt uaktsomme lovbruddet grovt, jf. § 383 annet punktum, kan fengsel inntil 2 år anvendes.

§ 385 *Svikaktig dobbeltsalg mv.*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som påfører eller utsetter den berettigede for tap ved å disponere over et

- a) formuesgode som en annen har fått, eller mot helt eller delvis betalt vederlag er tilsagt, eiendomsrett eller bruksrett til, eller
- b) gjeldsbrev som helt eller delvis er innfridd.

§ 386 *Krenkelse av sikkerhetsrett*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som uberettiget disponerer over et formuesgode som han eier eller besitter, og som en annen har sikkerhet i, og ved det påfører eller utsetter den sikrede for tap.

§ 387 *Korrupsjon*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag, eller
- b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag.

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

§ 388 *Grov korrupsjon*

Grov korrupsjon straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om korrupsjonen er grov skal det særlig legges vekt på om handlingen

- a) er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag,
- b) om den har eller kunne ha hatt til følge betydelig økonomisk fordel,
- c) om det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, og
- d) om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap.

§ 389 *Påvirkningshandel*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som

- a) for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel for å påvirke utøvelsen av en annens stilling, verv eller utføring av oppdrag, eller
- b) gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utøvelsen av en annens stilling, verv eller utføring av oppdrag.

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

§ 390 *Økonomisk utroskap*

Den som handler mot en annens interesser som han styrer eller har tilsyn med, med forsett om å oppnå en uberettiget vinning for seg eller andre eller om å skade, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

Straff for utroskap anvendes ikke på handling som faller inn under § 324, jf. § 325, eller § 387, jf. § 388.

§ 391 *Grov økonomisk utroskap*

Grov økonomisk utroskap straffes med fengsel inntil 6 år.

Ved avgjørelsen av om den økonomiske utroskapen er grov skal det særlig legges vekt på momentene som er nevnt i § 388 annet punktum.

§ 392 *Regnskapsovertredelse*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som overtrer bestemmelser om bokføring og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, årsregnskap, årsberetning eller regnskapsoppbevaring som er fastsatt i lov eller forskrift i medhold av lov.

§ 393 *Grov regnskapsovertredelse*

Grov regnskapsovertredelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om regnskapsovertredelsen er grov skal det særlig legges vekt på om

- a) det er brukt uriktig eller villedende informasjon eller et uriktig dokument,
- b) den er begått over lang tid,
- c) den er begått av noen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling eller virksomhet,
- d) den har gitt betydelig økonomisk fordel,
- e) det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, eller
- f) den har gjort det vanskelig å kontrollere virksomheten.

§ 394 *Uaktsom regnskapsovertredelse*

Uaktsom regnskapsovertredelse straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Kapittel 31. Kreditorvern

§ 401 *Uforsvarlige økonomiske disposisjoner*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt påfører fordringshaverne betydelig tap ved

- a) pengespill eller annen risikopreget aktivitet,
- b) annen lettsindig atferd,

- c) overdrevent forbruk, eller
- d) grovt uordentlig forretningsførsel.

§ 402 Kreditorbegunstigelse

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt gir en fordringshaver oppgjør eller sikkerhet, når skyldneren er eller blir eller står i påtakelig fare for å bli insolvent og av den grunn forringer fordringshavernes dekningsutsikt i betydelig grad.

§ 403 Hindring av dekning til en enkeltforfølgende kreditor

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som under en tvangsfyllbyrdelse eller midlertidig sikring forsettlig eller grovt uaktsomt foretar en handling som er egnet til å hindre at et formuesgode tjener til dekning for en eller flere fordringshavere.

§ 404 Formuesforringelse ved insolvensfare

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som foretar en uforsvarlig handling som

- a) er egnet til å hindre at et formuesgode tjener til dekning for en eller flere fordringshavere, og
- b) gjør at skyldneren er, blir, eller står i påtakelig fare for å bli insolvent.

Det fritar ikke for straff at insolvens etter første ledd bokstav b ikke lar seg fastslå, dersom årsaken er at skyldneren forsettlig eller grovt uaktsomt har overtrådt regnskapsbestemmelser i lov eller forskrift.

§ 405 Grov formuesforringelse

Grov formuesforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om formuesforringelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den innebærer en betydelig svekkelse av fordringshavernes utsikt til å få dekning, om den var planlagt og om den gjaldt et betydelig beløp.

§ 406 Grovt uaktsom formuesforringelse ved insolvens mv.

Grovt uaktsom formuesforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 407 Unnlatelse av å begjære gjeldsforhandling eller oppbud

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en insolvent skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å begjære åpning av gjeldsforhandling etter konkursloven eller konkurs, dersom

- a) unnlatelsen medfører at en disposisjon eller et utlegg ikke kan omstøtes, og dette forringer fordringshavernes dekningsutsikt betydelig, eller
- b) skyldnerens næringsvirksomhet klart går med tap, og skyldneren må innse at han ikke vil kunne gi fordringshaverne oppgjør innen rimelig tid.

Unnlatelse av å begjære gjeldsforhandling eller konkurs er likevel straffri dersom skyldneren har opptrådt i forståelse med fordringshavere som representerer en ve-

sentlig del av fordringsmassen med hensyn til beløp og antall.

§ 408 Boforringelse under fellesforfølgning

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som under konkurs eller gjeldsforhandling etter loven

- a) opptrer på en måte som er egnet til å hindre at et formuesgode tjener til dekning eller utnyttelse for fordringshaverne, eller
- b) uriktig oppgir eller vedkjenner seg forpliktelser.

§ 409 Grov boforringelse under fellesforfølgning

Grov boforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om boforringelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den betydelig svekker fordringshavernes utsikt til å få dekning.

Grovt uaktsom boforringelse straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 410 Straffansvar for andre enn skyldneren.

Medvirkning

Den som til fordel for eller på vegne av skyldneren foretar en handling som nevnt i §§ 401 til 409, straffes som der bestemt.

En fordringshaver som har medvirket til overtredelse av en bestemmelse i dette kapitlet ved å motta eller kreve oppfyllelse av skyldneren, straffes bare når fordringshaveren har brukt utilbørlige midler for å oppnå dette.

Nåværende § 401 blir § 411 som innleder tredje del og som skal lyde:

§ 411 Ikraftsetting

Ikraftsetting av straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 fastsettes ved lov. Fra tidspunktet for ikraftsetting oppheves straffeloven 22. mai 1902 nr. 10.

Kapittel 16 kan settes i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid som kapittel 16 settes i kraft, gjelder første del i straffeloven 2005 for bestemmelsene i kapittel 16. Alminnelig del i straffeloven 1902 gjelder ikke for kapittel 16. Fra den tid kapittel 16 tar til å gjelde, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Militær straffelov 22. mai 1902 nr. 13 § 107 oppheves.
2. Lov 13. desember 1946 nr. 14 om straff for utlendske krigsbrottsmenn oppheves.
3. I lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere mv. skal § 9 annet punktum lyde:

Utlevering kan likevel skje dersom siktelsen, tiltalen eller domfellelsen gjelder folkemord, forbrytelse mot menneskeheten, og har en strafferamme på fengsel i 15 år eller mer.

Nåværende § 402 blir § 412 og skal lyde:

§ 412 Endringer i andre lover

Med virkning fra den tid hele straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 settes i kraft, gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1. I lov 2. oktober 1751 Første Codicill og Tillæg til Grendse-Tractaten imellem Kongerigerne Norge og

Sverrig Lapperne betreffende (Lappekodisillen) skal § 19 siste punktum lyde:

For hver Gang saadan *lovbrud* skeer, fordobles Straffen; forgriber Lappen sig paa bemelte Personer videre, end det til simpel Opsetsighet kand regnes, Straffes han desuden derfor efter Loven.

1 a. I lov 6. juni 1891 nr. 2 om Guld-, Sølv- og Platinavarers Finhed og Stempling m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 9 skal lyde:

Overtredelse av bestemmelsene i denne lov straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Nåværende § 9 blir ny § 10.

2. I lov 3. august 1897 nr. 2 om særlige Straffebestemmelser m.v. for Personer, som i Henhold til Grundlovens § 75 h indkaldes til at møde for Stortinget skal § 2 lyde:

Den som gir en uriktig forklaring til Stortinget etter innkalling i henhold til Grunnloven § 75, straffes som bestemt i straffeloven § 221.

3. I lov 19. desember 1898 nr. 3 om tilvirkning af Æthylæther skal § 7 lyde:

Med Hensyn til den Straf eller Erstatning, der paadragges ved Tilvirkning i Strid med Bestemmelserne i denne Lov eller de i Henhold til denne givne Kontrolregler, ved Besvigelse af Afgift, ved at skjænke eller tilbyde Gaver til Kontrolbetjeningen eller ved andre *Lovbrud* finder de til enhver Tid gjældende Bestemmelser om *Lovbrud* mod Lovgivningen om Brændevins Tilvirkning tilsvarende Anvendelse.

4. I lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige Straffelovs Ikrafttræden gjøres følgende endringer:

§§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17 og 18 oppheves.

5. I lov 22. mai 1902 nr. 13 militær straffelov gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Straffelovens første Del finder Anvendelse paa de strafbare Handlinger, som omhandles i nærværende Lov, forsaavidt denne intet modsat bestemmer.

§ 2 skal lyde:

Militære Lovbrud er alene de strafbare Handlinger, som omhandles i denne Lov.

§ 2 annet ledd oppheves.

§ 12 skal lyde:

1. De straffer, som anvendes efter denne lov, er fengsel, arrest og bøter. Forvaring kan idømmes efter reglene i *straffeloven § 40*. I særlige tilfelle anvendes rettighetstap som nevnt i *straffeloven § 56*.

2. Med ovennævnte Straffe kan som Tillægsstraffe forbindes:

f) Kunngjøring av dommen, hvorved lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning § 3-6, jfr. nærværende lov §§ 40, 41, 59 og 60, får tilsvarende anvendelse;

g) Forvisning fra bestemte Steder overensstemmende med Straffeloven § 57.

§ 12 nr. 2 bokstav a oppheves.

§ 13 første ledd skal lyde:

De i *Straffeloven* og i Lov om Fængselsvæsenet givne Regler om *Fængsel* og Bøder kommer, forsaavidt intet modsat er bestemt, til Anvendelse paa de militære *Fængsels-* og Bødestraffe.

§ 13 annet og tredje ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir nytt annet ledd.

§ 15 skal lyde:

Arrest anvendes kun paa militære og civilmilitære Personer samt Krigsfanger og medfarende paa Skib og idømmes som Husarrest fra 1 til 30 Dage eller som Vagtarrest fra 1 til 60 Dage, men i de i §27, jf. *Straffeloven § 79 bokstav a*, omhandlede Tilfælde henholdsvis indtil 45 og 90 Dage.

1 dags Arrest svarer til 1 Dags Fængsel.

§ 16 tredje ledd skal lyde:

Hvor Benyttelse af militært Arrestlokale vilde volde uforholdsmæssig Ulempe eller Bekostning, kan Arresten udholdes i Kreds fængsel eller Hjælpe fængsel. Uden eget Samtykke maa Arrestanten ikke sættes sammen med nogen, der udstaar Straf af *Fængsel* eller med Varetægtsfange.

§ 20 skal lyde:

Den som dømmes for overtredelse av krigsartiklene, kan idømmes tap av stemmerett i offentlige anliggender for en tid av inntil 10 år. For øvrig får reglene om rettighetstap i *Straffeloven § 56* tilsvarende anvendelse.

§ 23 skal lyde:

Med hensyn til inndragning finner *Straffeloven §§ 67–75* tilsvarende anvendelse.

§ 25 skal lyde:

Paa Handling, der under paatrængende Fare eller Nød foretages for at faa givne Befalinger adlydte, finder *Straffeloven §§ 17, 18 og 80* tilsvarende Anvendelse.

§ 27 skal lyde:

Bestemmelserne i *Straffeloven §§ 34–39* kan bringes i Anvendelse, ogsaa hvor der idømmes Arrest. Samme Lovs § 79 bokstav a finder tilsvarende Anvendelse, hvor nogen af de strafbare Handlinger skulde have medført nævnte Straf.

§ 30 første ledd skal lyde:

Med hensyn til foreldelse gjelder for arrest de samme regler som i *Straffelovens 15de kapitel* bestemt.

§ 32 skal lyde:

Lovbrud ved trykt Skrift, hvis Forfatter ikke har navn-

givet sig eller paa anden Maade betegnet sig som hørende til den væbnede Magt, er ikke at anse som *militære Lovbrud* uden i de i §§ 47, 49, 69 og 86 nævnte Tilfælde.

§ 33 skal lyde:

Alle militære *Lovbrud* er offentlig Paatale undergivet.

Overskriften til amnen del skal lyde:

Militære Lovbrud.

§ 34 tredje ledd skal lyde:

Paa samme Maade straffes den, som retsstridig *bevirker at* en anden forlader eller bliver borte fra det Sted, hvor det paaligger ham som militær Pligt at være tilstede.

§ 36 skal lyde:

Den, som i Hensigt at unddrage sig sin militære Tjeneste ved Lemlæstelse eller paa anden Maade gjør sig helt eller delvis ubrugbar *dertil, at* nogen anden i saadan Hensigt gjøres ubrugbar til Krigstjeneste, straffes med Fængsel indtil 2 Aar.

Paa samme Maade straffes den, som ved at foregive Sygdom eller Legemsfeil søger at unddrage sig fra *militær Tjeneste.*

Overskriften til femte kapittel skal lyde:

Lovbrud med Hensyn til den militære Underordning.

§ 40 oppheves.

§ 41 skal lyde:

Den, som ved falsk anklage for *militært Lovbrud* mot nogen foresatt eller overordnet forgår sig på sådan måte som i *Straffeloven* §§ 222–225 omhandlet, straffes med de der bestemte straffer, dog så, at arrest trer istedenfor bøter.

Den, som ellers mot bedre vitende inngir nogen ubeføiet besværing eller klage over foresatte eller overordnede i anledning av *tjenesteforhold, straffes med arrest eller fengsel inntil 6 måneder.* Skjer det ikke mot bedre vitende, men dog uten rimelig grunn og besværingen eller klagen viser sig å være aldeles ubeføiet, straffes den skyldige med arrest.

§ 42 skal lyde:

Den, som mod en foresatt eller overordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i noget *Lovbrud* mod den personlige Frihed, straffes med de i *Straffeloven* bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Er *Lovbruddet* forøvet i Nærvær af samlet Trop eller Skibsmandskab eller nogen betydelig Del deraf, straffes den skyldige med Fængsel i mindst 1 Aar.

§ 43 skal lyde:

Den, som ved Vold eller Trusel søger at formaa en fo-

resat eller overordnet til at foretage eller undlade en Tjenestehandling eller at hindre ham under en *saadan, straffes med Fængsel indtil 6 Aar.*

Med Fængsel indtil 3 Aar straffes den, som ved Vold eller Trusel søger at hindre en anden Krigsmand fra at udføre en ham af foresatte given Befaling i *Tjenesteanliggende.*

§ 44 skal lyde:

Den, som mod en foresatt eller overordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i *noget Lovbrud* mod *Liv og Kropp,* straffes med de i *Straffeloven* bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Er *Lovbruddet* forsættlig og forøvet i Nærvær af samlet Trop eller Skibsmandskab eller nogen betydelig Del deraf, straffes den skyldige med Fængsel i mindst 1 Aar.

§ 46 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Voldes derved saadant Tab eller saadan Skade, kan Straffetiden forlænges til 10 Aar.

§ 47 skal lyde:

Den, som søger at ophidse Krigsmand til Uvilje mod Tjenesten eller til Had mod foresatte eller *overordnede, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar. Dersom Lovbruddet er forøvet ved trykt Skrift, skal dette utgjøre et skjerpene Moment ved utmålingen av Straff.*

§ 49 bokstav c skal lyde:

c) at negte Lydighed mod en foresatts Befaling i *Tjenesteanliggende, straffes for Opvigleri med Fængsel indtil 6 Aar.*

§ 50 skal lyde:

Aftaler flere Krigsmænd at ville i Fællesskab øve saadan Vold, Tvang eller Ulydighed som i § 49 omhandlet, straffes de for Mytteri med Fængsel indtil 3 Aar, men med Fængsel indtil 6 Maaneder, hvis de alle opgiver den strafbare Plan, før nogen militær Myndighed er kommen til Kundskab om samme; under særdeles formildende Omstændigheder kan i saa Fald Straf helt bortfalde.

§ 51 første ledd skal lyde:

Med Fængsel indtil 2 Aar straffes den Krigsmand, som undlader gjennom betimelig Anmeldelse for vedkommende Myndighed eller paa anden Maade at søge afverget et Mytteri eller *et Lovbrud* mod §§ 42 eller 44 af nogen i *Straffeloven* §§ 254, 272, 275 eller 287 omhandlet Slags eller sammes Følger, uagtet han til en Tid, da *Lovbruddet* eller dets Følger endnu kunde forebygges, har erholdt paalidelig Kundskab om, at den er igjære eller er forøvet.

§ 52 skal lyde:

Søger flere Krigsmænd i Fællesskab retsstridig a) at øve Vold mod en foresatt eller overordnet, eller

- b) at tvinge en saadan til at foretage eller undlade en tjenestehandling, eller
 c) at negte Lydighed mod en foresats Befaling i Tjenesteanliggende,

bliver de deri skyldige at straffe for Oprør, Anstiftere og Hovedmænd saavelsom de, der øver Vold mod foresatte eller overordnede, med *Fængsel indtil 10 Aar* og de øvrige medvirkende med *Fængsel indtil 6 Aar*.

Voldes ved Oprøret Tab af Menneskeliv eller betydelig Skade for Krigsvæsenet, eller foregaar *Lovbruddet* i Havsnød, eller medfører den Fare for Skibets Sikkerhed, kan Straffen for Anstiftere og Hovedmænd forlænges til Fængsel paa Livstid og for de øvrige medvirkende til Fængsel indtil 10 Aar.

§ 53 annet punktum skal lyde:

For Anstiftere og Hovedmænd nedsættes den til Fængsel indtil 6 Aar, saafremt alle Deltagere vender tilbage til Lydighed, inden det er kommet til saadan Forøvelse af Vold eller Tvang.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Den, som ved at misbruge sin Myndighed eller ved uretmæssig at tiltage sig saadan retsstridig søger at formaa en undergiven eller underordnet til at gjøre, taale eller undlade noget, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 2 Aar, men i Gjentakelsestilfælde indtil 3 Aar.

§ 58 skal lyde:

Den som uberettiget udøver Disciplinærmyndighed, eller som overskrider sin Disciplinærmyndighed, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 59 første ledd skal lyde:

Den, som mod en undergiven eller underordnet i Anledning af Tjenesten eller under Udførelse af militære Tjenesteplichter gjør sig skyldig i nogen Ærekrænkelse eller *Lovbrud* mod Liv, Legeme eller Helbred, straffes med de i *Straffeloven* bestemte Straffe, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder, og at der for de i § 271 første ledd omhandlede *Lovbrud* kan anvendes Fængsel indtil 1 Aar.

§ 60 skal lyde:

Den, som ved falsk anklage for *militært lovbrudd* mot nogen undergiven eller underordnet forgår sig på sådan måte som i *straffeloven* §§ 222–225 omhandlet, straffes med de der bestemte straffer, dog så at arrest trer istedenfor bøter.

§ 61 første ledd skal lyde:

En foresat eller overordnet, som forleder eller tilskynder nogen ham i Tjenesten undergiven Befalingsmand til at forøve nogen i dette Kapitel omhandlet *Lovbrud* eller bistaar ham dermed eller vidende lader ham forøve den, eller som misbruger sin Stilling til at tilskynde en anden Befalingsmand til at forøve en saadan eller til at bistaar ham dermed, straffes efter de samme Straffebud som denne, dog saa, at Straffen inden de for vedkommende Strafart fastsatte Grænser kan forhøies med indtil en Halvdel.

Overskriften til syvende kapittel skal lyde:

Lovbrud med Hensyn til særegne Tjenesteplichter og den militære Orden.

§ 63 skal lyde:

Krigsmand, som forbyrder sig paa saadan Maade som i *Straffeloven* § 387, jf. 388 omhandlet, straffes saaledes som der bestemt, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder.

§ 65 skal lyde:

Krigsmand, som pligtstridig undlader at anmelde sine undergivnes strafbare Handlinger eller at udøve sin Disciplinærmyndighed, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar, men med *Arrest indtil 3 Maaneder*, saafremt Undladelsen er skeet af Uagtsomhed.

§ 66 skal lyde:

Krigsmand, som *bevirker*, at en Fange, der staar under militær bevogtning, undviger, eller som undlader at udføre en Paagribelse, der paaligger ham ifølge Tjenesteplicht eller særlig Befaling, straffes med *Fængsel indtil 5 Aar*, men, hvis det er skeet af Uagtsomhed, med *Arrest indtil 6 Maaneder*.

§ 67 første ledd skal lyde:

Den, som afgiver urigtige tjenestlige Attester, Meddelelser eller *Erklæringer*, straffes med Arrest eller med Fængsel indtil 3 Aar.

§ 68 skal lyde:

Den, som *bevirker* at der i nogen Tjenesten vedkommende Protokol anføres Usandhed eller lægges Skjul paa Sandheden, eller at der ved Udferdigelsen af Protokoludskrift, Telegram eller Telefonmeddelelse eller anden tjenestlig Erklæring, der er afgiven for at tjene som Bevis, anføres eller bevidnes Usandhed eller lægges Skjul paa Sandheden, straffes med Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 3 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt den skyldige har handlet i Hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding eller at skade nogen.

§ 69 første ledd skal lyde:

Den, som uden skjellig Grund aabenbarer, hvad der i den militære Tjenestes Medfør er blevet ham betroet eller ved Lov eller anden gyldig Bestemmelse er betegnet som *Tjenestehemmelighed*, straffes med Arrest eller Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 6 Aar.

§ 70 skal lyde:

Den, som ulovlig aabner eller tilsteder nogen at aabne et ham i Tjenestens Medfør betroet Brev, eller som medvirker hertil, straffes med Tjenestens Tab eller med Fængsel indtil 3 Aar, men indtil 6 Aar, saafremt han forøver *Lovbruddet* for at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding.

§ 71 annet ledd skal lyde:

Er ved *Lovbruddet* voldt betydelig Skade, eller er noget

Skib derved blevet udsat for Fare, kan Fængsel indtil 3 Aar anvendes, men indtil 10 Aar, saafremt *Lovbruddet* er forøvet ombord i Havsnød.

§ 74 første punktum skal lyde:

Krigsmand, som udfordrer en anden Krigsmand til Tvekamp, eller som modtager Udfordringen, eller som deltager i eller medvirker ved Tvekamp, straffes med Arrest eller Tjenestens *Tab*.

§ 76 annet ledd skal lyde:

Har han handlet for at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding, eller er ved *Lovbruddet* betydelig Skade eller *Retskrænkelse voldt*, kan Fængsel indtil 6 Aar anvendes.

§ 77 annet ledd skal lyde:

Er betydelig Skade voldt, kan Fængsel indtil 2 Aar eller for Befalingsmænd indtil 3 Aar anvendes. Er nogens Død voldt, kan Fængsel indtil 6 Aar anvendes.

§ 78 første ledd skal lyde:

Befalingsmand, som gjør sig skyldig i Forsømmelighed eller Skjødesløshed ved Udførelsen af sine Tjenesteplichter, straffes med Arrest eller Tjenestens *Tab*.

§ 78 tredje ledd skal lyde:

Er ved Befalingsmandens Forsømmelighed, Skjødesløshed eller Uforstand betydelig Skade voldt, kan Fængsel indtil 2 Aar anvendes, men Fængsel indtil 6 Aar, saafremt nogens Død derved er voldt.

§§ 80–86 og §§ 90–94 a oppheves.

§ 87 innledningsvis skal lyde:

Med *fængsel inntil* på livstid straffes

§ 88 skal lyde:

Krigsmand, som under Fegtning selv griber Flugten og ved Ord eller Tegn søger at forlede sine Vaabenfæller til Flugt, straffes med *Fængsel indtil* paa Livstid.

§ 95 skal lyde:

For ulovligt Fravær (§ 34) kan den skyldige straffes med Fængsel indtil 3 Aar.

§ 96 skal lyde:

For de i § 35 og § 36 omhandlede *lovbrudd* straffes den skyldige med fængsel *inntil* 6 år.

Har flere i forening avtalt og utført *lovbrudd*, som omhandles i § 35, straffes anstifteren og anføreren med *fængsel inntil* på livstid, de øvrige deltagere med *inntil* 10 år.

§ 97 skal lyde:

Den, som gjør sig skyldig i nedennævnte *Lovbrud*, kan straffes

1. For *Lovbrud* af den i §§ 42 og 44 omhandlede Art med Fængsel indtil paa Livstid;

2. for *Lovbrud* af den i § 43 omhandlede Art med Fængsel indtil 10 Aar;

3. for *Lovbrud* af den i § 46, 1ste Led omhandlede Art med Fængsel indtil 1 Aar og for *Lovbrud* af den i 2det Led omhandlede Art med Fængsel indtil 10 Aar;

4. for *Lovbrud* af den i § 47 omhandlede Art med Fængsel indtil 5 Aar;

5. for *Lovbrud* af den i §§ 49 og 50 omhandlede Art med Fængsel indtil 15 Aar;

6. For *Lovbrud* af den i § 51 omhandlede Art med Fængsel indtil 3 Aar;

7. for *Lovbrud* mod § 52 med Fængsel indtil paa Livstid.

§ 99 annet til femte ledd skal lyde:

Straffen for *Lovbrud* mod § 77, 1ste Led kan skjærpes til Fængsel indtil 2 Aar, men for Befalingsmænd indtil 3 Aar.

Straffen for *Lovbrud* mod § 77, 2det Punktum kan skjærpes til Fængsel indtil 3 Aar, men for Befalingsmænd indtil 6 Aar.

Straffen for *Lovbrud* mod § 78 kan skjærpes til *Fængsel* indtil 2 Aar, men indtil 3 Aar, saafremt betydelig Skade er voldt.

Er i de i §§ 77 eller 78 omhandlede Tilfælde nogens Død voldt, kan Straffen skjærpes til Fængsel indtil 10 Aar.

Overskriften til tiende kapittel skal lyde:

Plyndring og andre *Lovbrud* mod Person eller Gods

§ 100 skal lyde:

Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den Krigsmand, som i Hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding retsstridig

1. udskriver Krigsskat eller Tvangsydelse eller
2. forhøier retmessige Rekvisitioner eller
3. negter at udstede Modtagelsesbevis for borttagen eller rekvireret *Eiendom*.

§ 101 innledningsvis skal lyde:

Med Fængsel indtil 6 Aar straffes den, som forøver *et* i *Straffeloven* §§ 321, 324 eller 330 omhandlet *Lovbrud*

§ 101 annet ledd skal lyde:

Forøves *saadant Lovbrud* efter Aftale af flere i Fællesskab, straffes Anstiftere og Anførere med *Fængsel indtil* paa Livstid og de øvrige Deltagere med *Fængsel indtil* 10 Aar.

§ 102 innledningsvis skal lyde:

Med *Fængsel indtil* paa Livstid straffes den, som forøver *et* i *Straffeloven* § 327 omhandlet *Lovbrud*

§ 103 skal lyde:

Den, som uden Nødvendighed ødelegger eller beskadiger fremmed *Eiendom*, straffes med Fængsel indtil 6 Aar, men med Fængsel indtil paa Livstid, hvis det sker ved Forvoldelse af Ildebrand, Sammenstyrning, Sprengning, Oversvømmelse, Sjøskade eller Jernbaneulykke.

§ 104 skal lyde:

Den, som forøver en etter *straffeloven kapittel 27, eller §§ 332, 337, 343, 351, 352 annet ledd eller 390* straffbar handling med hensyn til noen krigsvesenets øyemedtjenende gjenstand, straffes med de i nevnte lov bestemte straffer, dog så at arrest trer istedenfor bøter, og at straffen innen de for vedkommende straffart fastsatte grenser kan forhøyes med inntil en halvdel.

§ 105 skal lyde:

Den, som forøver nogen i § 104 nævnt straffbar Handling med Hensyn til Krigsbytte, straffes som i *Straffeloven* bestemt, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder.

§ 106 skal lyde:

Krigsmand, som egenmægtig søger at gjøre *Krigsbytte*, straffes med Fængsel indtil 1 Aar.

§ 107 skal lyde:

Med fengsel straffes den som mot fienden bruker våpen eller stridsmidler som er forbudt ved noen av Norge tiltrådt internasjonal *overenskomst*.

§ 108 innledningsvis skal lyde:

Med fengsel inntil 3 år straffes den som *overtrer bestemmelse* som er gitt til beskyttelse for personer eller eiendom

Slutningsbestemmelsen oppheves.

5 a.Lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter oppheves.

6. I lov 24. juni 1915 nr. 5 om kontroll med post- og telegrafforsendelser og med telefonsamtaler skal § 1 annet ledd lyde:

Utenfor krigstid kan kontrollen bare settes i verk overfor personer som mistenkes for noen overtredelse av *straffeloven kapittel 17, 19, 20 og 23 eller lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon §12-4*.

7. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 63a annet ledd skal lyde:

Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og *straffeloven § 209* får tilsvarende anvendelse.

§ 72 første ledd nr. 2 skal lyde:

den som er idømt forvaring eller særreaksjoner etter *straffeloven §§ 62–65*

§ 132 første ledd skal lyde:

Under offentlig rettsmøte kan adgang negtes folk under 18 aar og enhver, som fremstiller sig i en saadan tilstand, at hans nærvær vil stride mot rettens værdighet eller god orden. Det samme gjelder i straffesaker enhver som er fradømt stemmerett i offentlige anliggender, eller som i løpet av de siste fem år er idømt frihetstraff for en *straffbar handling*.

§ 199 skal lyde:

Med bøter straffes den som *bevirker at* noe som er for-

handlet i rettsmøte for lukkede dører, og som skal holdes hemmelig, blir kjent for uvedkommende, eller at noe blir gjengitt offentlig i strid med § 129 eller § 130.

§ 206 første ledd skal lyde:

Straffes med bøter kan dessuten den som i en sak om utlegg eller *arrest unnlater* å gi namsmyndigheten opplysninger som vedkommende er pålagt å gi etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-12.

§ 213 tredje ledd skal lyde:

Hvis de *lovbrud*, som er nævnt i § 200 og §§ 205–212, er begaaet ved en anden ret end den, som har hovedsaken til behandling, kan det overlates til den at ilægge erstatningsansvar.

§ 223 første ledd skal lyde:

Enhver advokat har rett til å ha en autorisert fullmektig til å opptre for seg i rettergang. Fullmektigen kan ikke opptre for Høyesterett, ved hovedforhandling for lagmannsrett eller ved hovedforhandling for tingrett i saker om straff for *lovbrudd* som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, med mindre vedkommende har tillatelse etter § 221 eller § 220 til å være advokat ved vedkommende rett. Lagmannsretten kan for den enkelte sak tillate at en advokat opptre ved autorisert fullmektig ved hovedforhandling i andre saker enn saker om straff for *lovbrudd* som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år.

§ 228 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. advokaten dør eller blir fradømt retten til å utøve advokatvirksomhet etter *straffeloven § 56* eller vedkommendes advokatbevilling blir tilbakekalt eller frakjent etter domstolloven § 230.

§ 230 femte ledd skal lyde:

Blir en advokat siktet for *et lovbrudd* som kan medføre tap av advokatbevilling, kan Advokatbevillingsnemnden bestemme at bevillingen skal tre ut av kraft inntil saken er endelig avgjort.

§ 234 skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler straffes den *som yter retts hjelp* uten å ha *rett til dette*.

Med bøter eller fengsel inntil *seks* måneder eller begge deler straffes den *som overtrer*

a) *taushetsplikt* etter § 218 tredje ledd, bestemmelse om sikkerhetsstillelse i medhold av § 219 første ledd første punktum eller § 222, eller vilkår eller begrensninger som nevnt i § 219 første ledd fjerde punktum, eller

b) reglene om organisering av advokatvirksomhet i § 231 til § 233, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.

c) reglene om organisering av rettshjelpsvirksomhet i §§ 219 a og 219 b, forutsatt at reglene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.

Den som uaktsomt *overtrer bestemmelsene* som nevnt i første eller annet ledd straffes med bøter.

§ 234 fjerde ledd oppheves.

8. I lov 17. mars 1916 om straffebestemmelser for utenlandske militærpersoner som er internert her i riket under krig mellom fremmede magter gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Paa samme maate straffes en utenlandsk militærperson, som er internert her i riket og medvirker til *et saadant lovbrud*.

§ 2 skal lyde:

En utenlandsk militærperson, som under internering her i riket overtræder nogen forskrift, som er git av en offentlig myndighet angaaende *interneringen*, straffes med arrest eller fængsel indtil 6 maaneder.

§ 3 første ledd skal lyde:

De strafbare handlinger, som omhandles i §§ 1 og 2, er militære *lovbrud*.

§ 4 skal lyde:

En utenlandsk militærperson, som under internering her i riket gjør sig skyldig i *noget lovbrud* mot militær tugt og orden, som ikke er strafbart efter § 1 eller § 2, kan straffes disiplinært med revselse.

9. I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. gjøres følgende endringer:

§ 18 nytt femte punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 24 tredje ledd skal lyde:

Hvis de omhandlede erklæringer er uriktige, kommer straffelovens § 221 til anvendelse.

§ 39 b første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning er ikke straffbar.

10. I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer gjøres følgende endring:

§ 24 første ledd annet punktum oppheves.

11. I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endring:

§ 4 annet ledd annet punktum oppheves.

12. Lov 25. juni 1926 nr. 4 om straff for å delta i og medvirke til smugling på andre land oppheves.

13. I lov 29. mai 1928 nr. 7 om tilvirkning og omsetning av alkoholholdige drikkevarer på Svalbard skal § 2 annet ledd lyde:

Overtredelsene er straffbare, også om de er begått ved uaktsomhet. Forsøk straffes som fullbyrdet overtredelse. Medvirkning straffes ikke.

14. I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endring:

§ 14 første ledd annet punktum oppheves.

15. I lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter

I's øy og Dronning Maud Land m.m. gjøres følgende endring:

§ 4 annet punktum oppheves.

16. I lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker gjøres følgende endring:

§ 66 annet ledd oppheves.

17. Lov 17. juni 1932 nr. 2 om enkelte bestemmelser om fremmede konsulers rettsstilling oppheves.

18. I lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer m.v. skal § 4 annet ledd lyde:

Den som bruker en beskyttet betegnelse i strid med forskrifter gitt i medhold av § 2 a straffes med bøter eller fængsel i inntil 3 måneder.

§ 4 annet ledd annet punktum oppheves.

19. I lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter skal § 2 første ledd lyde:

Overtredelse av forskrifter som utferdiges i henhold til denne lov, straffes også når overtredelsen er skjedd ved uaktsomhet, med bøter, for så vidt det ikke for overtredelsen er fastsatt særskilt straff i *straffeloven*.

20. I lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger skal I tredje ledd lyde:

Overtredelse av denne lov straffes med bøter eller fængsel i inntil 3 måneder.

21. I lov 16. juli 1936 nr. 2 om pliktmessig avhold for personer i visse stillinger fra nytelse av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd siste punktum oppheves.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

I gjentakelsestilfelle kan den skyldige fradømmes retten til for en viss tid eller for bestandig å inneha sådan stilling som han hadde da *lovbruddet* ble begått, eller annen stilling som omhandlet i § 1 bokstav - - - d.

22. Lov 19. mars 1937 nr. 1 angående forholdsregler for å hindre deltagelse i krig i fremmed land oppheves.

23. Lov 13. mai 1937 nr. 1 om forbud mot å bære uniform m.v. oppheves.

24. I lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder skal § 2 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller av grov uaktsomhet overtrer forbud som er gitt i medhold av § 1 eller bestemmelser som er gitt til gjennomføring *herav*, straffes med bøter eller fængsel inntil tre måneder.

25. I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner skal § 2 første ledd lyde:

Den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av bestemmelsene i *straffeloven kapittel 17, § 184* eller av krigsartiklene i den militære straffelov, skal nek-

tes ytelser etter denne lov for seg og sine etterlatte. Det samme gjelder den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av de gjeldende straffebestemmelser for landssvik.

26. I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner skal § 1 tredje ledd lyde:

Den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av bestemmelsene i *straffeloven kapittel 17, § 184* eller av krigsartiklene i den militære straffelov, skal nektes ytelser etter denne lov for seg og sine etterlatte. Det samme gjelder den som antas å ha gjort seg skyldig i forhold som rammes av de gjeldende straffebestemmelser for landssvik.

27. I lov 5. desember 1947 nr. 1 om boikott skal § 5 lyde:

Den som setter i verk boikott som er rettsstridig etter denne lov, straffes med bøter eller med fengsel opp til 3 måneder. *Straffeloven § 263* gjelder ikke forhold som rammes av loven.

28. I lov 31. mars 1949 nr. 3 om bygging og sikring av drivstoffanlegg gjøres følgende endring:

§ 11 annet og tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt annet ledd.

29. I lov 8. juli 1949 nr. 13 om produksjon, transport og omsetning av agn skal § 6 lyde:

Overtredelse av denne lov eller av bestemmelser som er gitt i medhold av *loven*, straffes med bøter.

30. I lov 14. juli 1950 nr. 2 om forskjellige tiltak til gjennomføring av oppmerking og overvåking av riksgrensen skal § 4 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebud. Forsøk straffes på samme måte.

31. Utgår.

32. I lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering gjøres følgende endring:

§ 10 annet og fjerde ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

33. I lov 15. desember 1950 nr. 3 om forbod mot samkvem med personar som har tilhald på fiendeområda o.a. gjøres følgende endring:

§ 4 første ledd siste punktum og annet ledd oppheves.

34. I lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods gjøres følgende endring:

§ 11 første ledd tredje punktum og annet ledd oppheves. Nåværende tredje og fjerde ledd blir nytt annet og tredje ledd.

35. I lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerd under krig, krigsfare og liknende forhold skal § 19 annet og tredje ledd lyde:

På samme måte straffes den som overtrer bestemmelser som er utferdiget med hjemmel i denne lovs §§ 3 og 5 og inneholder trussel om *straff*, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud. Er handlingen forøvet av uaktsomhet er straffen bøter eller fengsel inntil 1 år.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser utferdiget med hjemmel i denne lovs § 18 første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

36. I lov 29. juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner gjøres følgende endringer:

§ 20 første ledd siste punktum oppheves.

§ 20 annet ledd skal lyde:

Den som ellers overtrer noen bestemmelse utferdiget med hjemmel i *lov*, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

37. I lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne *lov*, straffes med bøter.

§ 9 annet ledd oppheves.

38. I lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster skal § 13 nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

39. I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt gjøres følgende endringer:

§ 51 nr. 1 annet ledd oppheves.

§ 52 siste punktum oppheves.

§ 53 første ledd oppheves. Nåværende annet ledd blir eneste ledd.

40. I lov 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet skal § 7 lyde:

Den som rettsstridig søker å unndra seg oppøving eller tjenestegjøring etter denne *lov* straffes med fengsel inntil 2 år. Er overtredelsen begått av uaktsomhet, er straffen bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

Overtredelse av forskrifter gitt i medhold av denne *lov* straffes med bøter.

41. I lov 19. desember 1952 nr. 2 om adgang til rekvisisjon av skip m.v. under krig eller kriseforhold skal § 7 første ledd lyde:

Den som rettsstridig unnlater å etterkomme rekvisisjon etter denne lov eller motsetter seg eller søker å hindre at slik rekvisisjon blir gjennomført, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebed. Den som ellers forsettlig eller uaktsomt overtrer noen bestemmelse gitt med hjemmel i denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, hvis ikke forholdet rammes av et strengere straffebed.

42. I lov 26. juni 1953 nr. 8 om oppfinnelser av betydning for rikets forsvar skal § 10 nytt annet punktum lyde:
Medvirkning straffes ikke.

43. I lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret gjøres følgende endringer:

§ 62 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

44. I lov 17. juli 1953 nr. 28 om heimevernet gjøres følgende endringer:

§ 32 nytt annet ledd skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

§ 33 skal lyde:
Den som ved forgåelse som nevnt i § 32 nr. 1 eller 2, søker å unndra seg tjeneste i Heimevernet, straffes med fengsel inntil 2 år.

§ 33 annet punktum oppheves.

§ 34 første ledd nytt annet punktum skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

45. I lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt gjøres følgende endringer:

§ 48 nytt annet ledd skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

§ 49 skal lyde:
Den som ved forgåelse som nevnt i § 48 nr. 1–3 søker å unndra seg utskrivning eller tjeneste i Forsvaret eller å oppnå uberettiget fordel ved utskrivningen, straffes med fengsel inntil 2 år.

§ 50 første ledd nytt annet punktum skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

46. I lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person skal § 29 første ledd første punktum lyde:
Den som har gjort seg skyldig i forhold som rammes av straffebestemmelsene for landssvik, eller av bestemmelsene i straffeloven kapittel 17 eller § 184 eller av krigsartiklene i den militære straffelov, har ikke rett til stønad.

47. I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Når Tilsynet i sitt tilsynsarbeide får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven kapittel 18, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, ØKOKRIM.

§ 10 første ledd første punktum skal lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i institusjoner som er under tilsyn fra Kredittilsynet og som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, for så vidt forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

48. I lov 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd første punktum skal lyde:
Med bøter eller med fengsel inntil 1 år eller med begge deler straffes den som overtrer bestemmelser som er gitt i medhold av denne lov eller opprettholdt ved den.

§ 18 første ledd annet punktum oppheves.

§ 18 tredje ledd skal lyde:
Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd straffes med bøter.

§ 21 skal lyde:
Deltakelse i iverksettelsen av forsynings- eller beredskapstiltak etter denne lov regnes som offentlig tjeneste i forhold til reglene i straffeloven kapittel 19.

§ 23 oppheves.

§ 32 nytt annet punktum skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

49. I lov 22. mars 1957 nr. 4 om fredning og fangst av isbjørn skal § 3 lyde:
Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser fastsatt i eller i medhold av § 2, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år, om ikke straffeloven § 240 annet ledd bokstav a får anvendelse.

50. I lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet gjøres følgende endringer:

Ny § 10 a skal lyde:
Enhver kan på uinnhøget sted plukke ville nøtter som skal spises på stedet, ville bær, sopp eller blomster, og ta opp røtter av ville urter. For multer på muldebærland i Nordland, Troms og Finnmark gjelder første punktum bare når eieren (brukeren) ikke har nedlagt forbud mot plukking, og bare plukking av multer som skal spises på stedet.

§ 39 skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer regler gitt i eller i medhold av denne *lov*, straffes med bøter for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

51. I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser skal § 24 tredje ledd første punktum lyde:

Den som unnlater å gi opplysninger etter første og andre ledd, eller *som gir* uriktige opplysninger, straffes med bøter.

52. I lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter gjøres følgende endring:

§ 2 annet ledd oppheves.

53. I lov 3. februar 1961 nr. 3 om ansvar for skade som motorvogner gjer gjøres følgende endring:

§ 20 annet ledd oppheves.

54. I lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker skal § 3 første punktum lyde:

Den *som bruker* varekjennetegnet i strid med denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

55. I lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 54 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til åttende ledd blir nye tredje til syvende ledd.

56. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 58 annet punktum oppheves.

§ 59 første ledd første punktum skal lyde:

Sparebankens tillits- og tjenestemenn og revisorer som overtrer bestemmelsene i denne lov eller forskrifter gitt med hjemmel i *loven*, straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder hvis handlingen ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

57. I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 43 første ledd lyde:

Stiftere, innbydere, tillits- og tjenestemenn og revisorer som overtrer bestemmelsene i denne lov eller forskrifter gitt med hjemmel i *loven*, straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder hvis handlingen ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

58. I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v. gjøres følgende endringer:

§ 27 b annet og tredje ledd oppheves.

§ 33 første ledd annet punktum og annet ledd oppheves.

§ 33 tredje ledd blir nytt annet ledd.

59. I lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål skal § 16 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

60. I lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster skal § 4 annet punktum lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

61. I vegloven 21. juni 1963 nr. 23 gjøres følgende endring:

§ 61 annet ledd oppheves.

62. I lov 15. november 1963 nr. 15 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder også avgjørelse om inndragning, om sakskostnader i straffesaker og *om beslag* av den siktedes gods til sikring av bøter, inndragning, erstatning, oppreisning eller sakskostnader.

§ 5 første ledd første punktum skal lyde:

Straff av *fengsel som* er fastsatt her i riket, kan søkes fullbyrdet i Danmark, Finland, Island eller Sverige, dersom domfelte har statsborgerrett eller fast bopel i vedkommende land på det tidspunkt da straffen skal fullbyrdes.

§ 8 første ledd første punktum skal lyde:

Blir det satt i verk tilsyn etter § 7 bokstav a, gjelder reglene om meldeplikt i straffeloven § 36.

§ 8 tredje ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffeloven §§ 39 og 52 gjelder tilsvarende. Treffer retten avgjørelse om fullbyrding av en betinget frihetsstraff eller subsidiær frihetsstraff, skal denne fullbyrdes som fengselsstraff, jf. § 4.

§ 9 skal lyde:

Når en person som i Danmark, Finland, Island eller Sverige har fått en betinget dom eller dom på samfunnsstraff eller en liknende reaksjon, her i riket blir funnet skyldig i en straffbar handling, kan retten, selv om det ikke er satt i verk tilsyn etter § 7, fastsette en samlet straff for begge handlinger i samsvar med reglene om dette i straffeloven §§ 39 tredje ledd eller 52 tredje ledd.

§ 11 første ledd skal lyde:

Treffes det i Danmark, Finland, Island eller Sverige beslutning om fullbyrding av straff for en handling som det her i riket er gitt betinget dom eller samfunnsstraff for, har denne beslutning samme virkning som en avgjørelse truffet etter reglene i straffeloven § 39 eller § 52.

63. I lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner gjøres følgende endringer:

§ 19 første ledd nr. 2 skal lyde:

ikke etterkommer pålegg som er gitt ham i tjenesten, eller på annen *måte krenker* sine tjenesteplikter

§ 19 tredje ledd oppheves.

64. I lov 9. april 1965 nr. 1 om avgift til Det norske komponistfond skal § 5 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer denne* lov eller bestemmelser gitt i henhold til den, straffes med bøter.

65. I lov 18. juni 1965 nr. 4 vegtrafikkloven gjøres følgende endringer:

§ 22 første ledd første punktum skal lyde:

Ingen må *føre motorvogn* når han er påvirket av alkohol (ikke edru) eller annet berusende eller bedøvende middel.

§ 22 annet ledd skal lyde:

Fører av motorvogn må ikke nyte alkohol eller ta annet berusende eller bedøvende middel i de første seks timer etter at han er ferdig med kjøringen, når han forstår at det kan bli politietterforskning på grunn av kjøringen *eller utviser grov uaktsomhet i så måte*. Dette forbudet gjelder likevel ikke etter at blodprøve eller utåndingsprøve er tatt, eller politiet har avgjort at slik prøve ikke skal tas. *Forsøk straffes ikke*.

§ 31 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Forsøk straffes ikke, med unntak for § 22 første ledd.

Nåværende § 31 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Den som ved bruk av motorvogn uaktsomt volder betydelig legemsskade eller en annens død, straffes etter straffeloven § 280 eller § 281.

§ 31 annet ledd bokstav d skal lyde:

d) med bot og ubetinget fengsel ved alkoholkonsentrasjon i blodet over 1,5 promille eller alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften over 0,75 milligram per liter luft. I stedet for bot og ubetinget fengsel med vilkår som nevnt i straffeloven § 37 bokstav f.

§ 31 tredje ledd siste punktum skal lyde:

I stedet for bot og ubetinget fengsel kan det idømmes bot og betinget fengsel med vilkår som nevnt i straffeloven § 37 bokstav f.

§ 36 nr. 2 bokstav c skal lyde:

har brukt kjøretøyet til kjøring ellers i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne lov, og han tidligere er ilagt straff eller domfelt for overtredelser av slik bestemmelse eller for overtredelse av straffeloven *kapittel 25 under* bruk av motorvogn eller tilhenger til motorvogn, eller

66. I lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene skal § 18 lyde:

Den som forsettlig eller aktløst *overtrer bestemmelser* som er gitt i medhold av §§ 11 og 13–15, straffes med bøter.

67. I lov 10. juni 1966 nr. 3 om avgift til statskassen på inngangspenger til forestillinger og framvisninger m.v. skal § 4 annet ledd lyde:

Den som i hensikt å skaffe seg eller andre en uberegtiget vinning unnlater å betale avgift av avgiftspliktige inngangspenger, straffes som bestemt for underslag i *straffeloven kap. 27*.

68. I lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll gjøres følgende endringer:

§ 60 annet, tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 77 første og annet ledd skal lyde:

Tjenestemenn som utfører annen stats tolltjeneste innen kontrollsoner på norsk område i samsvar med overenskomst med annen stat, er å anse som offentlige tjenestemenn i forhold til *straffelovens kapittel 19*. Straffelovens kapittel 19 får anvendelse også på handlinger foretatt på annen stats territorium overfor tjenestemenn som utfører norsk tolltjeneste i samsvar med overenskomst med annen stat.

Norske tjenestemenn som utfører annen stats tolltjeneste i samsvar med overenskomst om tollsamarbeid med annen stat, er også under slik tjeneste å anse som offentlige tjenestemenn i forhold til *straffeloven §§ 171–174* og likeså i forhold til lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

§ 79 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i denne lovs § 65 og straffelovens § 169 får tilsvarende anvendelse når annen stats tollsegl er nyttet i henhold til første ledd, og overtrederen visste eller måtte forstå at dette var tilfellet.

69. I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd annet punktum oppheves.

§ 11 annet ledd skal lyde:

Når det kreves inndragning etter annet ledd, får bestemmelsene i straffelovens § 74 *tredje til femte ledd* tilsvarende anvendelse.

70. I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten skal § 17 nr. 5 siste punktum lyde:

Overtreding av taushetsplikt etter dette ledd kan straffes etter straffelovens § 209, dersom vedkommende er gjort merksam på at overtreding kan få slik følge.

71. I lov 10. februar 1967 nr. 10 om behandlingsmåten i forvaltningssaker gjøres følgende endringer:

§ 13 b annet ledd siste punktum skal lyde:

Overtreding av taushetsplikt etter dette ledd kan straffes etter straffelovens § 209, dersom vedkommende er gjort merksam på at overtreding kan få slik følge.

§ 13 e tredje ledd første punktum skal lyde:

Brudd på taushetsplikten eller på vilkår etter § 13 d annet ledd, straffes etter straffelovens §209.

72. I lov 16. juni 1967 nr. 3 om fullmakt for Kongen til å forby redere å gi opplysninger m.m. til utenlandske myndigheter skal § 2 lyde:

Den som *overtrer bestemmelser* gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

73. I lov 7. juli 1967 nr. 1 om tiltak mot diskriminering i internasjonal skipsfart skal § 2 lyde:

Den som *overtrer bestemmelser* gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder eller med begge deler.

74. I lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger gjøres følgende endringer:

§ 26 første ledd skal lyde:

Med bøter eller med fengsel inntil 1 år eller med begge deler, straffes den som *overtrer bestemmelser* som er fastsatt i eller i medhold av denne lov, eller opprettholdt ved den, og som ikke angår reguleringsorganenes organisasjon og virksomhet.

§ 26 tredje ledd skal lyde:

Den som uaktsomt *overtrer* bestemmelse som nevnt i første ledd, *straffes* med bøter.

75. I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter gjøres følgende endringer:

§ 8 b fjerde ledd første punktum skal lyde:

Brudd på opplysningsplikten er straffbart så langt det følger av straffeloven § 221.

§ 8 c annet ledd første punktum skal lyde:

Brudd på opplysningsplikten er straffbart så langt det følger av straffeloven § 221.

§ 57 første ledd skal lyde:

Den som *gjør* inngrep i den enerett patent *medfører* (patentinngrep), *straffes* med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

76. I lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd skal § 2 lyde:

Den som *overtrer bestemmelser* gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år eller begge deler.

Den som uaktsomt *overtrer bestemmelser* som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler.

Straffelovens § 8 kommer ikke til anvendelse.

77. I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning gjøres følgende endringer:

§ 3-3 skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 3-1 og 3-2 gjelder tilsvarende ved erstatning for krenking eller mislig atferd som nevnt i straffeloven §§ 168, 169, 192–199, 200 tredje ledd, 217–221, kap. 24, § 271 eller §§ 327–331. § 3-2a anvendes ikke.

§ 3-5 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved krenking eller mislig atferd som nevnt i straffeloven §§ 299 eller 302, skal det ved utmålingen av oppreisning særlig legges vekt på handlingens art, hvor lang tid forholdet har pågått, om handlingen er et misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, og om handlingen er begått på en særlig smertefull eller krenkende måte.

§ 3-6 og ny § 3-6 a skal lyde:

§ 3-6. (erstatning for krenking av privatlivets fred)

Den som har krenket privatlivets fred, skal, såfremt han har utvist uaktsomhet eller vilkårene for straff er oppfylt, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under henvisning til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig. I dom som går ut på straff, kan retten pålegge domfelte å betale til fornærmede et beløp til kunngjøring av dommen.

Ansvar etter første ledd omfatter ikke den som bare har deltatt ved teknisk fremstilling eller formidling av ytringen.

Er noen som har handlet i tjenesten til en eier eller utgiver av et massemedium ansvarlig etter første ledd, hefter også eieren eller utgiveren for erstatningen. Det samme gjelder oppreisning, med mindre retten av særlige grunner fritar dem. Eierne eller utgiveren kan også pålegges slik ytterligere oppreisning som retten i forhold til dem finner rimelig.

§ 3-6 a. (erstatning for ærekrenkelser)

Den som uaktsomt har satt frem en ytring som er egnet til å krenke en annens ærefølelse eller omdømme, skal yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten ut fra den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig. Dersom den krenkede døde mindre enn 15 år før krenkelsen etter første ledd fant sted, kan krav om oppreisning settes frem av hans nærmeste.

En ærekrenkende ytring medfører ikke ansvar etter første ledd dersom den anses berettiget etter en avveining av de hensyn som begrunner ytringsfrihet. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på om ytringen hviler på et fyldestgjørende faktisk grunnlag, på ytringens grad av krenkelse, og om hensynet til den krenkede er tilfredsstillende ivaretatt ved for eksempel adgang til imøtegåelse, om allmenne interesser eller andre gode grunner tilsa at den ble satt frem, og om ytreren har vært i aktsom god

tro med hensyn til de momenter som kan gjøre ytringen berettiget.

Reglene i § 3-6 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

78. I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 72 nr. 1 første punktum og nr. 2 første punktum skal lyde:

1. Den som gir uriktig eller ufullstendig opplysning i omsetningsoppgave eller i annen oppgave eller forklaring til avgiftsmyndighetene, og derved unndrar avgift eller oppnår uberettiget tilbakebetaling av avgift, straffes som for bedrageri etter straffeloven §§ 371 og 372.
2. Den som unnlater å la seg registrere etter bestemmelsene i kap. VII eller å sende omsetningsoppgave etter bestemmelsen i kap. VIII eller kap. X, eller overtrer regnskaps- eller dokumentasjonsbestemmelsene i kap. XI eller bestemmelsene om opplysningsplikt i kap. XII, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Nr. 3 oppheves. Nåværende nr. 4 og 5 blir ny nr. 3 og 4.

79. I lov 17. april 1970 nr. 21 om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd skal lyde:

Den som på urettmessig måte utnytter eller åpenbarer opplysning som han som følge av denne lovs bestemmelser får vedrørende andres oppfinnelser, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 11 annet ledd oppheves.

80. I lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern gjøres følgende endringer:

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forbudsbestemmelser gitt i medhold av denne lov, eller § 15 straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år.

§ 24 annet og tredje ledd oppheves.

81. I lov 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på landbruksprodukter gjøres følgende endring:

§ 6 annet punktum oppheves.

82. I lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk skal § 44 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller aktløst overtrer denne lov eller forskrifter, pålegg, forbud eller andre bestemmelser som er gitt eller opprettholdt i medhold av loven, straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder, for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

83. I lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd nr. 2, 3 og 4 og annet ledd skal lyde:

2. Bot for en straffbar handling med en strafferamme på fengsel i minst 1 år.
3. Overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63, eller anbringelse i arbeidshus.
4. Betinget påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 69 i sak med en strafferamme på fengsel i minst 1 år. Gjelder avgjørelsen et foretak, jf straffeloven § 27, skal det opplyses om det i registeret.

§ 6 første ledd nr. 1, 3, 4, 5, 6 og 11 skal lyde:

1. Påtaleunntatelse for straffbar handling med strafferamme på fengsel inntil 6 måneder, ubetinget påtaleunntatelse for straffbar handling med strafferamme på fengsel i minst 1 år eller overføring av straffesak til megling i konfliktråd.
3. Bot for straffbar handling med strafferamme på fengsel inntil 6 måneder, med mindre den etter politiets skjønn kan være av betydning for formålet med attesten og ikke er eldre enn 2 år regnet fra dommen eller vedtagelsen av forelegget.
4. Bot for straffbar handling med strafferamme på fengsel i minst 1 år etter dom som er avsagt eller forelegg som er vedtatt mer enn 2 år før attesten blir utstedt.
5. Betinget påtaleunntatelse for straffbar handling med strafferamme på fengsel i minst 1 år når påtaleunntatelsen er meddelt eller dommen er avsagt mer enn 2 år før attesten blir utstedt.
6. Betinget dom når dommen er avsagt mer enn 5 år før attesten blir utstedt. Det samme gjelder dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 når det ikke har skjedd overføring til anstalt under kriminalomsorgen etter psykisk helsevernloven § 5-6 eller tvungen omsorg etter straffeloven § 63, og reaksjonen har opphørt, samt dom på bemyndigelse til anbringelse i tvangsarbeid eller kursted når bemyndigelsen ikke har vært brukt.
11. Strafferettslige reaksjoner ilagt foretak, jf straffeloven § 27.

§ 6 annet ledd skal lyde:

Har en person flere dommer på ubetinget fengsel i 6 måneder eller mer, ungdomsfengsel (arbeidsskole), tvangsarbeid, overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62, tvungen omsorg etter straffeloven § 63 eller forvaring, tas alle disse dommer med i attesten selv om bare en av dem skal tas med etter reglene i første ledd. Når en dom er avsagt på et tidspunkt da ingen tidligere dom av denne art skulle tas med etter reglene i første ledd, tas dog den eller de tidligere dommer ikke med i attesten.

84. I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. skal § 4 annet ledd første punktum lyde:

Faren og farsslekta tar ikkje arv etter barnet dersom det er avla med ei handling som er brotsverk mot noka føresegn i straffelovas §§ 291, 295, 296, 299 og 302 og som faren er dømd til fengselsstraff for utan vilkår.

85. I lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet gjøres følgende endring:

§ 55 nr. 2 oppheves.

86. I lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige gjøres følgende endring:

§ 55 oppheves.

87. I lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår gjøres følgende endringer:

§§ 7 og 8 oppheves.

§ 17 første og annet ledd skal lyde:

Den som overtrer §§ 2–9 i denne lov eller vedtak som er gjort i medhold av denne lov, straffes med bøter, fengsel i inntil 6 måneder eller begge deler dersom ikke strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse.

Uaktsom overtredelse av §§ 2, 2a første ledd og 3 eller vedtak som er gjort i medhold av denne lov straffes med bøter, fengsel i inntil 6 måneder eller begge deler dersom ikke strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse.

§ 17 tredje ledd og siste ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

88. I lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 64 skal lyde:

Forskjellige lovbrudd.

§ 64 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

89. I lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. skal § 14 lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt treffer beslutning om uttak av organ eller annet biologisk materiale uten at lovens vilkår foreligger, straffes med bøter, om ikke forholdet rammes av et strengere straffebud.

På samme måte straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt treffer beslutning om bruk av fostervev, overføring av levende biologisk materiale fra dyr til mennesker eller kommersiell utnytting i strid med lovens bestemmelser.

90. I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

§ 10 første ledd annet punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

§ 10 første ledd tredje punktum oppheves.

91. I lov 7. juni 1974 nr. 22 om prisregler for jern og stål gjøres følgende endring:

§ 3 annet ledd oppheves.

92. I lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer (gjelder bare for Svalbard) gjøres følgende endring:

§ 41 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller aktløst overtrer denne lov eller forskrifter, pålegg, forbud eller andre bestemmelser som er gitt eller opprettholdt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder for så vidt ikke forholdet rammes av strengere straffebud.

93. I lov 6. juni 1974 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova) skal § 37 første ledd nytt siste punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

93 a. I lov 30. mai 1975 nr. 18 sjømannsloven skal ny § 54 C lyde:

§ 54 C Straff

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt lar en sjømann være ansatt på vesentlig andre vilkår enn de som fremgår av loven, forskrifter gitt i medhold av loven eller tariffavtale som gjelder for sjømannen.

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang, virkninger og graden av utvist skyld.

94. I lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd gjøres følgende endringer:

§ 2 tredje ledd bokstav d skal lyde:

d) hun ble gravid under forhold som nevnt i straffeloven §§ 312, 313 og 314, eller svangerskapet er et resultat av omstendigheter som omtalt i straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302 og 314 eller

§ 13 skal lyde:

Den som avbryter svangerskap i strid med denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

På samme måte straffes den som muntlig eller skriftlig gir uriktige opplysninger i begjæring om svangerskapsavbrudd eller til bruk ved avgjørelsen av begjæringen, eller som rettsstridig bryter taushetsplikt etter § 11. Bestemmelsene om straff i første ledd gjelder ikke for kvinne som selv avbryter sitt svangerskap.

95. I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd siste punktum oppheves.

§ 12 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte. Medvirkning straffes ikke.

96. I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne *lov*, *straffes* med bøter.

§ 9 siste punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffelovens § 74 får tilsvarende anvendelse.

97. I lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering skal § 11 tredje ledd lyde:

Overtredelse av taushetsplikten straffes etter straffelovens § 209 selv om vedkommende ikke er offentlig tjenestemann.

98. I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag skal § 12 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller forskrifter, regler eller vilkår fastsatt i medhold av *loven*, *straffes* med bøter.

99. I lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene gjøres følgende endring:

§ 3 siste ledd oppheves.

100. I lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner gjøres følgende endring:

§ 27 tredje og fjerde punktum oppheves.

101. I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. skal § 95 nytt tredje punktum lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

102. I lov 6. juni 1980 nr. 18 om gjennomføring av sanksjoner mot Iran skal § 2 lyde:

Ved *overtredelse* av bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder §§ 2 og 3 i lov av 7. juni 1968 nr. 4 om gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd tilsvarende.

103. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 12-1 nr. 2 siste punktum og § 12-2 nr. 1 siste punktum oppheves.

104. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp skal § 11 første ledd nr. 7 lyde:

til den som er utsatt for tvangsekteskap eller forsøk på sådan som nevnt i straffeloven § 253, jf. straffeloven § 16, men hvor saken ikke er anmeldt og den nødvendige bistand er av samme art som nevnt i straffeprosessloven § 107c eller annen relevant bistand.

105. I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall gjøres følgende endringer:

§ 78 første ledd bokstav e oppheves.

§ 79 første ledd bokstav c oppheves.

106. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 40 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Det skal opplyses i domsgrunnene om hvorvidt straffeloven § 78 bokstav f er anvendt, og det bør angis hvilken betydning tilståelsen har hatt for straffutmålingen.

Ny § 43 a skal lyde:

Når en dom blir lest opp eller forkynt, skal den domfelte gjøres kjent med

- a) hva dommen går ut på,
- b) eventuelle vilkår for dommen, og
- c) mulige følger av brudd på vilkårene, herunder følger av at den domfelte begår en ny straffbar handling før utløpet av en prøve- eller gjennomføringstid.

Dommeren kan gi advarsel og formaning, eventuelt i et særskilt rettsmøte.

Hvis den domfelte skal følges opp av kriminalomsorgen, og kriminalomsorgen ikke var til stede da dommen ble avsagt, underretter påtalemyndigheten straks kriminalomsorgen om dommen.

§ 51 første ledd nytt annet punktum:

Reises ny sak om et krav som er avgjort ved rettskraftig dom, skal retten avvise saken av eget tiltak. Det samme gjelder i tilfeller som nevnt i straffeloven § 8.

§ 51 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Inndragningssak etter dette ledd kan bare fremmes dersom tiltalte varsles om at slik sak vil bli fremmet senest når hovedforhandlingen i straffesaken starter, før tilståelsesdom avsies eller før forelegg vedtas. Straffedommens avgjørelse av skyldspørsmålet legges uprøvd til grunn i den senere inndragningssaken i den utstrekning den er avgjørende for spørsmålet om inndragning.

Ny § 62 a skal lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale straffbare handlinger når ikke annet er bestemt ved lov.

For overtredelse av straffebud med en strafferamme på 2 år eller lavere kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale. Ved vurderingen av om allmenne hensyn foreligger, legges det blant annet vekt på overtredelsens grovhet, hensynet til den alminnelig lovlydighet og om den fornærmede, en annen som har lidt skade ved overtredelsen, eller vedkommende berørte myndighet ønsker påtale.

§ 65 nytt nr. 4 skal lyde:

sak mot utlending som ikke er bosatt i Norge, jf. straffeloven § 5 tredje ledd. Dette gjelder likevel ikke når strafforfølgning her i landet finner sted i samsvar med overenskomst med fremmed stat om overføring av straffesaker.

§ 68 sjette ledd skal lyde:

Anke over tingrettens avgjørelse i sak etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a, treffes av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd. Anke over lagmannsrettens dom i sak som nevnt i første punktum, besluttes av statsadvokaten. § 310 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 69 skal lyde:

Selv om straffskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten når helt særlige grunner tilsier det, unnlate å påtale handlingen.

Påtaleunntatelse kan gis på vilkår av at siktede i prøvetiden ikke gjør seg skyldig i noen ny straffbar handling. Prøvetiden er 2 år fra den dag det blir besluttet å unnlate påtale, men ikke lenger enn foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak for handlingen.

Påtaleunntatelse kan også gis på vilkår som nevnt i straffeloven §§ 35, 36 og 37 bokstavene a til i. Gir siktedes forhold grunn til det, kan påtalemyndigheten i prøvetiden oppheve eller endre fastsatte vilkår og sette nye vilkår. Den siktede skal så vidt mulig få uttale seg om vilkårene før de fastsettes.

§ 76 femte ledd skal lyde:

Ved rettsmøter i tingretten og lagmannsretten om fullbyrding av subsidier fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a eller av reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd, kan tilsatte i kriminalomsorgen møte. Bestemmelser om påtalemyndighetens rettigheter og plikter gjelder tilsvarende.

§ 98 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsene om rett til forsvarer i paragrafen her gjelder tilsvarende i saker om pågrep eller varetektsfengsling etter § 173 a, jf. § 184 annet ledd.

§ 100 b nytt annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende når en sak om kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten.

Ny § 100 c skal lyde:

Med mindre retten på grunnlag av sakens art og forholdene ellers finner det ubetenkelig at den domfelte er uten forsvarer, skal den oppnevne offentlig forsvarer når det er spørsmål om å fastsette eller fullbyrde ubetinget frihetsstraff i mer enn 6 måneder etter brudd på vilkårene for

- straffutmålingsutsettelse, jf. straffeloven § 60 tredje ledd, jf. § 39 annet ledd,
- fullbyrdingsutsettelse, jf. straffeloven § 39 annet ledd,
- løslatelse på prøve fra fengselsstraff, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd,
- løslatelse på prøve fra forvaring, jf. straffeloven § 46 første ledd, eller
- samfunnsstraff, jf. straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

Er det aktuelt å fastsette eller fullbyrde en milde-

re straff, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

Den domfelte skal ha offentlig forsvarer i saker om opphevelse eller endring av vilkår for prøveløslatelse fra forvaring etter straffeloven § 45 femte ledd. I andre saker om endring av vilkår eller forlengelse av prøvetid, jf. straffeloven §§ 39 første ledd, 45 fjerde ledd og 60 tredje ledd, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

§ 107 a første og annet ledd skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven §§ 192–197, 199, 200 tredje ledd, § 342 første ledd bokstav b, jf. § 57, og § 342 første ledd bokstav c, jf. straffeprosessloven § 222 a, har fornærmede rett til hjelp fra advokat dersom fornærmede ønsker det. I andre saker kan retten på begjæring oppnevne advokat for fornærmede hvis det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på legeme eller helbred og det anses å være behov for advokat.

Når en sak om besøksforbud i eget hjem, jf. § 222 a annet ledd annet punktum, eller kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten, har den som forbudet skal beskytte, rett til advokat. Reglene i kapitlet her gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 173 a skal lyde:

Den som med skjellig grunn mistenkes for vilkårsbrudd som nevnt i straffeloven §§ 39 annet ledd, 46 første ledd eller 52 første ledd bokstav a, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd annet punktum, kan pågripes når:

- det er grunn til å frykte for at han vil unndra seg fullbyrdingen av straff eller andre forholdsregler,
- det antas påkrevd for å hindre nye vilkårsbrudd, eller
- han selv begjærer det av grunner som finnes fyldestgjørende.

§ 184 annet ledd skal lyde:

Fengsling kan besluttes dersom vilkårene etter §§ 171, 172, 173 annet ledd eller 173 a er oppfylt og formålet ikke kan oppnås ved tiltak etter § 188. Reglene i § 174 gjelder tilsvarende. Kjennelsen skal angi lovhjemmelen, kortfattet nevne hvorfor det antas å foreligge skjellig grunn til mistanke, og for øvrig gjøre rede for grunnen til fengslingen. Det skal også gå frem av kjennelsen at fengslingen ikke er et uforholdsmessig inngrep.

Ny § 214 a skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndratt beslaglagte gjenstander som er egnet til bruk ved legemskrenkelse, og beslaglagte etterlikninger av våpen dersom gjenstandene kan inndras etter straffeloven §§ 69 første ledd bokstav c eller 70 første ledd annet punktum. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Når påtalemyndigheten utferdiger forelegg, begjærer saken pådømt ved tilståelsesdom eller reiser tiltale med påstand om straff, skal inndragningskravet likevel tas med i saken.

Eieren eller besitteren av en beslaglagt ting skal så vidt

mulig gis skriftlig underretning om påtalemyndighetens beslutning om inndragning ved kopi av beslutningen, med mindre tingen er av ubetydelig verdi. Saken kan kreves forelagt for retten innen 1 måned etter at underretningen er kommet frem. Har underretning ikke vært gitt, er fristen for å kreve saken inn for retten 6 måneder fra beslaget ble foretatt. Et krav som er fremsatt etter at fristen er utløpt, kan likevel tas til følge når oversittelsen ikke bør legges den til last som har fremsatt kravet, eller når særlige omstendigheter ellers tilsier det.

Ny § 214 b skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndragning av en beslaglagt ting dersom inndragning kan skje etter straffeloven § 74 og verken eieren, lovbryteren eller besitteren er kjent. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren kan kreve saken forelagt for retten innen 6 måneder etter at vedtak om inndragning er fattet.

§ 216 b første ledd skal lyde:

Retten kan ved kjennelse gi politiet tillatelse til å foreta annen kontroll av kommunikasjonsanlegg når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling

a) som etter loven kan medføre straff av fengsel i 5 år eller mer, eller som rammes av straffeloven kapittel 21.

§ 255 skal lyde:

Finner påtalemyndigheten at en sak bør avgjøres med bot, inndragning eller rettighetstap, kan den utferdige forelegg i stedet for å reise tiltale. Reaksjoner som nevnt i § 2 nr. 4 kan også avgjøres ved forelegg og kan også ilegges sammen med reaksjoner som nevnt i første punktum.

Rettighetstap som avgjøres ved forelegg, kan bare gjelde for inntil 3 år og kan ikke gjelde tap av stilling, retten til å inneha stilling eller tap av retten til å utøve næringsvirksomhet, med unntak for binæring.

§ 256 første ledd nr. 4 og nytt annet ledd skal lyde:

4. fastsetting av den bot og i tilfelle den inndragning og det rettighetstap som kreves,

Dersom den siktede har vært berøvet friheten i anledning av saken, og det ved fastsettingen av boten ikke er gitt fullt fradrag for frihetsberøvelsen, jf. straffeloven § 83 annet ledd, skal det anmerkes i forelegget hvor mange dager som har kommet til fradrag.

Nåværende annet ledd i § 256 blir nytt tredje ledd.

§ 332 tredje ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke for saker som etter kapittel 24 skal behandles med lagrette, og heller ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 333 sjette ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke for anke over saker som nevnt i straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 455 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengsels-

straff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a, treffes vedtak om fullbyrding av myndighet som nevnt i lov om straffegjennomføring § 58 annet ledd.

§ 456 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Bot som ikke betales eller lar seg inndrive ved lønns-trekk eller annen tvangsfullbyrding, skal fullbyrdes ved soneing av den subsidiære fengselsstraffen når den botlagte har evne til å betale boten eller allmenne hensyn tilsier det.

107. I lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet gjøres følgende endringer:

§ 56 annet ledd første og annet punktum oppheves.

§ 56 annet ledd skal lyde:

Uaktsom *overtredelse* er straffbar.

108. I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endring:

§ 8-3 tredje ledd oppheves.

109. I lov 12. juni 1981 nr. 68 om forbud mot profesjonell boksing gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Den *som deltar* i konkurranse, oppvisning eller treningskamp i profesjonell boksing her i riket, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

§ 2 skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes også den *som*

1. *arrangerer*, gir økonomisk støtte til eller stiller lokale til rådighet for boksekamp som nevnt i § 1.
2. i egenskap av manager inngår avtale om boksekamp som nevnt i § 1.
3. gjør tjeneste som dommer eller sekundant ved boksekamp som nevnt i § 1.

110. I lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. skal § 7 nytt annet punktum lyde:
Medvirkning straffes ikke.

111. I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene gjøres følgende endringer:

§ 4a-11 annet ledd oppheves.

§ 6-6 annet punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

112. I lov 17. desember 1982 nr. 84 om sikre containere skal § 9 nytt annet punktum lyde:
Medvirkning straffes ikke.

113. I lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 15 a skal lyde:

§ 15 a. Avskjed av embetsmann.

En embetsmann kan avskjediges ved dom når vedkommende viser seg å være varig uskikket til forsvarlig å utføre sin tjeneste eller når vedkommende ikke har de nødvendige eller gyldige foreskrevne betingelser for å inneha embetet.

Krav om avskjed etter denne paragraf gjøres gjeldende ved søksmål, jf. likevel regelen i straffeprosessloven § 3 annet ledd.

Påstand om avskjed etter denne bestemmelsen og om tjenestens tap som straff, kan avgjøres i samme sak.

§ 16 nr. 2 annet punktum skal lyde:

Men er det reist tiltale for atferd som kan begrunne avskjed etter § 15, eller kan medføre tjenestens tap som straff, eller er det reist sivilt søksmål til fradømmelse av embetet etter § 15 a, kan suspensjonen forlenges med inntil seks måneder om gangen til saken er endelig avgjort.

114. I lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. gjøres følgende endringer:

§ 53 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov straffes med bøter eller fengsel i inntil 6 måneder dersom forholdet ikke rammes av et strengere straffebud.

§ 53 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 54 fjerde punktum skal lyde:

Bestemmelsene i straffelovens § 74 får tilsvarende anvendelse.

115. I lov 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v. gjøres følgende endring:

§ 9 første ledd annet punktum oppheves.

116. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs gjøres følgende endringer:

§ 143 første ledd annet punktum oppheves.

§ 143 annet ledd annet punktum skal lyde:

Etter begjæring fra påtalemyndigheten kan retten bestemme at virkningene av kjennelsen skal forlenges inntil rettskraftig dom foreligger i straffesak hvor påtalemyndigheten har nedlagt eller overveier å nedlegge påstand om rettighetstap etter straffeloven § 56.

§ 143 a første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt opptre i strid med kjennelse etter § 143, straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder.

§ 160 annet ledd skal lyde:

Overtredelse av taushetsplikten straffes som bestemt i straffeloven § 209.

117. I lov 14. juni 1985 nr. 77 Plan- og bygningslov gjøres følgende endring:

§ 111 nr. 2 annet punktum oppheves.

118. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal § 10-4 nytt tredje punktum lyde:
Medvirkning straffes ikke.

119. I lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. gjøres følgende endringer:

§ 6-1 første og nytt annet punktum skal lyde:

Den som bruker foretaksnavn i strid med denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder, for så vidt ikke strengere straffebestemmelse kommer til anvendelse. *Medvirkning straffes ikke.*

Nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

120. I lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. skal § 31 lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 7, § 9, jf § 27 a, eller § 29 bokstav c, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder, eventuelt sammen med bøter. På samme måte straffes den som unnlater å gi opplysninger som nevnt i §§ 4, 5, 6, jf §27 a, § 29 bokstav b eller § 30 annet ledd, eller gir misvisende opplysninger som der nevnt. På samme måte straffes også en kredittytter som overtrer § 5 a første eller tredje ledd, jf § 27 a, eller unnlater å oppfylle sin plikt etter § 5 b, jf § 27 a.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd straffes med bøter.

121. I lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon skal § 16 b annet ledd første punktum lyde:

Den som overtrer forbudet i første ledd straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

122. I lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring skal § 1 fjerde ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

123. I lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd annet punktum skal lyde:

Løyvet kan nektast eller trekkjast attende dersom løyvehavaren bryt reglar i denne lova eller i forskrifter til denne lova, straffelova § 317 eller § 318 eller bryt vilkår som er sette ved tildeling av løyvet.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Medietilsynet må ikkje godkjenne for framsyning i næring bilete som tilsynet meiner strir mot § 13a eller straffelova § 317 eller 318.

§ 7 annet ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Eit videogram som Medietilsynet meiner er i strid med reglane i straffelova § 317 eller § 318 kan ikkje registrerast. Det same gjeld videogram som er funne rettsstridig ved dom, vedteke førelegg eller som etter avgjerd av påtalemakta eller tingretten skal inndragast eller sperrast fordi det er eller kan vere i strid med reglane i straffelova § 317 eller § 318.

§ 13 nytt annet punktum skal lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

§ 13 a nytt siste punktum skal lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

Ansvarleg leiar for eit distributørfirma kan straffast med bot eller fengsel opptil tre månader om han i næring omset videogram som han kunne straffast for etter § 317 eller § 318 i straffelova om han hadde kjent til innhaldet.

§ 14 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medverknad blir ikkje straffa.

§ 15 første ledd skal lyde:

Den som driv omsetning av film eller videogram som er sperra eller inndrege som stridande mot § 317 eller § 318 i straffelova for mindre enn 15 år sidan, kan straffast med bot eller fengsel opptil tre månader. *Medverknad blir ikkje straffa.*

§ 15 annet ledd oppheves.

§ 16 første ledd skal lyde:

Ein film eller eit videogram som heilt eller delvis er i strid med § 317 eller § 318 i straffelova, kan ved dom inndragast utan omsyn til om nokon kan straffast.

124. I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister skal § 11 lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt vesentlig overtrer bestemmelsene i § 4 eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsene, eller plikten til å framlegge dokumentasjon som nevnt i § 9 annet ledd straffes med bøter. *Medvirkning straffes ikke.*

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

125. I lov 12. juni 1987 nr. 57 om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder skal § 3 lyde:

Den som overtrer forskrifter gitt i medhold av § 2, straffes med bøter.

126. I lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd nr. 1, 2 og 4 skal lyde:

Dersom forholdet ikke rammes av strengere straffebud, straffes med bøter eller med fengsel inntil fem år eller med begge deler den som:

1. utfører varer, teknologi eller tjenester i strid med denne lov eller forskrift som er gitt i medhold av den, eller
2. overtrer noe vilkår som er satt i medhold av denne lov, eller
4. på annen måte overtrer bestemmelser som er gitt i eller i medhold av denne lov.

§ 5 annet ledd oppheves.

Nåværende § 5 tredje ledd blir nytt annet ledd og skal lyde:

Uaktsom overtredelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil to år.

127. I lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav gjøres følgende endringer:

§ 5 sjette ledd første punktum skal lyde:

Politiattest etter paragrafen her som utstedes etter lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering, skal bare vise merknader om strafferettslige reaksjoner for overtredelse av straffeloven kapittel 22, 25, 27, 29, 30 og 32, inkassoloven, konkurranselovgivningen, konkurslovgivningen, regnskapslovgivningen, selskapslovgivningen, skatte- og avgiftslovgivningen og verdipapirlovgivningen.

§ 32 første ledd innledningsvis skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder, eller begge deler, straffes den som overtrer

§ 32 annet ledd skal lyde:

Den som uaktsomt overtrer første ledd, straffes med bøter.

128. I lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet skal § 10 første ledd lyde:

Er et anmeldt forhold straffbart etter borgerlig lov og undergitt offentlig påtale, eller begjæres påtale av *allmenne hensyn*, eller er det annen grunn til å regne med at straffesak vil bli reist, bør refselse bare brukes dersom spesielle forhold gjør en forføyning nødvendig.

129. I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner skal § 5-1 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel i inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

130. I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd bokstav e skal lyde:

når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse,

§ 29 tredje ledd skal lyde:

Utlending som har arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse kan bare utvises dersom det straffbare forholdet kan føre til fengselsstraff i mer enn ett år, eller dersom straffeloven §§ 167, 168, 189 eller 271, er overtrådt.

§ 30 annet ledd bokstav c skal lyde:

når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse, jf § 29 første ledd bokstav e.

§ 38a femte ledd annet punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

§ 41c annet ledd skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314 der den fornærmede er under 18 år. Attesten skal ikke være eldre enn tre måneder.

§ 47 femte, sjette og åttende ledd oppheves.

Nåværende sjuende ledd blir nytt femte ledd.

§ 58 tredje ledd skal lyde:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen, kan utvises når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.

131. I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1-8 tredje ledd skal lyde:

En bevilling kan også inndras dersom det skjer gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet, eller dersom det ved skjenkestedet skjer gjentatt diskriminering av grunner som nevnt i straffeloven § 186.

§ 10-1 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

§ 10-1 tredje ledd skal lyde:

Overtredelse av §§ 2-1, 3-1, 8-1, 8-2 og 8-3 som gjelder et meget betydelig kvantum alkoholholdig drikk, straffes etter straffeloven § 233.

§ 10-1 femte ledd skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

§ 10-3 skal lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at brennevin og gjærende eller gjæret udestillert væske tilintetgjøres. Det samme gjelder annen alkoholholdig drikk når den er skjenket i glass eller finnes i opptrukket flaske. Beslutning om inndragning av lovlig tilvirket brennevin skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning ved kopi av beslutningen og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

132. I lov 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmegling gjøres følgende endring:

§ 5-2 siste punktum oppheves.

133. I lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå skal § 5-1 lyde:

(1) Overtredelse av § 2-2 eller vedtak med hjemmel i § 2-2 om oppgaveplikt, av § 2-5 om bruk av opplysninger eller av § 2-6 om offentliggjøring av opplysninger, kan straffes med bøter, med mindre overtredelsen faller inn under strengere straffebestemmelser.

(2) Brudd på taushetsplikt eller på vilkår etter § 2-5 kan straffes etter straffeloven § 209.

134. I lov 16. juni 1989 nr. 59 om lostjenesten m.v. skal § 22 første ledd lyde:

Med bøter straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av lovens kapittel III.

135. I lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer skal § 9 annet punktum lyde: På samme måte straffes forsøk.

136. I lov 15. juni 1990 nr. 27 om vern av kretsmønstre for integrerte kretser gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt krenker en annens rett etter denne loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 9 tredje ledd oppheves.

137. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. skal § 7-5 første og annet ledd lyde:

Den som overtrer denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år eller begge deler. Forsøk straffes på samme måte.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler.

138. I lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen gjøres følgende endring:

§ 7 annet punktum oppheves.

139. I lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd skal § 10 første ledd siste punktum lyde:

Brudd på taushetsplikten straffes etter straffeloven § 209.

140. I lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte skal § 5 annet ledd lyde:

Fullbyrding i Norge av en utenlandsk straffereaksjon mot en utilregnelig person kan bare skje etter dom på overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 eller til tvungen omsorg etter straffeloven § 63.

141. I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal § 58 lyde:

Styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen eller administrerende direktør som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller under skjerpene forhold med fengsel inntil tre måneder.

142. I lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. gjøres følgende endringer:

§ 8-8 første ledd annet punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 209.

§ 8-10 annet ledd første punktum skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314.

143. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 49 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller opprettholdt ved loven eller vilkår fastsatt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år dersom forholdet ikke rammes av et strengere straffebud.

§ 49 tredje og fjerde ledd oppheves.

144. I lov 29. mai 1992 nr. 50 om inspeksjoner i samsvar med Avtalen om konvensjonelle styrker i Europa (CFE-avtalen) og om immunitet og privilegier for inspektørene m.fl. gjøres følgende endring:

§ 4 annet punktum oppheves.

145. I lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger skal § 9-3 første ledd nytt annet punktum lyde:
Medvirkning straffes ikke.

146. I lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene skal § 4-9 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

147. I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 4-23 annet ledd første punktum skal lyde:

Den som overtrer forbudet i første ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

§ 6-4 a annet ledd skal lyde:

Overtredelse av taushetsplikt etter denne bestemmelsen kan straffes etter straffeloven § 210 dersom vedkommende er gjort oppmerksom på at overtredelsen kan få slik følge.

§ 6-7 første ledd annet punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 210.

§ 6-10 femte ledd skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 311, 312 og 314.

148. I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. skal § 15 første og annet ledd lyde:

Brudd på bestemmelsene i denne loven blir straffet med bøter eller med fengsel inntil tre måneder.

På samme måten blir den straffet som bryter bestemmelser som er gitt med hjemmel i loven.

149. I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner skal § 15 nr. 3 lyde:

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot en folkevalgt for et straffbart forhold som nevnt i straffelovens §§ 170 bokstav b og 171-174 og kapittel 27, 32 og kapittel 40, og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for kommunen eller fylkeskommunen, kan kommunestyret eller fylkestinget selv vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort.

150. I lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv skal § 22 lyde:

Den som handler i strid med føresegner gjevne i eller i medhold av denne lova, kan straffast med bøter.

151. I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting gjøres følgende endringer:

§ 4-5 første ledd bokstav d skal lyde:

sender program som norsk rett har funnet stridende mot straffeloven § 185.

§ 10-1 første ledd siste punktum oppheves.

§ 10-1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av

kapittel 9, jf. §10-1 første ledd, kan straffes uten hinder av de begrensninger som følger av straffeloven §§ 4-8 og straffeprosessloven § 65 nr. 4.

§ 10-1 fjerde ledd oppheves.

152. I lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl skal § 7 lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder.

153. I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 31 fjerde ledd første punktum oppheves.

§ 32 nytt første ledd skal lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at beslaglagte stoffer som er oppført på narkotikalistens, inndras. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eierne eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

Nåværende første og annet ledd blir nye annet og tredje ledd.

154. I lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett skal § 22 lyde:

Den som gjør inngrep i den enerett en planteforedlerrett medfører, straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder.

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer reglene om anvendelse av sortsnavn i § 20, straffes med bøter.

155. I lov 2. april 1993 nr. 38 om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m. gjøres følgende endring:

§ 25 tredje ledd oppheves.

156. I lov 11. juni 1993 nr. 66 om pristiltak gjøres følgende endring:

§ 4 første ledd bokstav d oppheves.

157. I lov 11. juni 1993 nr. 73 om prisregulering ved import av fisk og fiskevarer m.v. skal § 4 annet punktum lyde:

På samme måte straffes forsøk.

158. I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. gjøres følgende endringer:

§ 22 første ledd skal lyde:

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer bestemmelse eller vilkår som er gitt i eller med hjemmel i loven, straffes

med bøter dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelse.

§ 22 annet ledd annet punktum oppheves.

159. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart gjøres følgende endringer:

§ 1-2 fjerde ledd skal lyde:

Med hensyn til straffebestemmelsenes anvendelse på handlinger foretatt utenfor norsk område gjelder reglene i straffeloven §§ 5-8, jf. nærværende lovs §15-2 annet ledd.

§ 14-12 første punktum skal lyde:

Den som gjør tjeneste ombord i strid med bestemmelsene i § 6-11 første ledd, straffes med bøter eller med fengsel inntil 2 år.

§ 14-12 nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 14-22 annet punktum oppheves.

§ 14-25 annet ledd oppheves

§ 14-32 oppheves.

§ 15-2 annet ledd skal lyde:

For så vidt angår overtredelser av vedkommende bestemmelser, regnes et slikt fartøy som norsk etter straffelovens § 4.

160. I lov 25. mars 1994 nr. 6 om granskingskommisjonen for gransking av påstander om ulovlig overvåking av norske borgere gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for kommisjonen eller for den som opptar forklaring for kommisjonen, gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 5 oppheves.

161. I lov 6. mai 1994 nr. 10 om gjennomføring av Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt øydelegging av dei gjøres følgende endringer:

§ 5 første punktum skal lyde:

Den som bryt denne lova eller føresegner som er gjevne med heimel i lova, vert straffa med bot eller fengsel i opp til fem år dersom handlinga ikkje vert ramma av strengare strafføresegner som til dømes straffelova §§ 107 og 142.

§ 5 tredje punktum oppheves.

162. I lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v. skal § 6 annet punktum lyde: På samme måte straffes forsøk.

163. I lov 24. juni 1994 nr. 38 om gjennomføring i norsk rett av De forente nasjoners sikkerhetsråds vedtak om å opprette internasjonale domstoler for forbrytelser i det tidligere Jugoslavia og Rwanda gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Straffeprosessloven § 65 nr. 4 gjelder ikke for strafforfølgning av handlinger som er omfattet av Domstolens myndighetsområde.

§ 7 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for Domstolen gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

164. I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten gjøres følgende endringer:

§ 143 fjerde ledd annet punktum oppheves.

§ 144 tredje ledd annet punktum oppheves.

Nytt avsnitt II skal lyde:

Avsnitt II Straff

§ 506 skal lyde:

§ 506 Straff

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt på vesentlig måte

- a) overtrer § 9 om kjenningssignal og merking eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen
- b) overtrer bestemmelser i kapittel 2 om registrering eller forskrifter gitt i medhold av kapitlet.
- c) uberettiget fører et norsk flagg eller på annen måte utgir skipet for å være norsk, eller i norsk farvann uberettiget fører noe flagg eller på annen måte utgir skipet for å ha en annen enn sin virkelige nasjonalitet.

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes en skipsfører eller vakthavende styrmann som overtrer plikten i § 135 første eller annet ledd om å iverksette alle nødvendige tiltak ved havsnød eller annen fare og ikke uten særlig grunn forlate eller oppgi skipet så lenge det er rimelige utsikter til berging, med mindre det er betydelig fare for vedkommendes eget liv.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes andre som har sitt arbeid om bord såfremt de uten særlig grunn og uten tillatelse av skipsføreren forlater skipet i havsnød eller annen fare så lenge skipsføreren er ombord.

Med bøter eller fengsel inntil 3 år straffes en skipsfører eller vakthavende styrmann som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer plikten i § 164 første punktum til å yte nødvendig hjelp når det kan skje uten særlig fare for eget skip eller personer om bord der, men inntil 6 år såfremt unnlatelsen har hatt døden eller betydelig skade på legeme eller helse til følge.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer plikten i §§ 186 eller 197 eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelse-

ne, om å ha forsikring eller annen sikkerhet samt gyldige sertifikater.

Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som unnlater å oppfylle meldeplikten i § 475 første ledd eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen. På samme måte straffes den som på vesentlig måte unnlater å fremlegge dokumentasjon i samsvar med § 477 annet ledd, eller å etterkomme krav fra undersøkelsesmyndigheten etter § 479 første ledd, eller som fjerner gjenstander i strid med § 478.

Ved vurderingen av om en overtredelse av første ledd er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

165. I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 8-1 lyde:

Med unntak av overtredelse av plikter etter § 5-1 eller plikter som omfattes av helsepersonellovgivningen, straffes forsettlig eller uaktsomt overtredelse av loven her eller vedtak gitt med hjemmel i loven med bot eller fengsel inntil 2 år. Dersom overtredelsen har tap av menneskeliv eller betydelig skade på legeme eller helse som følge, er straffen bot eller fengsel inntil 4 år.

166. I lov 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr skal § 12 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller pålegg gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder, eller under særlig skjerpene omstendigheter med bøter eller fengsel inntil 2 år.

167. I lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 17 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

168. I lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred gjøres følgende endring:

§ 6 annet ledd oppheves.

169. I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord skal § 6 nytt annet punktum lyde:
Medverknad blir ikkje straffa.

170. I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Med våpen menes i denne paragrafen våpen og andre gjenstander som omfattes av våpenlovgivningen, kniv eller lignende skarpt redskap som det er forbudt å bære på offentlig sted, jf. straffeloven § 389, og andre farlige gjenstander som kan tas i forvaring etter politiloven § 7.

§ 17 b nr. 1 skal lyde:

1. overtredelser av straffeloven *kapittel 17 og § 184 og sikkerhetsloven*,

§ 17 b nr. 5 skal lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven *kapittel 18*. Åpen etterforskning i slike saker foretas likevel av det øvrige politi, med mindre annet bestemmes av overordnet påtalemyndighet.

§ 17 d første ledd bokstav a til c skal lyde:

- a) straffeloven §§ *131, 133 og 134*,
- b) straffeloven §§ *121–126* eller
- c) straffeloven §§ *251, 254, 273, 274 og 275* og som retter seg mot medlemmer av Kongehuset, Stortinget, regjeringen, Høyesterett eller representanter for tilsvarende organer i andre stater.

§ 17 f annet ledd bokstav c skal lyde:

som bevis for en terrorhandling, jf. straffeloven §§ *131, 133 og 134*,

§ 30 avslutningsvis skal lyde:

hvis ikke forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse.

171. I lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser og reisegaranti skal § 11-7 lyde:

Med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer § 3-1 og bestemmelsene* i dette kapittel eller bestemmelser gitt i medhold av §11-6.

172. Lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse oppheves.

173. I lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven) § 4 første ledd nr. 2 og 3 skal lyde:

2. når forretningsfører ikke lenger oppfyller vilkårene i § 3 eller vedkommende er ilagt dom på rettighetstap, jf. straffeloven § *56 første ledd bokstav b*,
3. når det inntreer slik hindring som nevnt i konkursloven § 142 for en deltaker, eller en deltaker blir ilagt dom på rettighetstap, jf. straffeloven § *56 første ledd bokstav b*, og vedkommende ikke trer ut av foretaksgruppen.

174. I lov 22. mars 1996 nr. 16 om regulering av byggje- og anleggsverksemd skal § 4 lyde:

Den *som bryt lova* her eller forskrift med heimel i lova, vert straffa med bøter.

175. I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke skal § 7 tredje ledd første punktum lyde:

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot et menighetsrådsmedlem for et straffbart forhold, som

nevnt i straffeloven kapittel *19, 27, 28 og 30* og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for menighetsråd eller kirkelig fellesråd, kan menighetsrådet vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort.

176. I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 10-17 tredje punktum oppheves. Nåværende fjerde punktum blir nytt tredje punktum.

177. I lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger skal § 24 første punktum lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i § 4, § 6 og § 7 eller forskrifter gitt med hjemmel i *disse, straffes* med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

178. I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 5-1 annet ledd oppheves.

179. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 13-12 første ledd bokstav e skal lyde: medlemmer som utfører samfunnsstraff etter straffeloven § 48,

§ 24 femte ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt *gir uriktige* eller ufullstendige opplysninger, eller unnlater å sende inn pliktig oppgave til skatteoppkreveren eller ligningsmyndighetene i forbindelse med beregning, fastsetting eller endring av arbeidsgiveravgiften, straffes etter bestemmelsene i ligningsloven kapittel 12.

180. Utgår.

181. I lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførslereregulering gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 1 skal lyde:

Har *nokon*

1. *ført* inn eller ut, eller freista føre inn eller ut varer, medreikna levande planter og dyr, i strid med denne lova eller føresegner gjevne med heimel i lova, eller

§ 4 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd og skal lyde:

Har nokon av aktløyse *gjort slike* brot som nemnt i første leden, vert han straffa med bot eller fengsel i opp til 3 månader.

§ 4 fjerde ledd oppheves.

182. I lov 13. juni 1997 nr. 37 om salg av tidsparter i fritidsbolig (tidspartloven) gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd første punktum skal lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 11, 12 eller 13, straffes med bøter.

§ 18 annet ledd skal lyde:

Den som uaktsomt overtrer bestemmelse som nevnt i første ledd, straffes med bøter.

183. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om kystvakten gjøres følgende endringer:

§ 36 tredje ledd skal lyde:

Uaktsom overtredelse av første ledd bokstav a til c er også straffbar.

§ 36 femte ledd første punktum oppheves.

184. I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 19-1 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19-1 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 19-2 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 19-2 annet ledd første punktum oppheves.

185. I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 19-1 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19-1 tredje ledd første punktum oppheves.

§ 19-2 første ledd tredje punktum oppheves.

§ 19-2 annet ledd første punktum oppheves.

186. I lov 13. juni 1997 nr. 47 om gjennomføring av europarådsavtale 31. januar 1995 om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoffer til sjøs gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Norsk straffelov får anvendelse på handlinger som nevnt i europarådsavtalen art. 1 bokstav c, begått ombord på et fartøy som har nasjonaliteten til en annen av partene i europarådsavtalen eller på et statsløst fartøy, dersom handlingen hører til dem som omfattes av straffeloven § 231 eller 232, straffeloven § 332 om heleri i den grad utbyttet har tilknytning til narkotikavirksomhet, eller lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. § 31, jf. §§ 22–24.

§ 7 oppheves.

187. I lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier gjøres følgende endring:

§ 16 bokstav d oppheves.

188. I lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 18 skal lyde:

Kommunen kan straks sette en serveringsbevilling ut av kraft inntil videre dersom dette er nødvendig for å avverge eller stanse lovbrudd, og det er skjellig grunn til å tro at bevillingen vil bli kalt tilbake etter §19, eller at bevillingshaveren vil bli fradømt retten til å drive serveringsstedet etter straffelovens § 56 første ledd bokstav b.

§ 21 annet ledd oppheves.

189. I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer skal § 5 annet ledd lyde:

Overtredelse av taushetsplikt etter denne bestemmelsen kan straffes etter straffeloven § 209.

190. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 5 annet ledd bokstav b lyde:

b) innskrenkninger pålagt i henhold til straffeloven §§ 18, 20 annet ledd, 62, 71 annet til fjerde ledd, 73, 79 bokstav a (jf. lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern § 5-3), straffegjennomføringsloven § 43 eller straffeprosessloven § 69 tredje ledd.

191. Utgår.

192. I lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 5 skal lyde:

Kapittel 5. Objektsikkerhet mv.

Ny § 18 a skal lyde:

Kongen kan av forsvarshensyn forby uvedkommende adgang til

- forsvarsbygg og -anlegg hvor gjenstander av interesse for rikets forsvar fremstilles, istandsettes eller oppbevares,
- bestemt angivne områder, og
- å overvære militære øvelser eller forsøk.

§ 31 første ledd annet punktum oppheves.

§ 31 nytt fjerde ledd skal lyde:

Den som forsettlig overtrer forbud med hjemmel i § 18 a straffes med bot eller fengsel inntil 1 år, hvis ikke forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse.

§ 31 nytt femte ledd skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte.

193. I lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter gjøres følgende endringer:

§ 37 annet ledd skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 40 a skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsen i § 40 tredje ledd eller bestemmelser i forskrift fastslått med hjemmel i § 40 tredje ledd, straffes med bøter.

§ 41 a nytt femte ledd skal lyde:

Når Statens innkrevingsentral er pålagt å inndrive tvangsmulkt som nevnt i annet ledd, kan den inndrive det ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inndrive tvangsmulkt ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten får rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd.

Nåværende femte og sjette ledd blir nytt sjette og syvende ledd.

194. I lov 17. juli 1998 nr. 54 om gjennomføring av Konvensjonen om forbud mot bruk, lagring, produksjon og overføring av antipersonellminer og om ødeleggelse av slike miner gjøres følgende endring:

§ 5 første ledd tredje punktum oppheves.

195. I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) skal § 8-5 lyde:

Den som betydelig overtrer bestemmelser om bokføring eller regnskap, straffes etter straffeloven §§ 392–394.

196. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa gjøres følgende endring:

§ 9-7 a annet ledd oppheves.

197. I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 9-3 tredje og fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt tredje ledd.

198. I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) skal § 31 annet ledd lyde:

På samme måte straffes forsøk.

199. I lov 4. juni 1999 nr. 37 om endringer i rettergangsløvene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien) gjøres følgende endringer:

Ny § 131 i domstolloven og endringene i denne lovs §§ 131 a og 198 tredje ledd oppheves.

200. I lov 18. juni 1999 nr. 40 om gjennomføring av Traktat om totalforbud mot kjernefysiske prøvesprengingar gjøres følgende endringer:

§ 5 første punktum skal lyde:

Den som bryt denne lova eller føresegner eller påbod som er gjeve med heimel i lova, vert straffa med bøter eller fengsel i opptil fem år.

§ 5 tredje punktum oppheves.

201. I lov 25. juni 1999 nr. 43 om særlige tiltak mot Den føderale republikken Jugoslavia skal § 7 første til fjerde ledd lyde:

Den som overtrer bestemmelser gitt i medhold av denne lov, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år, eller begge deler.

Den som uaktsomt overtrer bestemmelser som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler.

Straff etter bestemmelser gitt i medhold av denne lov vedrørende befordring kommer ikke til anvendelse på skipsfører, offiserer eller mannskap med mindre de har tatt beslutning om befordring som nevnt i slike bestemmelser.

Straffeloven § 8 kommer ikke til anvendelse.

202. I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) gjøres følgende endringer:

§ 91 første ledd skal lyde:

(1) Den som overtrer § 14 eller § 55 annet ledd, straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder. På samme måte straffes den som unnlater å gi opplysninger som nevnt i §§ 15, 46, 59, 81 og 86, eller i bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene.

§ 91 tredje ledd oppheves.

203. I lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern gjøres følgende endringer:

§ 5-1 skal lyde:

Ved dom på overføring til tvungen psykisk helsevern etter straffeloven § 62 gjelder bestemmelsene i loven her så langt de passer, med unntak av §§ 3-1 til 3-4 og §§ 3-7 til 3-9.

Straffeloven § 65 gir regler om opphør av reaksjonen. § 5-6 første ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Overføring kan bare skje når den domfeltes sinnstilstand ikke lenger er som beskrevet i straffeloven § 20 første ledd bokstav b og d. Vilkåret om gjentakelsesfare i straffeloven § 62 annet og tredje ledd må fortsatt være oppfylt.

§ 5-6 tredje ledd skal lyde:

Finner retten at vilkåret om gjentakelsesfare i straffeloven § 62 annet og tredje ledd ikke er oppfylt, skal reaksjonen opphøre, jf. straffeloven § 65.

§ 5-7 skal lyde:

Er den domfelte overført til anstalt under kriminalomsorgen i medhold av § 5-6, gjelder reglene i straffeloven § 65 om opphør av reaksjonen så langt de passer. I stedet for opphør kan retten i slike tilfeller beslutte prøveløslatelse etter reglene i straffeloven §§ 44 og 45.

§ 5-8 første ledd skal lyde:

Dersom den domfeltes sinnstilstand etter overføring til kriminalomsorgen igjen blir som beskrevet i straffeloven § 20 første ledd bokstav b og d, skal den domfelte tilbakeføres til tvungent psykisk helsevern.

204. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

§ 20 a annet ledd første punktum skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314.

§ 67 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt *overtrer bestemmelser* i loven eller i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

205. I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. gjøres følgende endringer:

§ 5-3 første ledd siste punktum og annet ledd første punktum oppheves.

206. I lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting skal § 5 lyde:

Den som forsettlig eller aktaust bryt føresegner gitt i eller i medhold av denne *lova*, *vert* straffa med bøter eller under skjerpande forhold med fengsel i inntil tre måneder.

207. I lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v. gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

208. I lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger gjøres følgende endring:

§ 48 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

209. I lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling skal § 23 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer bestemmelser* eller pålegg gitt i eller i medhold av denne loven, straffes med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

210. I lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek skal § 9-5 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer §§ 1-4, 1-5, 2-10, 3-7, 5-5, 6-5 annet punktum, 6-9, 6-11, 6-12, 7-2 første ledd og 8-2*, straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

211. I lov 16. juni 2000 nr. 42 om granskningskommisjonen som skal foreta en bred gjennomgang av utredning, planlegging, prosjektering og utbygging av ny hovedflyplass for Østlandet og Gardermobanen gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for kommisjonen eller den som opptar forklaring for kommisjonen, gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 5 oppheves.

212. I lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap gjøres følgende endring:

§ 6-5 annet punktum oppheves.

213. I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) skal § 63 annet ledd lyde:

På samme måte straffes den *som overtrer* bestemmelsen i § 44 annet ledd annet punktum.

214. I lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet skal § 16 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av *loven*, *straffes* med bøter eller fengsel i inntil 3 måneder.

215. I lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. (voldsoffererstatsningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd siste punktum skal lyde:

Voldsoffererstatning selv om gjerningspersonen ikke kan straffes fordi vedkommende var utilregnelig som nevnt i straffeloven § 20 første ledd bokstav b eller c eller under 15 år.

§ 6 annet punktum skal lyde:

Ved krenking eller mislig adferd som nevnt i straffeloven §§ 299, 302 og 304 skal det ved utmålingen av oppreisningen særlig legges vekt på handlingens art, hvor lang tid forholdet har pågått, om handlingen er misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, og om handlingen er begått på en særlig smertefull eller krenkende måte.

216. I lov 27. april 2001 nr. 14 om iverksettning av internasjonale, ikke-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensning av økonomisk eller anna samkvem med tredjestatar eller rørsler skal § 3 lyde:

Den *som bryt føresegner* som er gjevne i medhold av denne lova, kan straffast med bøter eller fengsel inntil tre år, eller begge delar. Den som aktaust *bryt føresegner* som nemnt i første ledd, kan straffast med bøter eller fengsel seks måneder, eller begge delar.

§ 8 i straffelova gjeld ikkje.

217. I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 24 tredje ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Forsøk straffes på samme måte. Medvirkning straffes ikke.

§ 40 sjuende ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg som nevnt i straffeprosessloven § 461 første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Fengselsstraff under 14 dager kan idømmes.

§ 44 annet ledd skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingsamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkårene, kan regionalt nivå bringe saken inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen. Bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a gis tilsvarende anvendelse på saker om gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraff etter prøveløslatelse.

§ 45 skal lyde:

Begår den prøveløslatte en ny straffbar handling i prøvetiden, gjelder bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b tilsvarende. Det er likevel tilstrekkelig om tiltale blir reist eller saken blir begjært pådømt innen 6 måneder etter at prøvetiden gikk ut.

Dersom den prøveløslatte er siktet for en straffbar handling som kan føre til gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes.

§ 53 første ledd skal lyde:

De idømte timene samfunnsstraff etter straffeloven § 49 første ledd bokstav a skal gå ut på

- a) samfunnsnyttig tjeneste,
- b) program, eller
- c) andre tiltak som er egnet til å motvirke ny kriminalitet.

§ 54 første ledd bokstav d skal lyde:

overholde vilkårene som domstolen har fastsatt etter straffeloven § 50, og

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Den domfelte skal ikke begå en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis retten har satt vilkår etter straffeloven § 50 eller kriminalomsorgen etter § 55 eller § 58 første ledd har forbudt den domfelte å bruke berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt.

§ 58 annet ledd skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt

innskjerpingsamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør regionalt nivå bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 59 skal lyde:

Begår den domfelte en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav b.

Dersom den domfelte er siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes. Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.

218. I lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) gjøres følgende endring:

§ 34 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

219. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) gjøres følgende endringer:

§ 58 første ledd annet punktum og tredje ledd første punktum oppheves.

220. I lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene) gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd skal lyde:

For straffansvar for falsk forklaring for Domstolen gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 12 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 13 skal lyde:

Straffeprosessloven § 65 nr. 4 gjelder ikke for straffforfølgning her i riket av handlinger som omfattes av Domstolens myndighetsområde.

221. I lov 15. juni 2001 nr. 73 om organisert kampaktivitet som tillater knockout gjøres følgende endringer:

§ 2 innledningsvis skal lyde:

Med bøter eller fengsel i inntil tre måneder straffes den som uten å ha innhentet *godkjenning*:

§ 2 nr. 2 skal lyde:

2. inngår *avtale om kampaktivitet* som nevnt i § 1 første ledd, eller

222. I lov 15. juni 2001 om veterinærer og annet dyrehel-sepersonell gjøres følgende endring:

§ 37 annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

223. I lov 15. juni 2001 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven) skal § 99 annet ledd lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale overtredelse av denne bestemmelsen, jf. straffeprosessloven § 62 a.

224. I lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur (esignaturloven) gjøres følgende endring:

§ 21 annet ledd oppheves.

225. I lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) skal § 42 første ledd lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven, sentrale eller lokale forskrifter eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av denne loven, straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 måneder.

226. I lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova) skal § 41 første punktum lyde:

Om nokon med vilje eller aktløyse bryt denne lova, forskrifter eller vilkår som er fastsette med heimel i lova, vert han straffa med bot.

227. I lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) skal § 10-4 lyde:

Tillitsvalgte, ansatte og revisor i foretak som driver verdipapirregister og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i denne lov eller i forskrifter gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter og under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder, hvis handlingen ikke går under noen strengere straffebestemmelse.

228. I lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak skal § 8-3 lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lovs §§ 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 1-8, 2-1, 2-2, 2-5, 3-1, 4-2, 5-1, 6-2, 7-1, 7-2, 8-2 eller bestemmelser gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

229. I lov 21. februar 2003 nr. 12 om biobanker (biobankloven) gjøres følgende endring:

§ 18 annet ledd annet punktum oppheves.

230. I lov 14. mars 2003 nr. 15 om beskyttelse av design (designloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. uten tillatelse inneholder et våpen eller annet tegn som er omfattet av straffeloven § 165 bokstav b og § 166, et statsflagg eller et offentlig kontroll- eller garantimerke for produkter av samme eller liknende slag som produktene designen gjelder, eller noe som er egnet til å oppfattes som et slikt tegn, flagg eller merke.

§ 44 skal lyde:

Den som forsettlig utnytter en design i strid med loven her, straffes med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder.

§ 44 annet ledd og § 45 annet ledd oppheves.

231. I lov 11. april 2003 nr. 20 om granskingskommisjonen for Mehamn-ulykken 11. mars 1982 med et Twin Otter passasjerfly gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Om straffansvar for falsk forklaring for kommisjonen eller den som opptar forklaring for kommisjonen, gjelder straffeloven § 221 tilsvarende.

§ 5 oppheves.

232. I lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag (bustadbyggjelagslova) skal § 12-1 annet ledd lyde:

Brot på teieplikta kan straffast med bøter. Medverknad blir ikkje straffa.

233. I lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag (burettslagslova) skal § 13-1 annet ledd lyde:

Brot på teieplikta kan straffast med bøter. Medverknad blir ikkje straffa.

234. I lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Den rapporteringspliktige skal i alle tilfeller kreve legitimasjon som nevnt i første ledd, dersom den har mistanke om at transaksjonen har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136.

§ 7 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.

§ 11 annet og tredje ledd skal lyde:

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd nr. 1, kan uten hinder av taushetsplikt utveksle nødvendige kundeopplysninger seg imellom når det anses nødvendig som ledd i undersøkelser av mistanke om at en transaksjon

har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136.

ØKOKRIM kan gi opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i § 7 til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven §§ 131–136.

§ 16 første ledd skal lyde:

Med bøter straffes den som overtrer denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven.

235. I lov 27. juni 2003 nr. 58 om særlige tiltak mot Republikken Zimbabwe skal § 3 lyde:

Ved overtreddelse av bestemmelser gitt i medhold av denne lov gjelder §§ 2 og 3 i lov 7. juni 1968 nr. 4 til gjennomføring av bindende vedtak av De forente nasjoners sikkerhetsråd tilsvarende.

236. I lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv. gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser i loven eller i medhold av den, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

§ 9 annet ledd annet punktum oppheves.

237. I lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav d skal lyde:

vesentlig skade på person: skader som anses som legemsbeskadigelse etter straffeloven § 273.

§ 22 tredje ledd skal lyde:

En person som dømmes til straff av fengsel for *et lovbrudd* som innbefatter bruk av vold eller truende atferd, kan ved dommen forbys å ha med hunder å gjøre. Forbud skal bli satt dersom en hund er brukt til *lovbruddet*.

§ 28 tredje ledd siste punktum skal lyde:

På samme måte straffes *forsøk*.

238. I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) gjøres følgende endring:

§ 12-4 tredje ledd oppheves.

239. I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. gjøres følgende endringer:

§ 20 annet ledd første punktum skal lyde:

Overtreddelse av forbudet i første ledd straffes med bøter.

§ 20 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

240. I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m.(bioteknologiloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-6 skal lyde:

Fosterdiagnostikk med sikte på å fastsette farskap og farskapstesting på fosterstadiet er forbudt. Dette gjelder ikke når svangerskapet kan være et resultat av omstendigheter som omtalt i straffeloven §§ 291, 295, 296, 299 og 304.

§ 7-5 skal lyde:

Den som overtrer loven eller bestemmelser gitt i medhold av loven straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder.

241. I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) gjøres følgende endring:

§ 28 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

242. I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd bokstav g oppheves.

§ 30 tredje ledd oppheves.

243. I lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven) skal § 15 lyde:

§ 15 skal lyde:

Den som betydelig overtrer bestemmelser om bokføring eller regnskap, straffes etter straffeloven §§ 392–394.

244. I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) gjøres følgende endring:

§ 30 annet ledd oppheves.

245. I lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteloven) skal § 22 nytt annet punktum lyde: Medvirkning straffes ikke.

246. I lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevingsloven) gjøres følgende endring:

§ 33 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt fjerde ledd.

247. I lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbrukslova) skal § 22 annet og tredje ledd lyde:

Den som forsettlig eller aktaust bryt *føresegnene* i §§ 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14 eller 15, forskrifter gitt med hjemmel i disse paragrafene eller vedtak i medhald av disse

føresegnene eller forskriftene, blir straffa med bøter eller fengsel inntil eitt år.

Den som forsettleg eller aktaust *bryt forskrifter* gitt med heimel i §§ 4 tredje ledd eller 17 eller vedtak i medhald av desse forskriftene, blir straffa på same måte.

248. I lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 4 femte ledd, § 5 annet ledd og § 6 annet ledd oppheves.
§ 5 tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 15 første ledd første punktum skal lyde:

Den som i fellesskap med minst to andre personer grovt overtrer §§ 4, 5 eller 6, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år.

§ 15 femte ledd skal lyde:

Dersom overtredelsen er ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, gjelder straffeloven §§ 79 bokstav c og 198.

249. I lov 3. juni 2005 nr. 34 om varsling, rapportering og undersøkelse av jernbaneulykker og jernbanehendelser m.m. (jernbaneundersøkelsesloven) skal § 27 lyde:

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 6, 7, 8, 12 første ledd, 14, 17, 23, 25 og 26 i loven, straffes med bøter dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebestemmelse.

250. I lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) skal § 13 første ledd første punktum lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å etterkomme pålegg gitt med hjemmel i §§ 4 eller 7, straffes med bøter.

251. I lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling gjøres følgende endring:

§ 9-5 tredje ledd oppheves.

252. I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) skal § 16-1 første ledd lyde:

Tillits- eller tjenestemenn i institusjoner som er underlagt denne lov og som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller bestemmelse eller pålegg gitt med hjemmel i loven eller som overtrer ellers gjeldende regelverk for virksomheten, straffes med bøter, eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil 1 år, dersom forholdet ikke går inn under noen strengere straffebestemmelse.

253. I lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) skal § 33 lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt gir vesentlig

uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i en sak etter loven *her*, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler.

Overtredelse påtales bare når allmenne hensyn krever det.

254. I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endringer:

§ 19-2 første ledd annet punktum oppheves.

§ 19-4 nytt annet punktum skal lyde:
Medvirkning straffes ikke.

§ 19-5 skal lyde:

Enhver som er knyttet til Arbeidstilsynet er i forhold til *straffeloven* å regne som offentlig tjenestemann.

§ 19-7 oppheves.

255. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 18-1 tredje ledd oppheves.

§ 18-2 annet ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum.

§ 18-3 annet ledd oppheves.

256. I lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) gjøres følgende endring:

§ 31 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

257. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) skal § 17 første ledd nytt annet punktum lyde:

Medvirkning straffes ikke.

258. I midlertidig lov 17. juni 2005 nr. 95 om arbeids- og oppholdstillatelse for vietnamesere på Filippinene med nære slektninger i Norge skal § 4 bokstav f lyde:
f) når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 131–136, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse eller

259. I lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspfleieprodukt m.m. (kosmetikklova) gjøres følgende endring:

§ 21 annet punktum oppheves.

260. I lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) gjøres følgende endringer:

§ 50 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved inndrivelse av tvangsmulkt gjelder bestemmelsen i § 48 annet ledd tilsvarende.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 55 annet og tredje ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en skipsfører som, i strid med sine plikter etter §§ 19, 29 og 37, forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 12, § 14, § 15 annet ledd, § 16, § 22, § 24 eller §§ 32 til 35.

Tilsynsmyndigheten kan dessuten ilegge overtredelsesgebyr til andre som har sitt arbeid om bord som, i strid med sine plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av § 20 første ledd bokstav c, d og e samt § 38, forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 14, § 15 annet ledd, § 16 eller § 33.

§ 59 bokstav e skal lyde:

e) vesentlig overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 16, jf. § 6 med krav om å påse og sørge for at de som har sitt arbeid om bord har de nødvendige kvalifikasjoner og sertifikater.

§ 68 skal lyde:

§ 68 Straffansvar for den som ikke er offentlig tjenestemann

Benyttes under utøvelsen av tilsynet personer som ikke er offentlige tjenestemenn, gjelder for disse samme straffrettslige ansvar som for offentlige tjenestemenn i henhold til *straffeloven*.

§ 70 første ledd skal lyde:

For å sikre betaling av bot etter dette kapitlet eller foretaksstraff etter *straffeloven* § 27 som rederiet, skipsføreren eller andre som har sitt arbeid om bord er eller antas å ville bli ilagt, kan retten etter begjæring fra påtalemyndigheten beslutte å forby skipet å forlate havn, pålegge det å gå til havn eller fastsette andre nødvendige tiltak, inntil boten eller foretaksstraffen er betalt eller det er stilt tilstrekkelig sikkerhet for beløpet.

261. I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindriftsloven) gjøres følgende endringer:

§ 35 annet ledd skal lyde:

Ommerking straffes etter reglene i *straffeloven* kapittel 29.

§ 80 annet punktum oppheves. Nåværende tredje punktum blir nytt annet punktum og skal lyde:

Også uaktsom *overtredelse* er straffbar.

262. I lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling gjøres følgende endring:

§ 8-9 tredje punktum oppheves.

263. I lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) gjøres følgende endring:

§ 48 fjerde ledd oppheves.

264. I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer:

§ 17-2 sjettede ledd skal lyde:

Dersom overtredelsen behandles av påtalemyndigheten eller retten etter lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker, skal eventuelt krav om vinningsavståelse tas med som inndragningskrav etter *straffeloven* § 67.

§ 17-3 fjerde ledd oppheves.

§ 17-4 første ledd tredje punktum skal lyde:

Det samme gjelder forsøkshandlinger, jf. *straffeloven* § 16.

265. I lov 29. juni 2007 nr. 78 om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. (pasientskadeloven) m.m. gjøres følgende endringer:

§ 8 tredje ledd første punktum skal lyde:

Den som *unnlater* å oppfylle plikten til å melde fra eller plikten til å betale tilskudd til Norsk Pasientskadeerstatning, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

§ 8 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medvirkning straffes ikke.

§ 8 a tredje ledd skal lyde:

Den som *unnlater* å oppfylle forsikringsplikt fastsatt i medhold av første ledd, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. *Medvirkning straffes ikke.*

266. I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) gjøres følgende endringer:

§ 16-1 tredje ledd skal lyde:

(3) *Politiet avgjør spørsmålet om tiltale i saker etter § 16-7.*

§ 16-1 fjerde ledd oppheves.

267. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 66 bokstav e skal lyde:

e) når utlendingen har overtrådt *straffeloven* kapittel 20, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse,

§ 67 første ledd bokstav c og d skal lyde:

c) når utlendingen har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for brudd på *straffeloven* §§ 271, 272, 273 og 274,

d) når utlendingen har overtrådt *straffeloven* kapittel 18, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse, eller

§ 68 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) når utlendingen har overtrådt straffeloven *kapittel 18*, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse, eller

§ 77 femte ledd siste punktum skal lyde:

Overtredelse straffes etter straffeloven § 210.

§ 97 annet ledd første punktum skal lyde:

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffeloven §§ 291, 295, 296, 299, 302, 304, 305, 309, 311, 312 og 314 der den fornærmede er under 18 år.

§ 108 annet ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) ved falske forespeilinger eller liknende utilbørlig atferd forleder en utlending til å reise inn i riket med sikte på å bosette seg her,
d) overlater til en annen pass, reisebevis for flyktninger, annet reisedokument eller liknende dokument som kan bli brukt som reisedokument, når vedkommende vet eller bør vite at det kan bli brukt av en utlending til å reise inn i riket eller til en annen stat.

§ 108 tredje ledd bokstav a og b skal lyde:

- a) *hjelper* en utlending til ulovlig opphold i riket eller et annet land som deltar i Schengensamarbeidet, eller
b) *hjelper* en utlending til ulovlig å reise inn i riket eller til et annet land. Dette gjelder likevel ikke dersom hensikten er å hjelpe en utlending som omfattes av § 28 til å reise inn i trygge land.

§ 108 nytt femte ledd skal lyde:

Den som yter humanitær bistand til utlending som oppholder seg ulovlig i riket, skal ikke kunne straffes for medvirkning til ulovlig opphold med mindre

- a) vedkommende har hatt til hensikt å hjelpe utlendingen til å unndra seg plikten til å forlate riket, og
b) hjelpen har vanskeliggjort myndighetenes mulighet til å få til en utsendelse.

§ 108 sjetten ledd oppheves. Nåværende syvende, åttende og niende ledd blir nytt sjetten, syvende og åttende ledd.

268. I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) skal § 54 første ledd lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt *overtrer bestemmelser* i loven eller bestemmelser gitt i medhold av den.

II

Loven trer i kraft straks. Ikraftsetting av straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 reguleres av § 411 i lovvedtaket del I.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de vil stemme imot I § 318 Utstillingsforbud.

Votering:

Komiteens innstilling til I § 318 Utstillingsforbud ble bifalt med 47 mot 22 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.50.30)

Presidenten: Det voteses så over resten av romertall I og romertall II.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteses så over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen påse at de årlige driftsbudsjettene til politiet blir økt slik at de økte utgiftene knyttet til innføring av elektronisk kontroll ved kontaktforbud blir dekket.»

Forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Det voteses først over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Straffeprosessloven § 222 a annet ledd nytt tredje til femte punktum skal lyde:

Er det skjellig grunn til mistanke om at personen har overtrådt et besøksforbud ved å besøke eller på annen måte oppsøke den som forbudet skal beskytte, kan personen ilegges elektronisk kontroll sammen med besøksforbudet. Slik kontroll kan bare omfatte registrering av opplysninger om at personen beveger seg innenfor områder omfattet av besøksforbudet og opplysninger om uteblitte signaler fra kontrollutstyret. Domfelte plikter å yte den bistand og å følge de instruksjoner som gis av politiet og som er nødvendig for gjennomføring av kontrollen. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av elektronisk kontroll, herunder om behandling av personopplysninger i forbindelse med slik kontroll.

Straffeprosessloven § 222 a syvende ledd nytt annet punktum skal lyde:

Omfatter beslutningen påbud om elektronisk kontroll, er fristen 3 dager.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 56 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.51.33)

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

A

L o v

om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (elektronisk kontroll ved kontaktforbud, saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.)

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) gjøres følgende endringer:

§ 33 femte ledd skal lyde:

Dersom det anses nødvendig for at kontaktforbudet skal bli overholdt, kan retten bestemme at den kontaktforbudet retter seg mot, skal ilegges elektronisk kontroll i hele eller deler av perioden kontaktforbudet gjelder for. Slik kontroll kan bare omfatte registrering av opplysninger om at den domfelte beveger seg innenfor områder omfattet av kontaktforbudet, opplysninger om at den domfelte beveger seg i nærheten av fornærmede, og opplysninger om uteblitte signaler fra kontrollutstyret. Domfelte plikter å yte den bistand og å følge de instruksjoner som gis av politiet og som er nødvendig for gjennomføring av kontrollen. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av elektronisk kontroll, herunder om behandling av personopplysninger i forbindelse med slik kontroll.

Nåværende femte ledd blir nytt sjettede ledd.

§ 33 a annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Elektronisk kontroll kan likevel ikke ilegges på ubestemt tid.

Nåværende annet og tredje punktum blir nytt tredje og fjerde punktum.

§ 33 a tredje ledd skal lyde:

Rettighetstap som nevnt i annet ledd, kan etter 3 år prøves på ny av tingretten. Påbud om elektronisk kontroll kan etter 6 måneder prøves på ny av tingretten. Begjæringen fremsettes for påtalemyndigheten, som forbereder saken for retten. *Straffeprosessloven § 222 a åttende ledd*

annet og tredje punktum gjelder tilsvarende ved fornyet prøving av kontaktforbud og påbud om elektronisk kontroll. Rettens avgjørelse treffes ved kjennelse. Opprettholdes rettighetstapet helt eller delvis, kan saken ikke prøves på ny før etter 3 år. Opprettholdes et påbud om elektronisk kontroll, kan påbudet ikke prøves på ny før etter 6 måneder.

§ 342 første ledd bokstav b, c og ny bokstav d skal lyde:

- b) ved dom er forvist til eller fra bestemte deler av riket og som rettsstridig igjen oppholder seg på et sted der dette er forbudt for vedkommende, eller som på annen måte bryter kontaktforbud i medhold av straffeloven § 33,
- c) krenker forbud etter straffeprosessloven §§ 222 a eller 222 b, eller
- d) forsettlig eller grovt uaktsomt hindrer at elektronisk kontroll i medhold av straffeloven § 33 kan iverksettes eller hindrer pågående kontroll.

§ 342 første ledd siste punktum skal lyde:

Overtredelse av bokstav a, b eller c kan straffes med fengsel inntil 2 år dersom han tidligere er straffet for en slik forseelse.

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) gjøres følgende endringer:

§ 183 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om bruken av og forholdene i politiarrest, herunder regler om elektronisk overvåking.

Nytt kapittel 16 c skal lyde:

Kap 16 c. Sletting av opplysninger registrert i forbindelse med elektronisk kontroll

§ 216 n. Påtalemyndigheten skal sørge for at opptak, opplysninger eller notater som er foretatt, registrert eller nedtegnet i forbindelse med elektronisk kontroll av domfelte, jf. straffeloven § 33 femte ledd, snarest mulig blir tilintetgjort i den utstrekning de er uten betydning for forebyggelsen eller etterforskningen av straffbare forhold.

§ 222 a annet ledd bokstav b skal lyde:

- b) å forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person.

§ 222 a femte ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

En beslutning om å illegge et besøksforbud skal likevel forkynnes for den som forbudet er rettet mot.

Nåværende fjerde til sjettede punktum blir nytt femte til syvende punktum.

§ 222 a nytt sjettede, syvende og åttende ledd skal lyde:

Den som forbudet er rettet mot, kan straks eller senere kreve beslutningen brakt inn for retten. Påtalemyndigheten sørger for at han blir gjort kjent med denne

rett. Dersom beslutningen kreves brakt inn for retten, skal påtalemyndigheten snarest råd og så vidt mulig innen 5 dager etter at kravet ble fremsatt, oversende saken til retten. Oversittes fristen, skal grunnen opplyses i rettsboken. Dersom den som forbudet er rettet mot ikke er avhørt av politiet, skal det opplyses om grunnen i påtegningen til retten.

Påtalemyndigheten skal snarest råd og så vidt mulig innen 5 dager etter at en beslutning om å ilegge en person besøksforbud i eget hjem er forkynt, bringe beslutningen inn for retten. Sjette ledd fjerde og femte punktum gjelder tilsvarende.

En beslutning om ikke å ilegge besøksforbud kan bringes inn for retten av den et forbud skal beskytte. Den et besøksforbud er rettet mot, og den det skal beskytte, skal varsles om rettsmøter. Begge parter har rett til å være til stede og til å uttale seg. Bistandsadvokat oppnevnt etter § 107 a første og fjerde ledd kan også uttale seg selv om den forbudet skal beskytte, ikke møter. Rettens avgjørelser treffes ved kjennelse. Reglene i §§ 184 og 243 gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 222 a nåværende sjette ledd utgår.

III

1. Avsnitt I og nytt kapittel 16 c i straffeprosessloven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Loven for øvrig trer i kraft straks.
2. Kontaktforbud med elektronisk kontroll etter straffeloven § 33 kan bare idømmes for straffbar handling som er foretatt etter at loven trådte i kraft. Endringene i straffeprosessloven § 222 a gjelder for besøksforbud som er ilagt etter at loven trådte i kraft.

B

Stortinget ber Regjeringen foreta en vurdering, sett opp mot forpliktelsene som følger av Den europeiske menneskerettskonvensjon, for å åpne for bruk av elektronisk kontroll også ved straffeprosessuelt besøksforbud. Erfaringene fra Sverige vil være av stor betydning i denne vurderingen.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Det voteres først over A II § 222 a nytt sjette ledd.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til A II § 222 a nytt sjette ledd ble bifalt med 55 mot 14 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.52.08)

Presidenten: Det voteres over A II, § 222 a nytt sjuende og åttende ledd.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres så over A resten av II samt I og III.

Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til A, resten av II samt I og III ble bifalt med 65 mot 4 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.52.41)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Sak nr. 3 [20:53:01]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 20.53.